

Rimsko grobišče Marof na Igu

The Roman cemetery in Marof at Ig (Slovenia)

Lucija GRAHEK, Jana HORVAT

Izvleček

Grobišče na Marofu pripada rimski naselbini na Igu, vikusu na upravnem območju kolonije Emona. Odkrili smo 27 žganih in en skeletni grob, datirani so od druge polovice 1. do konca 3. ali do 4. st. Večina grobov je bila močno poškodovanih ali izropanih. Grobne jame in pridatki se dobro ujemajo z drugimi grobišči na emonskem podeželju. Na jugozahodnem delu grobišča so ob poti stale verjetno tri obzidane grobne parcele. Raziskana je bila ena s štirimi žganimi grobovi. Na nekoliko ločenem, severovzhodnem delu so bile štiri skupine grobov, verjetno v okviru neobzidanih družinskih grobnih parcel. Trije razmeroma bogati moški grobovi severovzhodnega dela, iz druge polovice 1. ali prve polovice 2. st., so vsebovali nož in strgalo, ki ju morda lahko povezujemo s strojarstvom. Na podlagi razdelitve grobišča v dva dela in razlik v načinu pokopa se zdi, da bi lahko šlo za dve skupini prebivalstva.

Odkrili smo več faz ceste, ki je prečkala grobišče. Med koncem 4. in 6. st. so ob cesti skopali veliko jamo ter vanjo odvrgli cel nagrobnik in več delov nagrobnih spomenikov.

Ključne besede: Slovenija; Ig; Marof; rimska doba; grobišče; grobna parcela; način pokopa; pridatki; strojarstvo; družbene skupine

Abstract

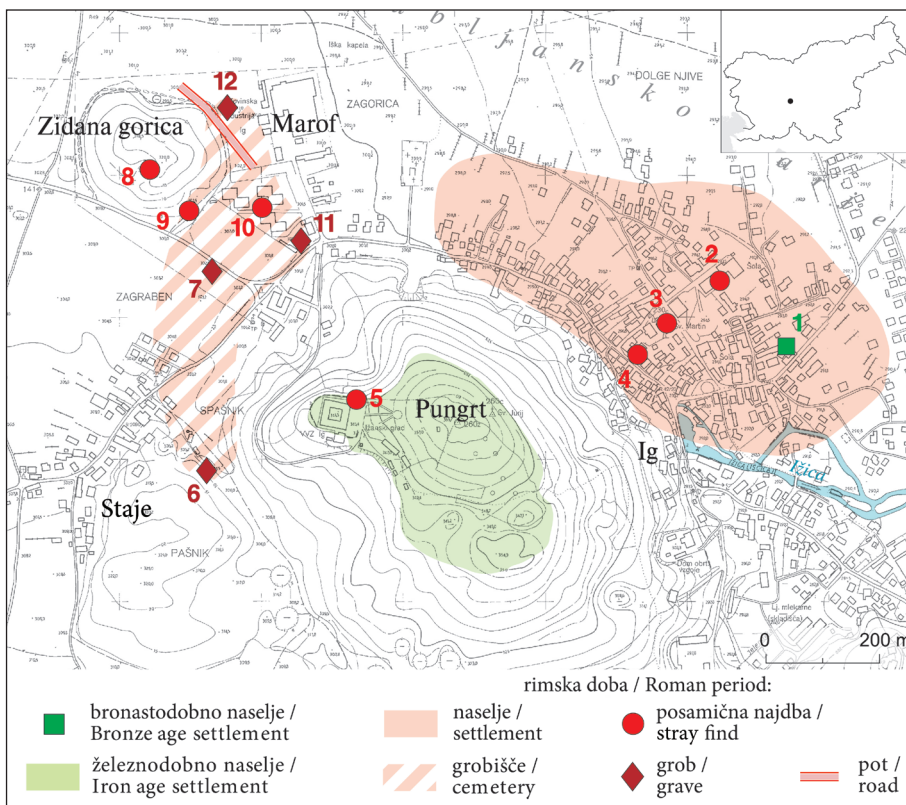
The cemetery in Marof is associated with the Roman settlement at Ig, a *vicus* on the territory of *colonia Emona*. The archaeological excavations here brought to light 27 cremation and one inhumation burial dating from the second half of the 1st to the late 3rd or 4th century, most of them heavily disturbed or robbed. The form of the grave pits and the goods correlate well with those from other cemeteries in Emona's countryside. In its south-western part, the cemetery included walled burial enclosures, one of which was excavated and found to hold four cremations. The slightly separated north-eastern part held four groups of burials, likely also forming family burial plots, though unwalled. Three of these groups included a relatively rich burial of a man, from the second half of the 1st or first half of the 2nd century, interred with a knife and a scraper possibly associated with tanning. This division of the cemetery and the differences in the burial manner suggest we could be dealing with two different population groups.

Excavations also unearthed several phases of a road passing through the cemetery. Beside this road, a large pit was dug between the late 4th and the 6th century, and a tombstone, as well as several fragments of other monuments thrown into it.

Keywords: Slovenia; Ig; Marof; Roman period; cemetery; burial enclosure; burial rite; grave goods; tanning; social groups

Ig, naselje na južnem robu Ljubljanskega barja, se je do prve svetovne vojne imenovalo Studenec. Osnovano je bilo ob severovzhodnem vznožju hriba Pungrt, na katerem je bilo prazgodovinsko gradišče, še danes pa tam stoji izanski grad (*sl. I; 2*). Ta je tako kot naselje v pisnih virih prvič omenjen leta 1249.

Že v 15. st. so bili omenjeni antični spomeniki z Iga, svetovno slavo pa je kraj dosegel v arheoloških krogih z odkritjem kolišč leta 1875. Razprave o antičnem Igu temeljijo na številnih najdbah antičnih nagrobnikov in segajo v čas baročnega zgodovinopisja iz 17. st. Kljub topografiji izanskega območja iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja

Sl. 1: Ig, karta arheoloških najdišč.

Fig. 1: Ig, map of archaeological sites.

(Vir / Source: © GURS, TTN 5, 2004, pomanjšano / reduced)

1 Kolar; 2 Stara šola; 3 Sv. Martin; 4 Ig 82 (Možek); 5 Grad, Sv. Jurij; 6 Staje (Stari dedec); 7 Staje; 8 Zidana gorica; 9 Konjeniški klub Cavallo; 10 Zagorica; 11 Banija (Tovarna KIG); 12 Marof

Sl. 2: Ig, območje izkopavanj na Marofu.

Fig. 2: Ig, marked excavation area at Marof.

(Vir / Source: © GURS, Atlas okolja, Dof 2016)

in nekaj modernim raziskavam majhnega obsega ostajajo natančna lokacija, obseg in ime antičnega naselja na Igu neznanka.¹

Na podlagi rezultatov dosedanjih raziskav domnevamo, da je rimsko naselje ležalo ob izviru plovne Ižice, na območju osrednjega in zahodnega dela vasi – to je od cerkve sv. Martina do pokopališča (sl. 1: 3). Zahodno od naselja je bila rimska nekropola, katere obseg kažejo v živo skalo vklesan nagrobnik Stari dedec v Stajah (sl. 1: 6),² poznoantični grob na jugovzhodni strani osamelca Zidana gorica (sl. 1: 7)³ in tukaj predstavljeni severni del grobišča na Marofu (sl. 1: 12; 2). Jugovzhodni del nekropole leži na Baniji (sl. 1: 11), kjer smo opravili arheološki nadzor, rezultate tega podajamo na koncu članka.

Ledina Marof leži na vzhodni strani kraškega osamelca Zidana gorica (sl. 1; 2). Gre za območje na Iškem vršaju, ki ga je na južnem robu Ljubljanskega barja nasula reka Iška. Vršaj leži malo nad uravnanim površjem močvirnatega Ljubljanskega barja, zato je varen pred poplavami. Predstavlja ga nanos proda, ki je nastal večinoma v pleistocenu, ko so v povirju Iške zaradi znižanja gozdne meje prevladovali periglacialni procesi. Z intenzivnim preperevanjem je nastala obilica drobirja, ki ga je Iška prenašala v nižje lege in na stiku Vintgarja z Ljubljanskim barjem odložila v več deset metrov debeli plasti proda, peska in melja. Dolomitna podlaga je tako ponekod globlje od 100 m.⁴

Marof kot potencialno arheološko najdišče prvi omenja Davorin Vuga. V izsledkih svojih topografskih raziskovanj na Ižanskem namreč poroča o najdbah človeških lobanj in ljudskem izročilu o kužnem, turškem britofu.⁵ Da gre za območje grobišča, so nakazovale že takrat znane najdbe iz neposredne okolice (sl. 1). Leta 1979 je bil v Stajah odkrit skeletni grob iz druge polovice ali konca 4. st. (sl. 1: 7).⁶ V večji vrtači na južnem vrhu osamelca Zidana gorica je bila istega leta izkopana rimska pepelnica: 1,06 × 0,82 m veliko in 0,50 m visoko kamnito korito pravokotne oblike, izklesano iz apnenčastega bloka, je bilo odkrito v sekundarni legi in je po izročilu nekdanjemu ižanskemu graščaku, ki je imel tu urejeno lovišče

Sl. 3: Zidana gorica na Igu, ponovno odkopana in očiščena pepelnica.

Fig. 3: Zidana Gorica at Ig, ash chest uncovered and cleaned in secondary position.

divjadi, služilo kot napajalnik. Ob odkritju je imela pepelnica odlomljeno eno stranico, to so po zaključku izkopavanj odpeljali v Narodni muzej Slovenije, preostanek skrinje pa je ostal na mestu odkritja (sl. 1: 8).⁷ Povsem zasuto in pozabljeno pepelnico smo med terenskimi raziskavami na Marofu ponovno odkopali, očistili, dokumentirali (sl. 3) in odpeljali v začasno hrambo v prostore Občine Ig. Na južnem vznožju Zidane gorice, na dvorišču tamkajšnjega konjeniškega kluba so našli zlatnik iz leta 50 po Kr. (sl. 1: 9).⁸ Na rimsko grobišče so kazale tudi najdbe, ki so bile nenadzorovano izkopane pri gradnji blokovega naselja Zagorica (sl. 1: 10),⁹ ter najdbe, odkrite pri arheološkem nadzoru gradnje plinovodnega omrežja na Baniji do območja tovarne KIG (sl. 1: 11).¹⁰

⁷ Blažon 1980; Vuga 1981, 262.

⁸ Vuga 1982, 208.

⁹ Vičič 1987, 257.

¹⁰ Tomažinčič, Š., D. Češarek 2013, *Poročilo o predhodnih arheoloških raziskavah ob gradnji plinovodnega omrežja na območju tovarne KIG na Igu, parc. št. 1856/16, 1825/2, 1824/2, 1823/2, 1858/1 in 1819/3 k. o. Ig* – neobjavljeno poročilo, hrani ZVKDS OE Ljubljana.

¹ Za podrobnejši pregled zgodovine raziskovanj antičnega Iga glej Grahek, Ragolič 2020.

² CIL III 3804 = 10731 = AIJ 134.

³ Vuga 1979; 1980b.

⁴ Komac 2010; Mencej 1990, 527–530.

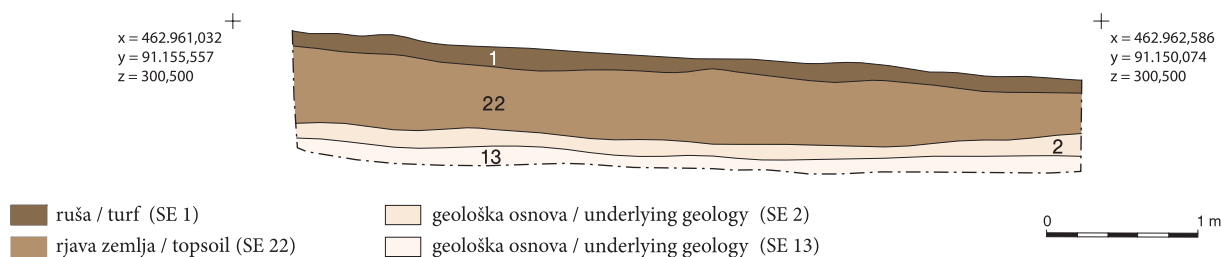
⁵ Vuga 1980a, 131–132, sl. 8.

⁶ Vuga 1980b, 22–23, 27, sl. 4, t. 1: 7–11.

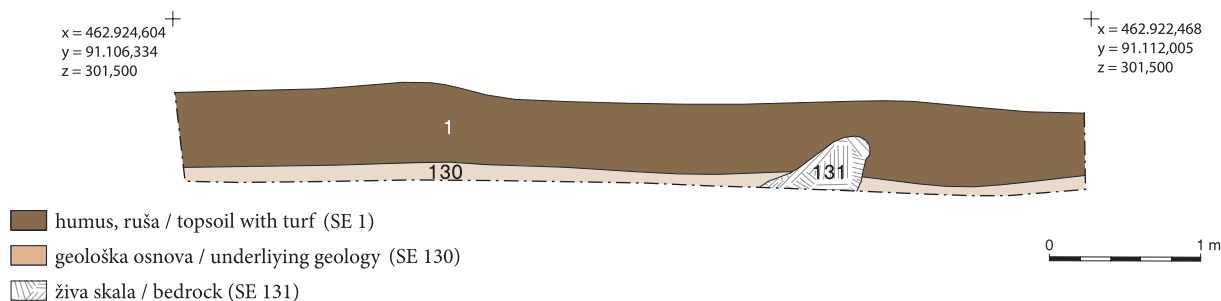
Sl. 4: Marof na Igu. Območje raziskovanj, izkopno polje, sonde, mreža kvadrantov in območje geofizikalnega pregleda. M. = 1:500.

Fig. 4: Marof at Igu. Area of archaeological investigation with marked trenches, grid and geophysical survey area. Scale = 1:500.

Sl. 5: Marof na Igu. Sonda 6, vzhodni profil. M. = 1:50.

Fig. 5: Marof at Ig. Trench 6, east profile. Scale = 1:50.

Sl. 6: Marof na Igu. Sonda 14, zahodni profil. M. = 1:50.

Fig. 6: Marof at Ig. Trench 14, west profile. Scale = 1:50.

TERENSKI IZVID

Območje raziskav in metode dela

Predhodne arheološke raziskave na severnem delu ledine Marof (sl. 2) so potekale v maju 2014, pred začetkom gradnje za Raziskovalno postajo Barje ZRC SAZU.¹¹ Pod vodstvom Primoža Pavlina, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo, je bilo izkopanih pet sond (sl. 4: S 1–S 5).¹² Arheološko pozitivna je bila zgolj sonda 4, v kateri so izkopali tri žgane grobove (gr. 1–3) in jamo za stojko. Še v letu 2014 so sledila arheološka izkopavanja na območju gradnje objekta in dovozne ceste, ki jih je vodila Lucija Grahek (ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo). Tudi ob vseh drugih zemeljskih delih, povezanih z gradnjo, ki se je zaključila leta 2017, je potekal arheološki nadzor (sl. 4).

Območje raziskav (2.070 m²) je bilo predhodno razdeljeno v mrežo kvadrantov velikosti 5 × 5 m, z izhodiščem v jugozahodnem vogalu (sl. 4). Med deli v osrednjem delu je bilo ugotovljeno, da se grobišče ne širi proti vzhodu, zato smo ta

predel dodatno preverili le s strojnimi izkopom 28 m oziroma 17 m dolgih sond 9 in 17. S sondami 10–15 smo preiskali tudi traso nove dovozne ceste (parc. št. 294/1, k. o. Iška Loka in 1857/13, k. o. Ig).¹³ Na podlagi rezultatov sondiranja smo v celoti izkopali le kvadrante A/1–9 in B–H/1–10 (sl. 4). Po strojni odstranitvi ruše in plasti nekdanje ornice smo nadaljevali stratigrafski izkop. Drobne najdbe smo pobrali ročno, zasutja vseh vkopov in izbrane vzorce iz plasti pa smo mokro presejali.

Osnovna stratigrafska slika

Osnovna stratigrafska slika je enostavna. Za večji del izkopnega polja jo lahko predstavimo z vzhodnim profilom sonde 6 (sl. 4; 5). Geološka osnova so gruščnate plasti aluvialnega nanosa Iškega vršaja (SE 2, SE 13). V posameznih sondah smo odkrili še druge, lahko bolj prodnate ali bolj ilovnate plasti aluvialnega nastanka. V vrhnji del Iškega vršaja (SE 2) so bile vkopane grobne in druge jame. Mestoma so se nanj nalagale ruševinske plasti, v sondi 6 ga je prekrivala plast nekdanje ornice (SE 22), to je prekrila še plast ruše (SE 1).

¹¹ Kulturnovarstvene pogoje je izdala pristojna višja konservatorica Mija Topličanec (ZVKDS OE Ljubljana), ki je tudi nadzorovala vse arheološke raziskave na Marofu in v neposredni okolici.

¹² Na načrtih so vse koordinate v GK-sistemu.

¹³ Sond 10 in 11 sta bili izkopani na severnem delu parc. 294/1 (severno od sonde 12) in nista vidni na sl. 4.

Kot je razvidno iz zahodnega profila sonde 14 (*sl.* 4; 6), se v jugozahodnem delu spremeni geološka osnova. V kv. A/1–2 do kv. E 1 je nanose Iškega vršaja prekrivala plast koluvialnega nastanka (SE 130), ki je zapolnjevala tudi reže med apnenčastimi balvani (SE 131). Ti predstavljajo kamnito geološko osnovo osamelca Zidana gorica. Ker je plast SE 130 le izjemoma vsebovala drobne najdbe (*t.* 13: 12), ni bila v celoti izkopana. Prekrivala jo je humusna plast z rušo (SE 1).

Severovzhodni del grobišča

V kv. A–H/6–9 smo pri čiščenju vrha gruščnate geološke osnove (SE 2) ugotovili več temnejših lis z ostanki štiriindvajsetih grobov (gr. 1–12, 14, 15, 17–25 in 31).¹⁴ Bili so močno poškodovani in slabo ohranjeni. Grobne jame so bile preproste, bolj ali manj pravokotne oblike (*pril.* 1). Večina je imela stene obložene z večjimi prodniki, kar je bilo najbolj vidno pri gr. 2 in 8 (*t.* 2; 5). Kosi zidakov iz gr. 10 in 12 kažejo tudi na opečno konstrukcijo, kosi tegule iz gr. 10 pa so morda ostanek pokrova grobne jame. Gr. 11 je bil pokrit z večjim ploščatim apnenčevim kamnom (*t.* 6).

Domnevamo, da so bili grobovi označeni, saj niso bili vkopani drug čez drugega. Manjši vkopi za stojke (SE 4, 37, 52, 61, 161 in 170) so morebiti ostanki lesenih obeležij.¹⁵ Nekaj jam naravnega nastanka bi lahko predstavljalo sledi nekdanjega drevja (SE 10, 17, 83 in 194; *pril.* 1).¹⁶ Nekatere jame bi lahko bile tudi ostanki povsem uničenih grobov (npr. SE 19 in 55; v kv. F7, E8).

Vzhodno od grobov je potekala struga nekdanjega potoka (SE 109), zasuta z dvema plastema meljastega peska z malo finega gruščja in posameznimi kamni (SE 110 in 111). Na dnu sta bili dve naravni kotanji (SE 41 in 99). Strugo smo raziskali s strojnim izkopom sond 7 in 8 (*sl.* 4; *pril.* 1).

Številne jame vzhodno (SE 85, 87, 91, 95, 97, 113, 115, 117, 119 in 121) in posamezne zahodno od struge (SE 79, 81, 194) so naravnega nastanka in morda sled drevja na brežini nekdanjega potoka. Potok je verjetno predstavljal tudi vzhodno mejo

grobišča na Marofu, saj onkraj njega ni bilo več grobov (*pril.* 1).

Nad geološko osnovo, grobovi, jamami in strugo potoka sta ležali nekdanja ornica in ruša (SE 22 in 1; *sl.* 5).

Grobna parcela 1

V kv. A–B/2–3 smo nad plastjo Iškega vršaja (SE 2) in koluvialnega nanosa geološke osnove (SE 130) izkopali temno rjavo plast peščenega melja z malo gruščja in posameznimi kamni (SE 138; *sl.* 7). Vsebovala je živalske kosti in drobne rimske najdbe, ki so bile deloma ožgane (*t.* 11).

Skozi plast SE 138 in v geološko osnovo (SE 2) so bili vkopani temelji ograje grobne parcele. Gre za zasutja štirih med seboj povezanih do 1,25 m globokih in 1,1 m širokih jarkov, ki oblikujejo 7,65 × 7,75 m velik pravokotnik. Poškodoval jih je recentni vkop za vodovodno cev, ki poteka od severa proti jugu (*sl.* 7; 8). Jarki so bili zapolnjeni s prodniki in deloma z lomljenci, ki predstavljajo temelj ograje grobne parcele. Večji kamni so praviloma ležali v spodnjem delu. Med kamni je bil rjav meljasti pesek, maltnega veziva ni bilo (zidovi SE 132, 203, 204, 211; *sl.* 7; 8). V zasutju jarkov so bile maloštevilne najdbe: odlomki keramike, kosti, železa in žlindre (*t.* 10: 5–14).

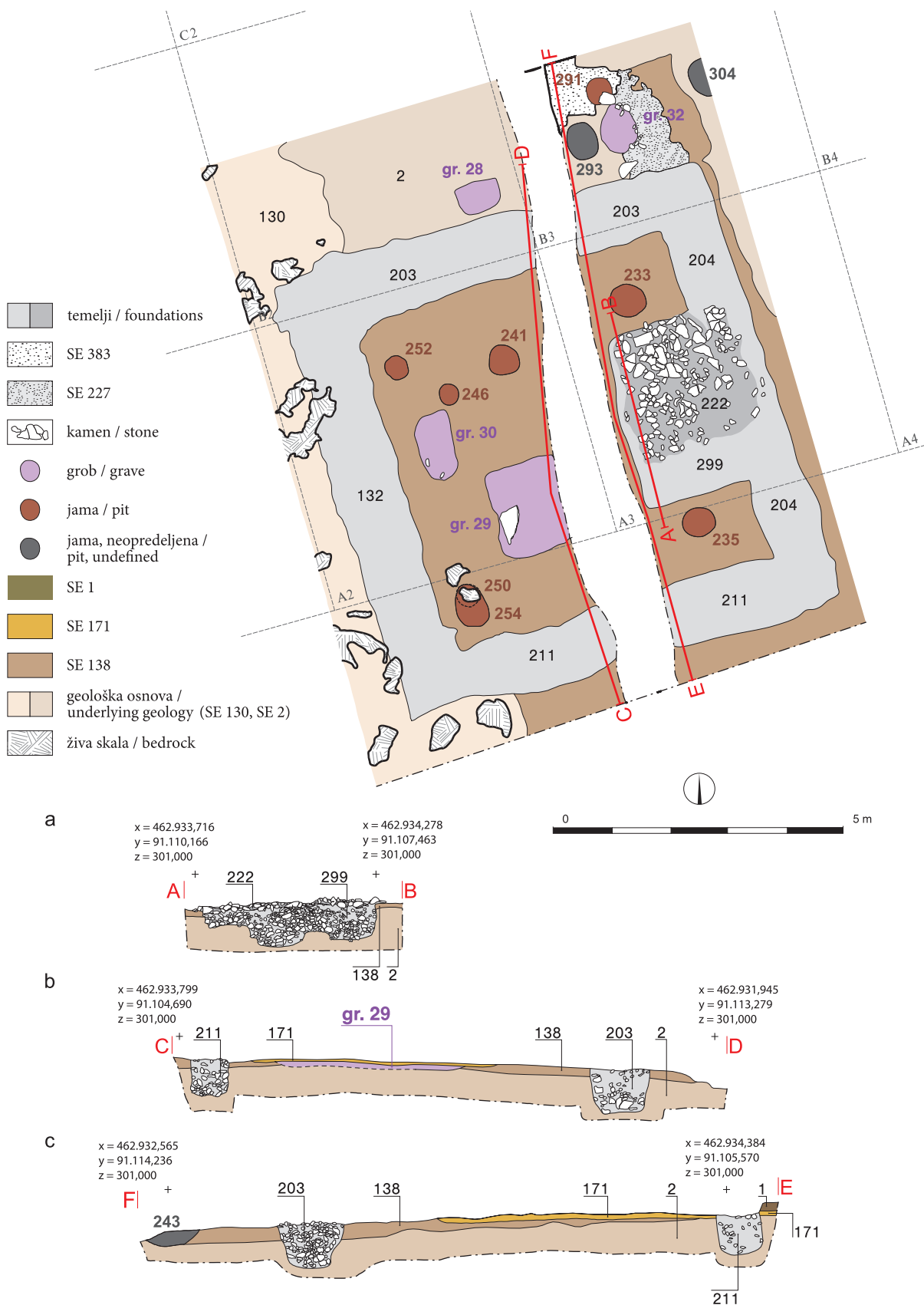
Z notranje strani vzhodnega temelja ograje (SE 204) je bila hkrati s temeljnim jarkom vkopana 3,0 × 2,5 m velika razširitev, zapolnjena z večjimi apnenčasti prodniki na dnu in manjšimi na vrhu (SE 299). Gre za pravokotni temelj, nagrobnika ali večjega spomenika, povezan z ograjo na strani, kjer je potekala cesta. Na dnu vkopa smo odkrili več manjših naravnih, udornih jam. Na vrhu je bil temelj pokrit z do 0,20 m debelo plastjo oziroma tlakom iz apnenčastih lomljencev (SE 222), ki je segal tudi prek vzhodnega zidu ograje (*sl.* 7a; 8). Zanj je bil domnevno uporabljen kamnoseški drobir, saj gre za kamne, podobne nagrobniku iz bližnje jame SE 263 (*sl.* 14; *pril.* 1). Poškodbe lahko morebiti pripišemo pogrezanju zaradi udornih jam na dnu temelja in domnevne obtežitve.

V vogalih parcele, približno 0,5 m od notranjih robov ograje, so bile skozi plast SE 138 in v geološko osnovo izkopane štiri jame, v tlorisu okrogle oblike, s premerom od 0,40 do 0,58 m in globoke 0,2 m (SE 233, 235, 250, 252; *sl.* 7; 8; *pril.* 1). Jama v jugozahodnem vogalu (SE 250) je imela na dnu večji podložni kamen, zato domnevamo, da je sprva lahko šlo za jamo za soho. V vrhnjem

¹⁴ Kot grobove 13, 16, 26 in 27 smo sprva označili jame, za katere smo pozneje ugotovili drugačno rabo ali povsem naravni nastanek.

¹⁵ Prim. Kockel 1987, t. 29: d.

¹⁶ Jama SE 194 (v kv. A9), ki je domnevno naravnega nastanka, je bila prvotno napačno označena kot grob 17 (Grahek, Ragolič 2020, sl. 3).

Sl. 7: Marof na Igu. Tloris in preseki na območju grobne parcele 1. M. = 1:100.

Fig. 7: Marof at Ig. Plan and sections in the area of Burial Enclosure 1. Scale = 1:100.

Sl. 8: Marof na Igu. Grobna parcela 1, v ozadju cesta in jama (SE 263) z nagrobnikom. Pogled proti severovzhodu.

Fig. 8: Marof at Ig. Burial Enclosure 1, road and Pit (SE 263) with funerary architecture in the background. View to the northeast.

delu je bila jama SE 250 delno presekana z večjim, proti jugu razpotegnjenim vkopom (SE 254). V zahodni polovici grobne parcele sta bili še dve bolj plitvo vkopani jami (SE 241, 246).¹⁷ Možno je, da so bile vsaj nekatere od jam uporabljene za zasaditev okrasnega grmovja ali drevja (glej *Živalski in rastlinski ostanke*).¹⁸

Znotraj grobne parcele sta ležala gr. 29 in 30, katerih grobna jama je prebila plast SE 138 (*sl. 7b; 8*). Zunaj grobne parcele sta bila ob severnem zidu odkrita gr. 28 in 32 (*t. 9; 10*).

Severno od severovzhodnega vogala grobne parcele je nad arheološko sterilno plastjo Iškega vršaja (SE 2) in nad plastjo z najdbami (SE 138) ležala plast z manjšimi prodniki in gruščem (SE 383). Nad njo je, kot nekakšen podaljšek vzhodnega temeljnega zidu, ležal tlak iz prodnikov (SE 227; *sl. 7*). Ta je bil poškodovan z bržkone novodobnim vkopom jame (SE 243) (*sl. 7c; t. 13: 2*). Tlak je bil presekan tudi z 0,15 m globoko jamo za soho SE 291 (*sl. 7*), s premerom 0,40 m, ki je bila zasuta s temno rjavim meljastim peskom (SE 289) in obdana z zagozdnimi kamni (SE 290). Ob tlaku SE 227 je bil vkopan gr. 32 (*t. 10: 2–4*). Zahodno od groba je bila odkrita še 0,20 m globoka jama SE 293, v tlorisu ovalne oblike, katere namembnost ostaja nepojasnjena (*sl. 7*).

¹⁷ Globoki 0,08 m in 0,13 m.

¹⁸ Prim. Toškan, Kovač, Tolar 2022 (v tej št. Arheološkega vestnika).

Cesta

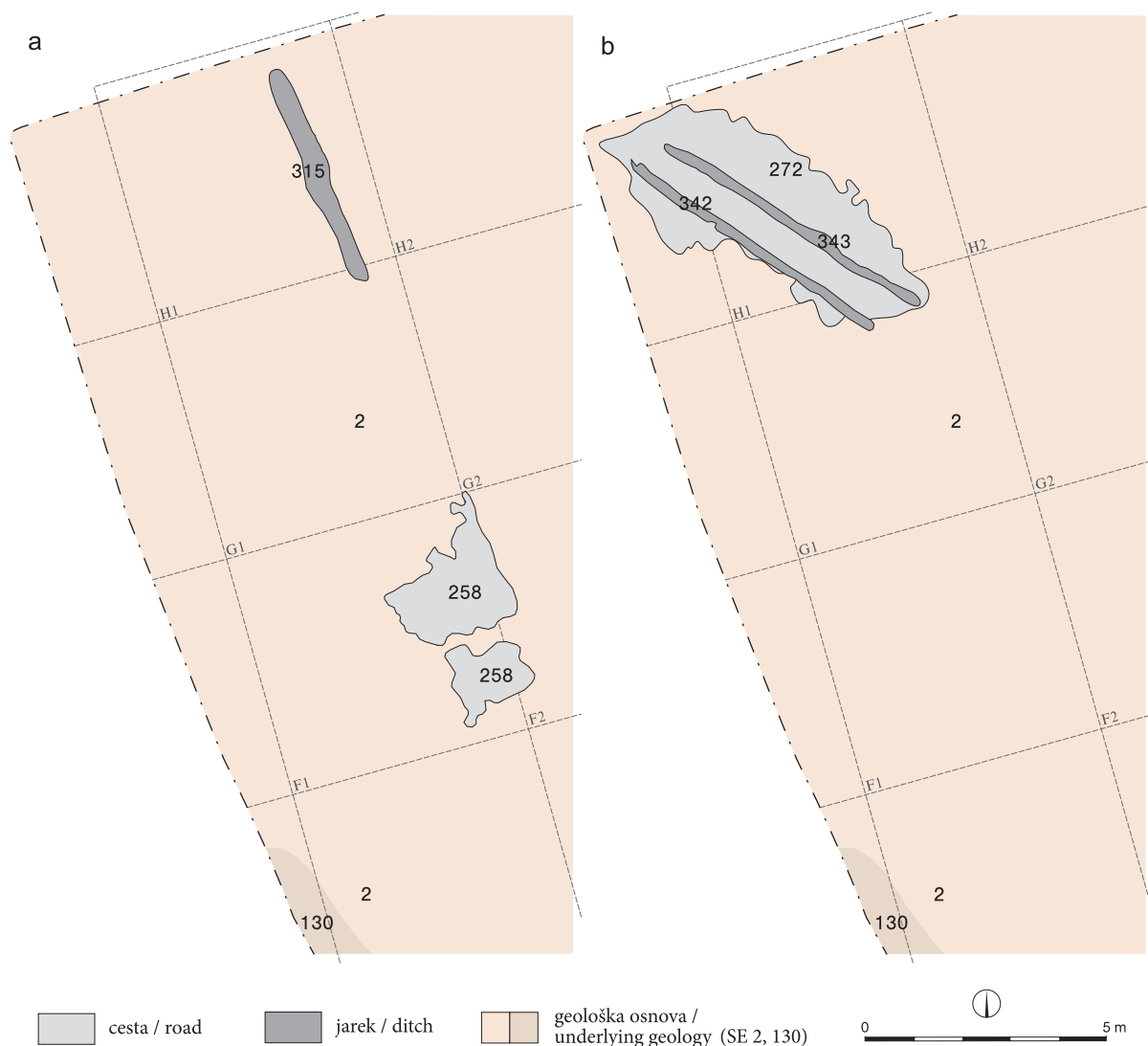
Severozahodni del ceste

V severozahodnem delu izkopnega polja, v kv. E–H/1–2, smo nad geološko podlago (SE 2) odkrili več nivojev prodnatega tlakovanja (*sl. 9; 10; pril. 1*).

Faza 1: V kv. F/1–2 je ležala utrjena površina manjših prodnikov, zbitih v tanki plasti temno rjavega glinenega melja (SE 258; *sl. 9a; 10b*). V širino je merila do 2,37 m in potekala od jugovzhoda proti severozahodu. Verjetno predstavlja najstarejše cestno nasutje. Povezujemo ga z enako usmerjenim, do 0,50 m širokim in do 0,13 m globokim jarkom (SE 315), ki je bil izkopen v kv. H1 (*sl. 9a*) in ga interpretiramo kot obcestni jarek.

Faza 2: Do 3,08 m širok, s prodniki tlakovan pas (SE 272; *sl. 9b*) predstavlja ostanke bolj proti zahodu usmerjene ceste, na kateri so se v obliki do 0,20 m širokih in do 0,08 m globokih jarkov ohranile sledi kolesnic (SE 342 in 343) z medosno razdaljo 0,90 m. Ta cesta ne sega na območje ceste iz faze 1.

Faza 3: Najmlajši nivo ceste predstavlja do 2,81 m širok pas manjših prodnikov in posameznih lomljencev v tanki plasti temno rjavega glinenega melja (SE 136; *sl. 10*). Tudi tu so bile vidne sledi kolesnic (SE 139), v obliki do 0,15 m širokih in do 0,05 m globokih jarkov. V južnem delu je bil na tlakovani površini viden ugrezni jarek (SE 335), ki je bil popravljen z bolj grobim tlakovanjem, v večini sestavljenim iz lomljencev (SE 257), in z

Sl. 9: Marof na Igu. Tlorisi severozahodnega dela ceste: faza 1 (a); faza 2 (b). M. = 1:150.

Fig. 9: Marof at Igu. Plans of the northwest section of the road: Phase 1 (a); Phase 2 (b). Scale = 1:150.

nasutjem manjših lomljencev in grušča, pomešanim s temno rjavim glinenim meljem (SE 336). Večji apnenčasti kamni (SE 333) ob robu cestišča bržkone predstavljajo cestni robnik. Na jugozahodni strani ceste je bil izkopan plitev, s temno rjavim meljastim peskom zapolnjen obcestni jarek (SE 256; sl. 10a,b).

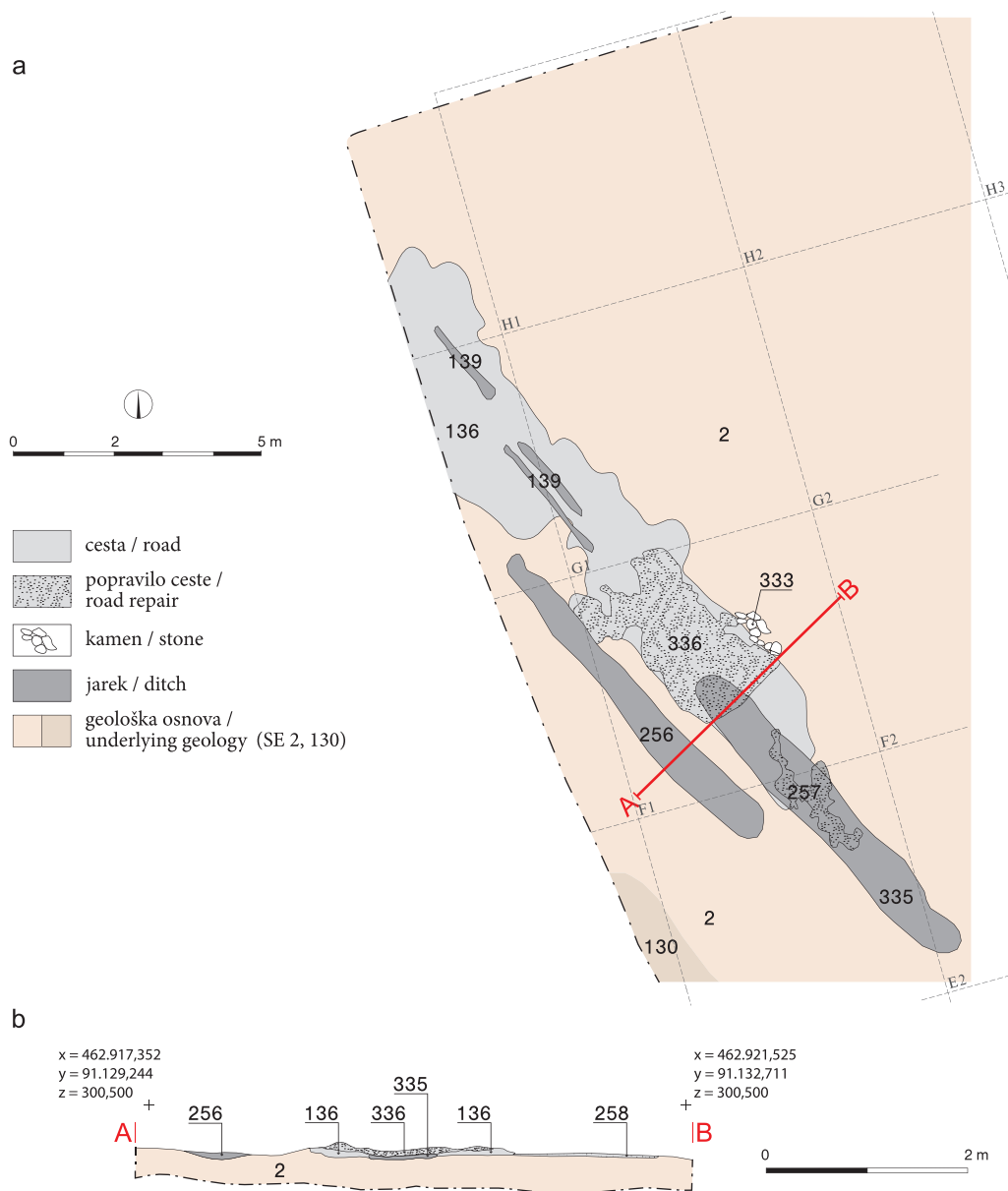
Ostaline vseh treh faz ceste so bile poškodovane z več jamami, ki so najverjetneje naravnega nastanka, in nekaj novodobnimi vkopi (npr. jama SE 284 v kv. G1; t. 13: 3,5; pril. 1). Tako so interpretirane tudi jame, odkrite v kv. H/2–6 (pril. 1).¹⁹

¹⁹ Domnevno naravnega nastanka so jame SE 178, 189, 286, 288, 353, 355, 357, 361, 363, 365 in 367, domnevno rimskodobni sta jami neznanega namena SE 359 in 266, medtem ko so jame SE 180, 183, 271 in 284 novodobne.

Jugovzhodni del ceste

Faza 1: Vzhodno od grobne parcele 1 (v kv. B5, C/4–5; pril. 1) je bil odkrit do 0,35 m širok plitev jarek SE 296. Domnevno gre za obcestni jarek, ki ga zaradi oddaljenosti in odklona ne moremo povezovati z drugimi cestnimi ostanki, lahko pa gre za edine sledi najstarejšega nivoja ceste (sl. 11a).

Faza 2: Na vrhu geološke osnove (SE 2) je ležal do 2,0 m širok pas ceste, tlakovan s prodniki in manjšimi kamni (SE 330). V kv. B/3–4 je bilo dokumentirano popravilo, ki ga predstavlja tanka plast proda in meljastega peska (SE 341). Severozahodno sta se ohranila le dva ozka, do 0,60 m široka in med seboj od 1,0 do 1,20 m oddaljena pasova, ki bržkone nakazujeta potek kolesnic (SE 330; sl. 11a).

Sl. 10: Marof na Igu. Tloris in presek severozahodnega dela ceste. Faza 3. M. = 1:150 (tloris); 1:75 (presek).

Fig. 10: Marof at Igu. Plan and section of the northwest part of the road. Phase 3. Scale = 1:150 (plan); 1:75 (section).

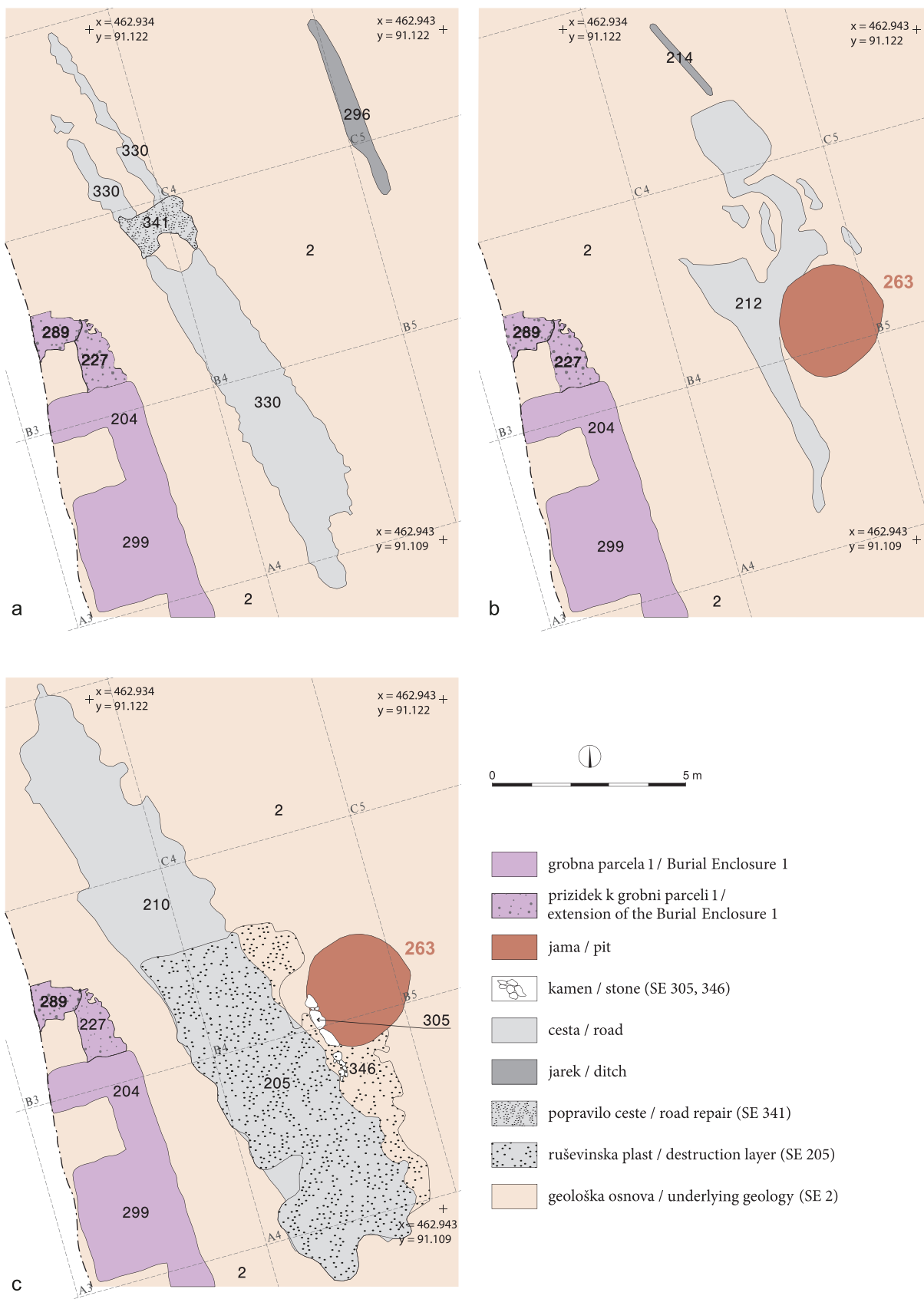
Faza 3: Naslednji nivo ceste predstavlja utrjena površina SE 212, odkrita ob vzhodnem robu ceste iz faze 2, v kv. A–C/4. Gre za tanko plast meljastega peska s prodrom, ki je bila v kv. A–B/4 poškodovana z vkopom velike jame z nagrobnikom (SE 263). Severno in v smeri vzhodnega roba ceste je bil izkopan še plitek do 0,20 m širok (obcestni) jarek SE 214 (sl. 11b).

Faza 4: Najmlajši nivo ceste predstavlja do 3 m širok pas s prodniki in manjšimi kamni tlakovane površine (SE 210), ki je pokrival cesto iz faze 2. Vzhodni rob cestišča je bil zamejen z večjimi kamni SE 346 (sl. 11c; 12). Ostanke ceste so bili

poškodovani z več jamami, ki pa so, tako kot tudi v kv. D4 odkrita jama 159, večinoma naravnega izvora (pril. 1).²⁰

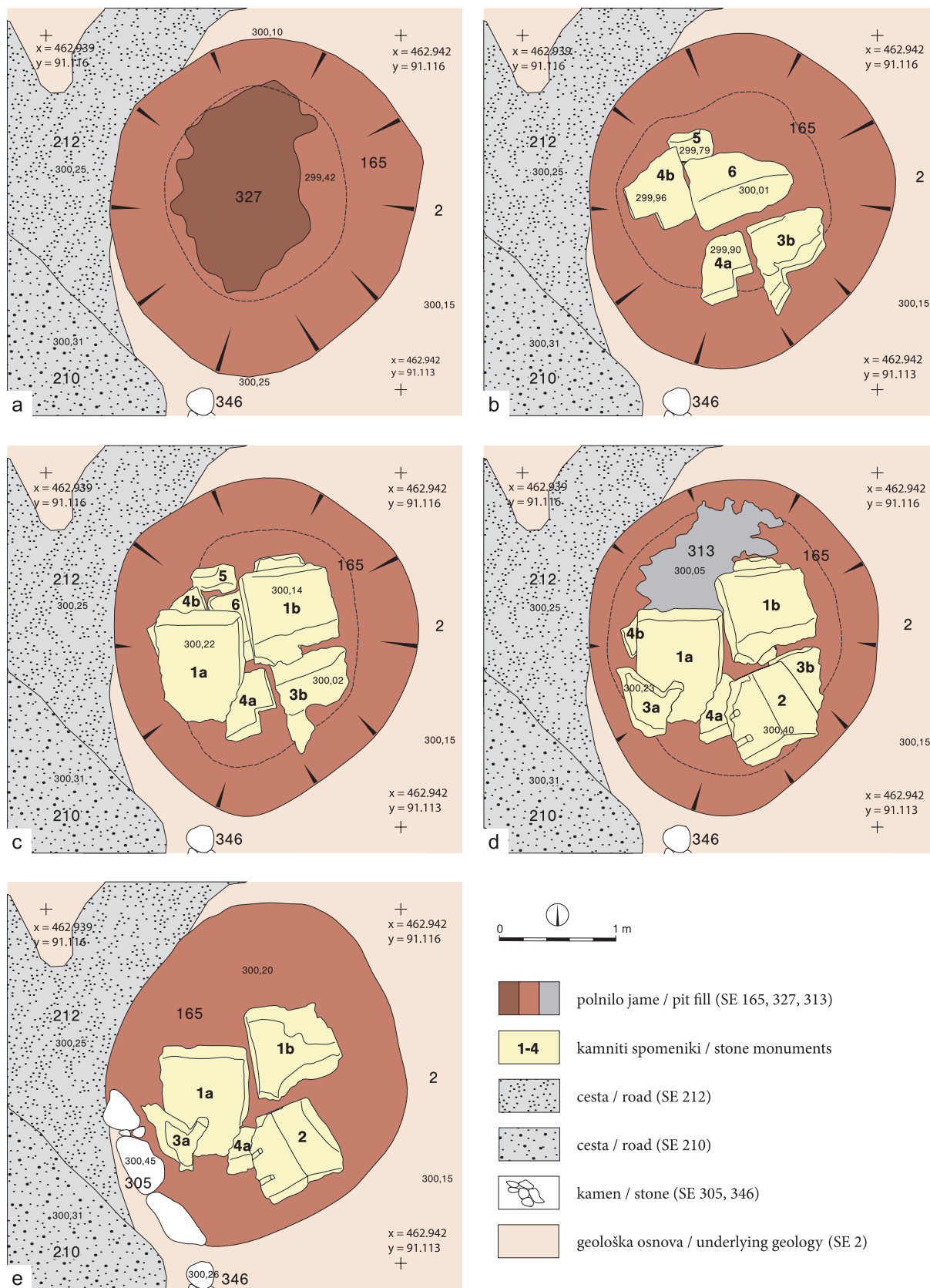
Kljub manjšim razlikam usmeritve cestišč kažejo, da severozahodna in jugovzhodna skupina predstavlja ostanke iste ceste. Zaradi oddaljenosti pa faz obbeh območij ne moremo nedvoumno uskladiti.

²⁰ Naravni izvor pripisujemo jamam nepravilnih oblik SE 262, 312, 324, 326, 377 in 381, medtem ko obravnavamo jame SE 304, 310, 332, 371, 373 in 379 kot jame neznanega namena.

Sl. 11: Marof na Igu. Tlorisi jugovzhodnega dela ceste: fazi 1 in 2 (a); faza 3 (b); faza 4 (c). M. = 1:150.

Fig. 11: Marof at Ig. Plans of the southeast section of the road: Phases 1 and 2 (a); Phase 3 (b); Phase 4 (c). Scale = 1:150.

Sl. 12: Marof na Igu. Tlorisi različnih nivojev jame z nagrobnikom (SE 263), od spodaj navzgor (a-e). M. = 1:50.

Fig. 12: Marof at Igu. Different-level plans of the pit with funerary architecture (SE 263), from the bottom up (a-e). Scale = 1:50.

V plasteh ceste je bilo odkritih le malo najdb (t. 12: 17 – novodobni žebliček). Medtem ko je ostanke najmlajšega nivoja ceste (faza 3) v severozahodnem delu prekrivala le še humusna plast z rušo (SE 1), je najmlajši nivo ceste na jugovzhodu (faza 4) pokrivala tanka ruševinska plast (SE 205), ki je deloma segala tudi vrh južnega roba velike jame z nagrobnikom – SE 263 (sl. 11c). Zahodni rob slednje je bil zamejen z velikimi apnenčevimi kamni SE 305 (sl. 11c; 12e).

V kv. A-C/2-5 je nad ostanke grobne parcele 1, nad ruševinsko plastjo SE 205, nad kamni SE 305 in nad jamo z nagrobnikom SE 263 ležala do 0,10 cm debela ruševinska plast (SE 171), sestavljena iz temno rjavega meljastega peska s kamni in redkimi antičnimi in novodobnimi najdbami (t. 12: 18–22). Nad njo je bila s strojnim izkopom odstranjena 0,10 m debela humusna plast z rušo (SE 1).

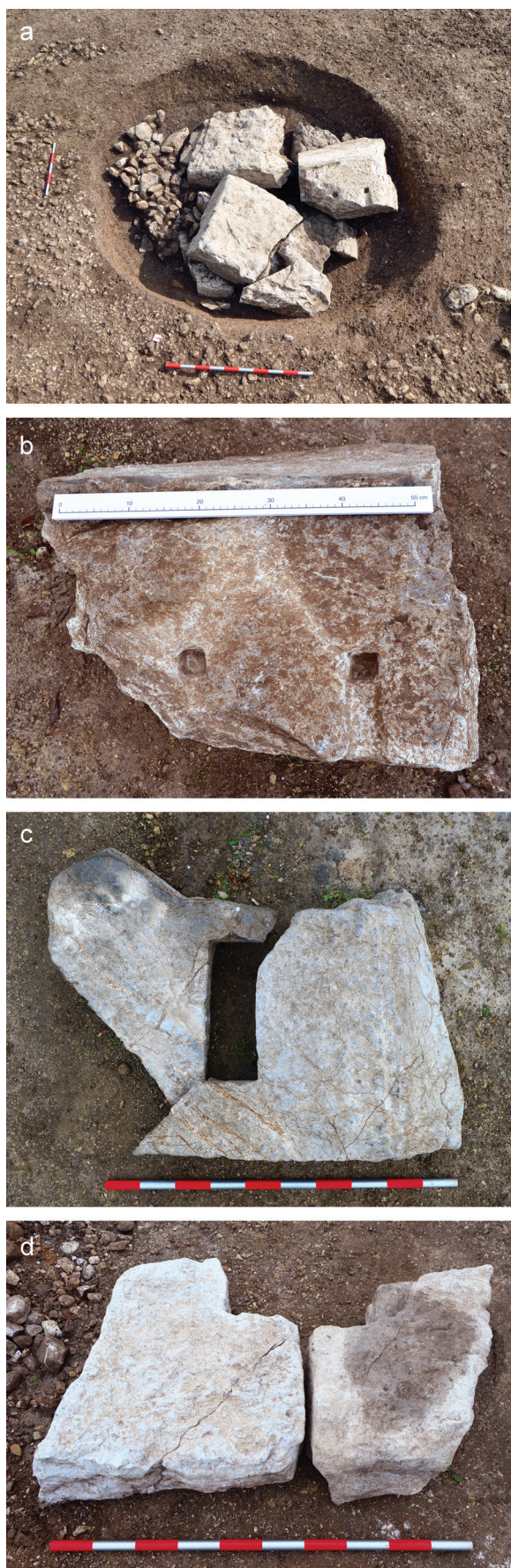
Jama z nagrobnikom

Z nivoja ceste faze 3 (SE 212) je bila v geološko osnovo vkopana velika jama (SE 263; sl. 11b–c; pril. 1). Globoka je bila skoraj 1 m, v tlorisu zaobljene oblike v izmeri 2,8 × 2,7 m, zapolnjena z nehomogenim zasutjem (SE 165), sestavljenim iz temno rjavega peščenega melja z večjim deležem apnenčastih lomljenčev, prodniki in gruščem, nekaj drobcu oglja in kalciniranih kosti ter drobnimi najdbami (t. 12: 1–2,4–8,10,12–16). V spodnjem delu jame smo v okviru zasutja SE 165 dokumentirali plast s prodniki SE 327 in nekaj drobnimi najdbami (sl. 12a; t. 12: 3,9,11), na kateri so ležali kamniti kosi grobne arhitekture (sl. 12b; 13), nekoliko višje tudi namenoma na dva dela razlomljen nagrobnik (sl. 12c–e: 1a,b; 13a; 14). Proti vrhu jame je ležala še bolj peščena plast z več kamni in grušča SE 313 (sl. 12d). Na jugozahodnem robu jame so bili kot mejnik ceste faze 4 (SE 210) zloženi veliki apnenčasti kamni SE 305 (sl. 12e). Ruševinska plast SE 205 je segala še nad južni rob jame, medtem pa je ruševinska plast SE 171 prekrivala tako plast SE

→

Sl. 13: Marof na Igu. Jama z nagrobnikom (SE 263): a – pogled na jamo z odlomki kamnitih spomenikov in kamnito plastjo SE 313; b–d – obdelani kamni iz jame (b [sl. 12: 2]; c [sl. 12: 3a,b]; d [sl. 12: 4a,b]).

Fig. 13: Marof at Ig. Pit with funerary architecture (SE 263): a – fragments of funerary architecture and Layer SE 313 of stones and gravel; b–d – worked fragments of stone from the pit (b [Fig. 12: 2]; c [Fig. 12: 3a,b]; d [Fig. 12: 4a,b]).

Sl. 14: Marof na Igu. Nagrobnik, posvečen Petonu, iz jame SE 263 (sl. 12c–e: **1a,b**).

Fig. 14: Marof at Ig. Tombstone for Petto found in the pit with funerary architecture SE 263 (Fig. 12c–e: **1a,b**).

205 kot tudi celotno jamo. Na vrhu je bil humus z rušo (SE 1).²¹

Spomeniki iz apnenca (sl. 12b–d; 13; 14):

1. Nagrobna stela, postdepozicijsko razbita na tri kose: $0,93 \times 0,72 \times 0,26$ m velik zgornji del (**1a**) in $0,94 \times 0,76 \times 0,26$ m velik spodnji del (**1b**) (sl. 12: **1a,b**; 14).²² Stela ima reliefni okras. V profiliranem trikotnem zatrepu je moška glava, v zaklinkih

²¹ Drobcji stekla, najdeni v polnilu (SE 165) jame SE 263 ter v plasteh nad jamo (SE 171 in SE 205), morda pripadajo istemu steklenemu loncu – t. 12: 14.

²² PN 200, 202; SE 307, SE 308.

navzdol plavajoča delfina. Pod njimi je arhitrav, ki sloni na dveh pilastrih s stiliziranim korintskim kapitelom in profilirano bazo na podstavku. Na dnu nagrobnika je vsadnik.

Objava in analiza stele: Ragolič 2016; Žvab Rožič et al. 2022.

Napis: *Petto Firmi / f(i)lius, an(norum) L et Cotiu/ni an(norum) XL. Bugia / [et] Quarta / filias feceru(nt). / Rustius, Pet(t)/onis f(i)lius, O(bitus) an(norum) [...] / et f(rater) Firmus, O(bitus) an(norum) L.*

Prevod: *Peton, Firmov sin, star 50 let, in Kotiuni, stari 40 let. Hčerki Bugija in Kvarta sta postavili (nagrobnik). Rustij (Rustik?), Petonov sin, umrl star ..., in brat Firmus, umrl star 50 let.*

2. Obdelan blok s parom utorov za spojke, $0,67 \times 0,81 \times 0,48$ m (sl. 12: **2**; 13b).²³

3. Dva odlomka podstavka za nagrobnik z odprtino: $0,65 \times 0,54 \times 0,17$ m (**3a**) in $0,80 \times 0,60 \times 0,17$ m (**3b**) (sl. 12: **3a,b**; 13c).²⁴

4. Dva obdelana kamna; $0,58 \times 0,39 \times 0,25$ m (**4a**) in $0,60 \times 0,50 \times 0,25$ m (**4b**) (sl. 12: **4a,b**; 13d).²⁵

5. Klesan kamen v izmeri $0,41 \times 0,2 \times 0,2$ m (sl. 12: **5**).²⁶

6. Kamen s sledmi obdelave v izmeri $0,85 \times 0,60 \times 0,15$ m (sl. 12: **6**).²⁷

Geofizikalne raziskave

Odkritje temeljnih zidov grobne parcele 1 in ostalin ceste so spodbudile geofizikalne raziskave na južno ležeči parc. 1857/20, k. o. Ig (sl. 4; 15a). Pod vodstvom Roka Plesničarja je bilo območje pregledano z meritvami električnega upora z instrumentom RM 15D, z dodatkom za hitrejšo merjenje MPX 15, proizvajalca Geoscan Research. Razdalja med prečnicami in merilnimi točkami na njih je znašala 0,5 m.²⁸

Rezultati geoelektričnega kartiranja so pokazali na arheološko relevantno anomalijo v severozahodnem delu merilnega polja, to je 6 m jugovzhodno od raziskane grobne parcele 1 (sl. 15b: 2; 20).²⁹ Najverjetneje tudi tu leži podoben objekt v izmeri

²³ PN 130; SE 166.

²⁴ PN 201, 211; SE 306, 317.

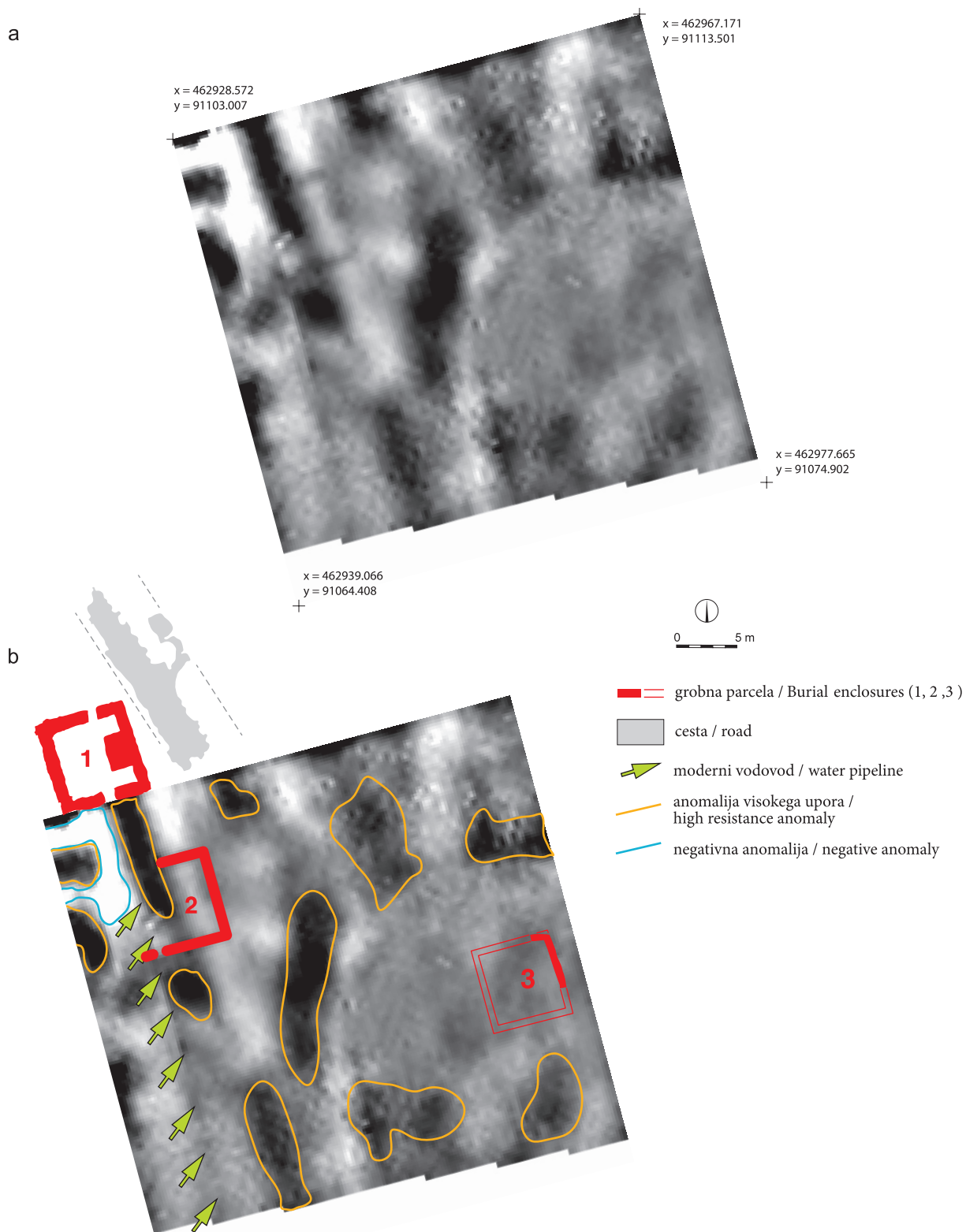
²⁵ PN 210, 214; SE 316, 320.

²⁶ PN 213; SE 319.

²⁷ PN 212; SE 318.

²⁸ R. Plesničar, *Arheološka izkopavanja IG LC ZRC 2014 – poročilo o geofizikalnih meritvah na parc. št. 1857/20, k. o. Ig, 2014* – neobjavljeno poročilo, hrani Arhiv Inštituta za arheologijo, ZRC SAZU, Ljubljana.

²⁹ Grahek, Ragolič 2017, sl. 2.

Sl. 15: Marof na Igu. Geoelektrično kartiranje (po Plesničar 2014, glej *op. 28*): a – rezultati; b – interpretacija rezultatov (grobna parcela 2). Grobna parcela 3 je rekonstruirana na podlagi temelja zidu, odkritega pri nadzoru leta 2018. Zunaj območja geoelektričnega kartiranja ležita grobna parcela 1 in cesta. M. = 1:500.

Fig. 15: Marof at Igu. Geoelectrical mapping (from Plesničar 2014, see *Note 28*): a – results; b – interpretation (Burial Enclosure 2). Burial Enclosure 3 is reconstructed on the basis of the foundations unearthed during the 2018 watching brief. Burial Enclosure 1 and the road lie outside the area of the geoelectrical survey. Scale = 1:500.

7 × 7 m, ki je bil kot izkopana grobna parcela 1 v zahodnem delu poškodovan z vkopom vodovodnega jarka. Gre torej najverjetneje za grobno parcelo 2. Severozahodno od nje izstopa močna negativna anomalija, ki je posledica tamkajšnje razmočenosti v času meritev in je najverjetneje tudi vzrok za to, da ni bil ugotovljen zahodni zid parcele. Grobno parcelo 2 s severne strani zakriva močnejša anomalija visokega upora, ki je verjetno posledica prodnate sipine. Enako velja tudi za ostale podobne anomalije, pri čemer nekatere morebiti nakazujejo celo ostaline ceste (sl. 15).

Bržkone nam prav zaradi razmočenosti terena v času meritev s tovrstno analizo ni uspelo rekonstruirati morebitnih objektov vzhodno od grobne parcele 2. Ob arheološkem nadzoru leta 2018³⁰ je bil na tem prostoru dokumentiran vrhnji del severovzhodnega vogala objekta, ki je podoben temelju ograje grobne parcele 1. Domnevamo, da gre za tretjo grobno parcelo, ki je ležala vzhodno od ceste (sl. 15b: 3; 20).

³⁰ Grahek, Ragolič 2020, 183.

Sl. 16: Marof na Igu. Srebrna fibula iz groba 2 (t. 2: 6; zač. št. 02/06).

Fig. 16: Marof at Ig. Silver fibula from Grave 2 (Pl. 2: 6; Temp. No. 02/06).

TIPOLOGIJA IN KRONOLOGIJA DROBNIH NAJDB

V okolici grobov smo našli odlomek ustja sklede (t. 13: 8) in kamnito orodje (t. 13: 1), v jami z nagrobnikom (SE 263) pa kamnito pušično ost (t. 12: 13). Te predmete lahko samo grobo opredelimo v prazgodovino.

Deli noše

Srebrna fibula iz gr. 2 (sl. 16; t. 2: 6) sodi v široko skupino rimskih fibul z grizočo živalsko glavico na loku.³¹ Podrobno jo lahko uvrstimo med fibule emonskega tipa, za katere sta poleg živalske glavice značilna še stilizirana račka in zaključek noge s stilizirano antropomorfnó masko. Primerek z Iga predstavlja posebno različico tipa, ki jo opredelujeta profiliran gumb na loku in predrta noga. Fibule emonskega tipa so bile razširjene izključno na

³¹ Demetz 1999, 137–147; Cifer, Horvat, Horvat 2022.

Sl. 17: Marof na Igu. Staljeni srebrni okras iz groba 2 (zač. št. 02/13).

Fig. 17: Marof at Ig. Melted silver ornaments from Grave 2 (Temp. No. 02/13).

Sl. 18: Marof na Igu. Staljeni srebrni okras in koščki bakrove zlitine iz groba 2 (zač. št. 02/14, 02/15, 02/16).

Fig. 18: Marof at Ig. Melted silver ornaments and pieces of copper alloy from Grave 2 (Temp. Nos. 02/14, 02/15, 02/16).

Sl. 19: Marof na Igu. Zlati okras iz groba 29 (t. 9: 11; zač. št. 29/03).

Fig. 19: Marof at Ig. Gold ornament from Grave 29 (Pl. 9: 11; Temp. No. 29/03).

jugovzhodnoalpskem prostoru od klavdijskega časa do verjetno konca 1. st.³²

Odlomka noge (t. 9: 3) in glave (t. 13: 6) sta dela fibul tipa Almgren 69, ki so bile razširjene v drugi polovici 1. in v 2. st. predvsem v Panoniji, jugovzhodnih Alpah in severovzhodni Italiji.³³

V štirih grobovih so bili najdeni odlomki igel in peresovine fibul (t. 1: 10; 5: 8; 6: 11; 7: 9), zunaj grobov pa še deli dveh fibul (t. 11: 13; 13: 7).

Srebrni obesek v obliki polmeseca (t. 2: 7) iz gr. 2 je bil najverjetneje sestavni del ogrlice. K isti ogrlici so bržkone sodili napol staljeni deli srebrnih zank in dveh kolesc ali košaric, izdelanih v filigranski tehniki (sl. 17; 18).³⁴ Ogrlice s polmesečastim obeskom ter z enim ali dvema kolesastima členoma ob sponki so bile razširjene po vsem imperiju skozi celotno rimsko obdobje. Obesek simbolizira luno, kolesce pa naj bi predstavljalo simbol sonca.³⁵ Kroglice srebra s premerom okoli 1 mm, ki so bile najdene v manjšem številu še v trinajstih grobovih, so verjetno tudi ostanki staljenega srebrnega nakita.³⁶ Med dele nakita ali oblačil sodijo še zlati našitek v obliki rozete (sl. 19; t. 9: 11) in posamič najdene steklene jagode (t. 4: 7; 6: 6,13,14; 7: 8).

V gr. 8 in 21 sta bila železna pečatna prstana, katerih okrasni kamenček je izpadel (t. 5: 11; 8: 12). Obroček prstana iz gr. 21 (t. 8: 12) se enako-

merno razširi v celico za okrasni kamen in z njo oblikuje celoto. Takšni masivni železni prstani, ki so jih nosili moški, so bili zelo priljubljeni v 1. st. ter v rabi še v 2. st.³⁷ Prstan iz gr. 8 (t. 5: 11) ima razmeroma ozek obroček okroglega preseka, ki se razširi v manjšo ploščico za okrasni kamen. Verjetno posnema bolj masivne železne prstane in so ga morda nosile tudi ženske. Obliko lahko datiramo v 1. st., posamič pa se pojavlja še pozneje.³⁸

Zapestnica iz gr. 21 (t. 8: 11) je narejena iz železne žice in ima prepletena konca. Na tak način so bile navadno izdelane bronaste zapestnice, srebrne ali železne pa so redke. Oblika časovno ni občutljiva.³⁹ V dveh grobovih v Žirju iz 1. st. sta bili najdeni srebrni zapestnici s prepletenima koncema, v tretjem pa železen obroček, ki je bil morda tudi del zapestnice.⁴⁰ Železne zapestnice različnih oblik se pojavljajo še v grobovih na Ajdovščini pri Rodiku in v Vipavi.⁴¹

Železni sponi iz gr. 1 in 21 (t. 1: 4; 8: 9) imata sklenjen obroček s trnom, kar je preprosta in časovno neobčutljiva oblika, ki nastopa v različnih materialih.⁴² V Verdunu je bila takšna spona najdena v grobu z vojaško opremo iz Tiberijevega časa.⁴³

Žeblički za čevlje so bili najdeni v petnajstih grobovih (t. 2: 11; 3: 6,10,11; 4: 12; 6: 3,5,7,12; 7:

³² Pavlin, Dular 2007, 71–73. Prim. Demetz 1999, 139, obliki TFK Ic2, Ic3.

³³ Gugl 2008, 34–35.

³⁴ Cifer, Horvat, Horvat 2022.

³⁵ Riha 1990, 73; Johns 1996, 92–94; Pavesi 2001, 53, 66–69; npr. v Pompejih: Guzzo, Wiczorek 2004, 64, 121.

³⁶ Gr. 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 14, 19, 20, 24, 25 in 32.

³⁷ Riha 1990, 29–31 (tip 2.1.2; *Sphendononform*); Guiraud 1989, tip 2c, 181, 203–204 (pojavljajo se še v 3. st.).

³⁸ Riha 1990, 31 (tip 2.1.4); Guiraud 1989, tip 2a, 181, 203–204.

³⁹ Riha 1990, 62 (tip 26.3).

⁴⁰ Bavdek 2005, t. 6: 2; 7: 1; železna zapestnica: t. 4: 7.

⁴¹ Istenič 1987, t. 7: 1; Tratnik 2014, 274–275, t. 17: 129.

⁴² Oldenstein 1976, 218, t. 79: 1048–1055.

⁴³ Breščak 2015, 80–81, gr. 84, t. 17: 8.

7,10; 8: 13; 9: 1,13,14; 10: 4) in v plasti SE 138 na območju grobne parcele 1, ki je starejša od prvih grobov na parceli (*t. 11: 15c–f*). Nekateri žeblički imajo na spodnji strani ohranjen vzorec zelo drobnih bunčic (*t. 3: 6; 4: 12* [na risbi ni vidno]; *7: 7c* [na risbi ni vidno]; *7: 7d,10b; 8: 13a–c*). Ta je bil, kot kažejo grobovi iz Žirja, značilen za 1. st.⁴⁴ Žeblički z vzorcem večjih bunčic imajo daljši časovni razpon (*t. 3: 10a*).⁴⁵ Žeblički za čevlje so pogosti na grobiščih zahodne Slovenije v 1. in 2. st., kar kaže, da so bili okovani čevlji običajna vrsta obutve.⁴⁶ V emonskih grobovih so redki.⁴⁷

Orodje

Železne ploščice z dvema luknjicama, najdene v treh grobovih (*t. 2: 10; 5: 10; 8: 8*), so ravne, eden izmed daljših robov je stanjšan v rezilo, ob nasprotnem robu sta dve luknjici. Ploščica iz gr. 2 ima topi rob cevasto uvit (*t. 2: 10*). Po drugih pridatkih iz grobov jih lahko postavimo v zgodnjecesarско obdobje. Oblika kaže, da gre za orodje – rezilo ali strgalo.⁴⁸ Pomenljivo je, da so v grobovih z Marofa skupaj z noži.

Podobne ploščice so bile najdene na Straži nad Šmartnim pri Cerkljah in v Stični, vendar zunaj zaključenih sklopov.⁴⁹

Najboljša primerjava za ploščice z dvema luknjicama je pravokotno strgalo iz Pompejev. V strojnari M. Vezonija Prima (I, 5, 2)⁵⁰ so našli več orodij, ki jih lahko povežemo z različnimi postopki strojenja kož: dvoročajno strgalo,⁵¹ polmesečasto

rezilo⁵² in bronasto pravokotno strgalo. To zadnje, ki je podobno primerkom z Marofa, naj bi bilo v rabi za fino čiščenje kože pri strojenju (npr. t. i. cepljenje). Pravokotna strgala so zelo redka. Gaitzsch meni, da so jih lahko nadomestile druge vrste železnih ali bronastih strgal oziroma rezil, npr. polkrožna.⁵³ Ploščice z Marofa so bile torej morda strojarska strgala.

Na splošno so rimske strojarne in njihovo orodje razmeroma slabo poznani. Ležale so na robu naselbin, v bližini vode, objekti in strukture so bili podobni fulonikam, orodje pa ni bilo posebej specifično. Postopki in osnovne oblike orodja so se v tradicionalnem strojenju ohranili do sodobnosti.⁵⁴

Noži iz istih grobov kot ploščice – strgala imajo trnasto nasadišče za držaj, ki se podaljša v hrbet rezila. Razlikujejo se v oblikah rezila in velikostih (*t. 2: 9; 5: 9; 8: 7*).

V dveh grobovih sta ležali železni britvi z značilnim trikotnim rezilom in zapognjenim nastavkom za majhen držaj, ki ni ohranjen (*t. 3: 2; 8: 10*).⁵⁵ Britve so v rimskih grobovih jugovzhodnoalpskega prostora redke.⁵⁶

Oljenke

Volutno oljenko iz gr. 21 (*t. 8: 6*) lahko uvrstimo v tip Loeschcke Ib po Eleni Di Filippo Balestrazzi.⁵⁷ V isti tip bi verjetno lahko sodili še dve slabše ohranjeni oljenki (*t. 1: 9,11*). Oljenke tipa Loeschcke Ib oziroma Ib/c⁵⁸ so od druge polovice 1. st. izdelovali v severni Italiji, priljubljene so bile še v 2. st. Močno proizvodno središče je bilo v Akvileji.⁵⁹ Izvažali so jih v velikih količinah, med drugim

⁴⁴ Bavdek 2005, t. 5: 2; 8: 10; 10: 4; Bernardini et al. 2018, 10–11, sl. 5 (skupina E).

⁴⁵ Bernardini et al. 2018, 10 (skupina D); Istenič 2019, 276 (tip C).

⁴⁶ Zaradi korozije se morebitni vzorec pogosto ne vidi. Npr. Ajdovščina pri Rodiku (Istenič 1987, 107–108, t. 4: 9; 6: 9; 8: 4; 10: 10; 13: 4; 15: 6,8; 16: 6; 17: 4). Most na Soči (Mlinar 2020, 82, t. 16–18). Vipava (Tratnik 2014, 276, t. 9: 64; 14: 112; 15: 116). Žirje (Bavdek 2005, t. 4: 1; 5: 2; 8: 10).

⁴⁷ Emona, grobišče Kozolec, skeletni grob 29 s popolno sestavo okovanih čevljev, 2. st. (Miškec et al. 2020, 114–117).

⁴⁸ Nekoliko drugačnih oblik in dimenzij so poznoantični usločeni okovi z dvema luknjicama, katerih funkcija ni jasna (Božič, Ciglenečki 1995, 260–262). Tina Milavec po legi na Tonovcovem gradu domneva, da so deli stavbne opreme (Milavec 2011, 51–52).

⁴⁹ Gabrovec 1994, t. 14: 9; Horvat 2015, 181, t. 3: 11–14.

⁵⁰ *Officina coriariorum*; Blümner 1912, 271–273, sl. 85; Gaitzsch 1980, 67; Leguilloux 2004a, 17–18, 44–50.

⁵¹ Značilno strojarsko orodje za odstranjevanje dlake in mesa. Blümner 1912, 272–273, sl. 85: b; Gaitzsch 1980,

66–70 (*Haareisen*), t. 25: 132.

⁵² Orodje za rezanje kože v strojarskih in usnjarskih delavnicah. Blümner 1912, 272–273, sl. 85: c; Gaitzsch 1980, 67.

⁵³ Blümner 1912, 272–273, sl. 85: a; Gaitzsch 1980, 70–71, 355, t. 24: 127 (*Blanchiermesser, Schlichtmesser*) [velikost 16,5 × 4 cm; predmet iz Pompejev je izgubljen, ohranile so se različne risbe]; Leguilloux 2004a, 17–18.

⁵⁴ Blümner 1912, 263–273; Gaitzsch 1980, 63–64; Leguilloux 2004a; Leguilloux 2004b; Baratta 2008, 208–210; Pesavento Mattioli 2011, 371–373.

⁵⁵ Garbsch 1975, 73–81.

⁵⁶ Verdun: Breščak 2015, t. 25: 3. Cerknica: Urleb 1983, t. 16: 7.

⁵⁷ Di Filippo Balestrazzi 1988, 153–156, 173–176.

⁵⁸ O težavnem razlikovanju med tipi Loeschcke Ib in Ic: Di Filippo Balestrazzi 1988, 153–156; prim. Istenič 1999, 161.

⁵⁹ Di Filippo Balestrazzi 1988, 173–176.

proti severovzhodu. Številne so bile v emonskih grobovih 1. in 2. st., pri čemer naj bi izdelki slabše kakovosti izvirali iz lokalnih delavnic.⁶⁰ Odlomki podrobneje nedoločljivih volutnih oljenk so bili na Marofu najdeni tudi v jami z nagrobnikom (*t.* 12: 12a,b) ter zunaj grobov (*t.* 13: 9).

Pečatni oljenki (*t.* 4: 11; 5: 6) sodita v tip Loeschcke Xa/b, v katerega bi lahko verjetno uvrstili še dva odlomka (*t.* 9: 7; 11: 12). Gre za kakovostne oljenke, ki so bile bodisi uvožene bodisi so jih proizvajali v lokalnih delavnicah. Datirane so večinoma v 2. st. in v prvo polovico 3. st.⁶¹ Izdelovale so jih tudi lončarske delavnice v Emoni.⁶²

Pečatna oljenka iz gr. 3 (*t.* 3: 1) je hruškaste oblike in slabe kakovosti, torej tip Loeschcke Xc. Oblika je običajno datirana v drugo polovico 3. st., v 4. in 5. st.⁶³

Oljenke iz gr. 7 nismo mogli natančno tipološko opredeliti (*t.* 4: 6).

Steklene posode

Kroglasti lonec (*t.* 2: 1) z izvihanim in navzdol dvakrat zapognjenim ustjem sodi v skupino 7.2.4 po Ireni Lazar, ki obliko datira v drugo polovico 1. in v 2. st.⁶⁴ Odlomek podobnega lonca je bil najden tudi v jami z nagrobnikom (*t.* 12: 14).

Kozarec (*t.* 7: 2) ima cilindričen trup, navzven nagnjeno, rahlo vboklo in ravno odrezano ustje ter debelejše, rahlo vboklo dno. Oblika se dokaj ujema z eno od različic poznorimskih kozarcev – AR 63.2 ali AR 64.1., ki so datirane v pozno 3. in v 4. st.⁶⁵

Balzamarij (*t.* 5: 7) sodi med balzamarije s sploščenim trupom – v obliko 8.6.10 po Lazarjevi, pri kateri širina dna presega širino ustja. Lazarjeva jih datira v čas od druge polovice 1. do prve polovice 3. st.⁶⁶

Ročajček z oporo za palec (*t.* 9: 9) je pripadal majhnemu vrču s kroglastim trupom. Najverjetneje gre za vrč ene od oblik 5.1.5, 5.2.3 ali 5.2.4 po Lazarjevi, ki skupaj pokrivajo čas 2. in 3. st.⁶⁷

Cilindrični kozarec z navpičnim zataljenim robom (*t.* 9: 10) morda lahko uvrstimo med obliko 3.6.1 ali 3.6.2 po Lazarjevi, ki sta datirani v 2. in 3. st.⁶⁸

Keramične posode

Keramika tankih sten

Skodelica iz zgornjega dela groba 2 (*t.* 1: 8) ima preprost okras lističev v visokem reliefu in navzven zapognjeno ustje. Keramika je svetlo rjava in siva lisasta (sekundarno prežgana), na površini so ostanki temno rjavega premaza. Skodelice z visokim reliefnim okrasom z emonskih grobišč imajo bolj ali manj navpično ustje.⁶⁹ Primerek z Marofa lahko primerjamo samo s skodelico z malo bolj navzven zapognjenim ustjem (oksidacijsko žganje, temno rjav premaz) iz emonskega groba 27, ki sodi v 2. st.⁷⁰ Podobno obliko skodelice z barbotinskim okrasom in izvihanim ustjem lahko prepoznamo tudi v odlomku iz jame, ki je ležala ob lončarski peči v Emoni. Fina siva keramika s temnim premazom kaže na uvoz iz Italije, polnilo jame pa je datirano v drugo polovico 1. ali v prvo polovico 2. st.⁷¹ Po obliki in okrasu zelo podobne skodelice so izdelovali v južni Panoniji, domnevno v Sirmiju. Imajo prav tako razprto ustje, so neokrašene (tip Brukner 16) ali pa imajo v zgornjem delu barbotinski okras s stiliziranim rastlinskim motivom (tip Brukner 16a). Keramika je oksidacijsko žgana in ima lahko tanek oranžen ali rjav premaz. V Mursi je ta skupina keramike datirana v konec 1. in na začetek 2. st.⁷²

Skodelica s pasom koleščkanega okrasa (*t.* 8: 5) je oksidacijsko žgana s temnim premazom. Podobne oblike se pojavljajo na emonskih grobiščih v 1. st. in na začetku 2. st., vendar so večinoma sive ter verjetno večinoma uvožene iz Italije.⁷³ Oksidacijsko žgana keramika tankih sten je bolj značilna za območje južno od reke Pad in za proizvodnjo srednje Italije.⁷⁴

⁶⁰ Perko 2012, 27–32; Žerjal 2020a, 226.

⁶¹ Istenič 1999, 155–157.

⁶² Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 90; Žerjal 2020a, 226–228.

⁶³ Žerjal 2020a, 228.

⁶⁴ Lazar 2003, 164–166.

⁶⁵ Rützi 1991, 102–103, t. 64: 1390–1395; 65: 1396–1400; Fünfschilling 2015, 127–130, 337–338.

⁶⁶ Lazar 2003, 187–188.

⁶⁷ Lazar 2003, 129–130 (oblika 5.1.5), 136–138 (obliki 5.2.3, 5.2.4).

⁶⁸ Lazar 2003, 102–104.

⁶⁹ Plesničar-Gec 1977, 17, t. 1.

⁷⁰ Petru 1972, t. 3: 15.

⁷¹ Istenič, Plesničar-Gec 2001, 144, sl. 7: 2.

⁷² Šuljug, Filipović 2018, 653, sl. 2; Brukner 1981, 36–37, 152, 180, t. 57: 64–65.

⁷³ Plesničar-Gec 1977, 18–20, 74–76, t. 1: 54–58, 61–66; Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 88.

⁷⁴ Sena Chiesa 1985, 424–425; Istenič 1999, 109–111; Gervasini 2005, 303–305.

Kozarci

Kozarec (*t. 4: 10*) po obliki trupa spominja na ovalne kozarce z izvihanim ustjem, ki so jih izdelovali v emonskih delavnicah v drugi polovici 1. in v prvi polovici 2. st.⁷⁵

Narebreni kozarci, med katere sodi odlomek na *t. 11: 11*, so posnetki egejske kuhinjske keramike iz lončarskih delavnic Emone v drugi polovici 1. in v 2. st.⁷⁶

Več kozarcev ali finih lončkov ni bilo mogoče podrobno opredeliti (*t. 1: 3; 2: 3; 3: 4; 4: 3,4; 5: 5; 7: 6*).

Fini lonci

Lonček ali kozarec s tremi žlebovi na vratu (*t. 5: 4*) je znan iz lončarske delavnice v Emoni, datirane v drugo polovico 1. in v prvo polovico 2. st.⁷⁷ Podobni hruškasti lonci z žlebovi v zgornjem delu se pojavljajo tudi na emonskih grobiščih v drugi polovici 1. in v 2. st.⁷⁸

Lonci (*t. 1: 5; 3: 7*) s hruškasto obliko in rebri na vratu so prisotni na emonskih grobiščih v drugi polovici 1. in v 2. st.⁷⁹

V sklop keramike, ki je verjetno prišla iz delavnic emonskega agra, sodijo še trebušasti fini lonci (*t. 10: 10; 11: 8*) iz druge polovice 1. in prve polovice 2. st.⁸⁰

Pitosi z značilnim okrasom vodoravnih žlebov in valovnice (*t. 10: 12*) se na emonskih grobiščih pojavljajo v 2. st.⁸¹

Vrči

Vrč z vitkim trupom (*t. 1: 2*) lahko primerjamo z vrčem iz gr. 17 v Cerknici iz druge polovice 1. ali 2. st.⁸²

Kroglasti vrči (*t. 2: 2; 7: 5*) se na emonskih grobiščih pojavljajo v 1. in 2. st.⁸³ V Emoni so jih tudi izdelovali.⁸⁴ Na Marofu sta bila najdena

še dva vrča z ozkim ustjem in nekoliko drugačno obliko trupa (*t. 4: 5; 5: 2*). Vrčem so pripadala tudi ustja (*t. 10: 9; 12: 8*), vrat (*t. 10: 5*), ročaj (*t. 10: 11*) in vsaj nekatera prstanasta dna (*t. 6: 1,4; 8: 1,2; 9: 2; 10: 6–8*).

Bikonične enoročajne vrče s širokim ustjem (*t. 5: 3*) so izdelovali v Emoni na koncu 1. in v prvi polovici 2. st.⁸⁵ Najdeni so bili tudi v grobovih tega časa v Emoni⁸⁶ in Cerknici.⁸⁷

Sklede in skodele

Dve skledi (*t. 4: 1–2*) sta po obliki, okrasu in fabrikatu podobni skledi emonske proizvodnje, ki je bila odkrita v lončarski peči (druga polovica 1. in prva polovica 2. st.).⁸⁸ Sklede, ki imajo podobno oblikovano ustje, so sicer zelo redke na emonskih grobiščih.⁸⁹ Oblika, vendar samo z rdečim premazom in brez peresnega okrasa, se pojavi na grobišču Beletov vrt v Novem mestu v dveh grobovih iz 2. st.⁹⁰

Bikonične sklede z dvema ročajema so bile na Marofu najdene v petih grobovih (*t. 2: 5; 3: 5,9; 8: 4; 10: 2*). Vse so bile iz oranžne prečiščene keramike in brez premaza. Pet takšnih skled je bilo odkritih na grobišču v Cerknici. Tri med njimi imajo temnejši rjav premaz. Grob 37 iz Cerknice s takšno skledo bi lahko sodil že v drugo polovico 1. st., ostali grobovi so najverjetneje iz 2. st.⁹¹ V Logatcu izvirajo iz naselbinskih plasti, datiranih v konec 1. st. in v prvo polovico 2. st.⁹² Številne so bile na Ulaki.⁹³ Oblika se v Emoni pojavlja redko v grobovih druge polovice 1. in prve polovice 2. st.⁹⁴ Gre torej za sklede iz lokalnih delavnic, ki so bile priljubljene na prostoru Emone in Notranjske.

Zunaj grobov na jugozahodnem delu grobišča in v jami z nagrobnikom je bilo najdenih več primerkov skodel (*t. 11: 10; 13: 10*) in skled (*t. 11: 3–7; 12: 9–11; 13: 12*) rožnate do blede rjave barve, iz prečiščene keramike, včasih z redkimi velikimi vključki bele ali sive barve oziroma zdrobljene keramike. V skodelah (*t. 11: 10; 13: 10*) morda lahko

⁷⁵ Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 89–90, sl. 3: 2–3; Plesničar-Gec 1977, 47–48, t. 6: 1–4.

⁷⁶ Istenič, Schneider 2000, 346, sl. 3: 4–6; Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 90, sl. 3: 4–6; Plesničar-Gec 1977, 48, t. 6: 6–15.

⁷⁷ Istenič, Plesničar-Gec 2001, 142, sl. 6: 4–5.

⁷⁸ Plesničar-Gec 1977, 44, t. 5: 6–8.

⁷⁹ Plesničar-Gec 1972, t. 99: 13; 177: 14; Petru 1972, t. 14: 2; 45: 17; 51: 27; 81: 8.

⁸⁰ Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 89, sl. 3: 10; Plesničar-Gec 1977, 44, 82, t. 5: 13–17 (profilirano ali pa samo izvihano ustje).

⁸¹ Plesničar-Gec 1977, 45, t. 5: 22–23; Krajšek, Stergar 2008, 255.

⁸² Urleb 1983, t. 9: 3; datirano po stekleni skodelici s cevastim ustjem, oblika 2.4.4: Lazar 2003, 75–76.

⁸³ Plesničar-Gec 1977, 30, t. 3: 13–15.

⁸⁴ Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 88–89, sl. 3: 7.

⁸⁵ Istenič, Plesničar-Gec 2001, 142, sl. 6: 3; Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 88–89, sl. 3: 8.

⁸⁶ Plesničar-Gec 1977, 32, t. 3: 29.

⁸⁷ Urleb 1983, t. 14: 5.

⁸⁸ Istenič, Plesničar-Gec 2001, 142, sl. 6: 12.

⁸⁹ Petru 1972, t. 21: 1.

⁹⁰ Knez 1992, t. 28: 7; 29: 1.

⁹¹ Urleb 1983, t. 3: 1; 13: 4; 18: 2; 21: 6; 27: 1 (gr. 37).

⁹² Šinkovec 2020, 85–86, sl. 6.

⁹³ Gaspari 2020, 163–164, sl. 15.

⁹⁴ Plesničar-Gec 1977, 53, t. 7: 10–11.

vidimo posnetke sigilatne oblike Drag. 33.⁹⁵ Ustja skled so različno oblikovana, izvihana ali vodoravna ter posnemajo italsko sigilato oblik Consp. 39, 40, 43, 44. Ta keramika sodi v sklop posebne skupine namizne keramike – t. i. *emonske sigilate*, kot jo je opredelila Tina Žerjal, le da primerki z Iga nimajo premaza. Gre za lokalno proizvodnjo finega namiznega posodja, datirano od flavijskega časa do prve polovice 3. st.⁹⁶ V Emoni se odlomki takšnih skled pogosto pojavljajo v zasutih grobov.⁹⁷

Nekaj posebnega je majhen trinožnik (*t. 2: 4*) iz grobe kuhinjske keramike, prostoročno izdelan in s svojevrstno obliko nog.

Krožniki

Krožniki (*t. 9: 5,6; 11: 1,2*) sodijo v obliko K1 oz. K1/4. Obliko K1 so začeli izdelovati že sredi 1. st., vse različice krožnikov (K1–K4) pa so sočasno v rabi celotno 2. in 3. st.⁹⁸

Grobo kuhinjsko posodje

Grobi lonci, uporabljeni kot žare (*t. 1: 1; 5: 1; 9: 4*), so bili izdelani ali dodelani prostoročno ter okrašeni z rahlim metličanjem. Na območju Emone so značilna in dolgotrajna oblika vse od 1. st.⁹⁹ Tudi dva neokrašena lonca sta bila narejena prostoročno (*t. 7: 1; 8: 3*).

Groba keramika iz gr. 14 je izdelana na lončarskem kolesu. Ustje lonca (*t. 6: 8*) je izvihano, dolgo in z ravno odrezanim robom, kar ga uvršča med lonce tipa 1 s Tonovcovega gradu oziroma lonce tipa 2 s Korinjskega hriba. Gre za dolgotrajno obliko, pogosto v obdobju od 4. do 6. st.¹⁰⁰ Dno (*t. 6: 10*) nosi reliefni okras v obliki križa v krogu, ki je pogost na loncih 6. st.¹⁰¹ Visok pokrov ali skleda je okrašena z vodoravnim glavničenjem, čez je vrezana enojna valovnica (*t. 6: 9*). Na Tonovcovem gradu je bila taka oblika uvrščena med skleda tipa 1, podobna pa je tudi skledam tipa 2 na Korinjskem hribu. Modrijanova ugotavlja, da se oblika pojavi že v 4. st., priljubljena pa je v 6. st.

⁹⁵ Prim. Križišče pri Spodnjih Škofijah, gr. 8 iz začetka 2. st.: Novšak, Bekljanov Zidanšek, Žerjal 2019, 190–193, kat. št. 48–50.

⁹⁶ Žerjal 2018, 283–284, sl. 8: 1–11; Plesničar-Gec 1977, 52–53, 84–85, t. 7: 1–9.

⁹⁷ Npr. Plesničar-Gec 1972, gr. 7 (*t. 2*), gr. 31 (*t. 8*), 42 (*t. 11*) itd.

⁹⁸ Krajšek, Stergar 2008, 252.

⁹⁹ Plesničar-Gec 1977, 37.

¹⁰⁰ Modrijan 2011, 184–186; Modrijan 2020, 109–111.

¹⁰¹ Modrijan 2011, 203–204.

Okras valovnice se je pojavil konec 4. st., pogost pa je bil v 5. in 6. st.¹⁰²

V jami z nagrobnikom so bili odkriti ostanki vsaj sedmih loncev (*t. 12: 1–7*). Vsi imajo precej dolgo in poševno izvihano ustje, ki prehaja v usločen vrat. Okrašeni so z vodoravnim metličanjem in valovnico, ki lahko nastopata v kombinaciji. Gre za lonce tipa 3 s Korinjskega hriba. Oblika je zelo redka v 4. in 5. st., priljubljena pa je v 6. st. Od podobno oblikovanih zgodnjerepublikih loncev se ti lonci razlikujejo po fakturi in okrasu. Tudi okras z valovnico jih postavlja v čas od konca 4. st.¹⁰³ Številnost in enotna oblika kažeta na časovno enotnost loncev in kot najverjetnejši čas zasutja jame konec 4. st. ali pozneje.

VLOGA PREDMETOV V GROBOVIH

Žare

V gr. 1, 8, 15 in 25 so bili kot žare uporabljeni grobi kuhinjski lonci, izdelani prostoročno. Steklo žaro srečamo v gr. 2. V gr. 7 in 21 žganina ni bila zbrana v žari. Prisotnost žar v ostalih grobovih ni zanesljiva, še posebej ker ne moremo dobro razlikovati med nedotaknjenimi in izropanimi grobovi.

Podobno je bil tudi v Emoni kot žara najpogosteje uporabljen grobi kuhinjski lonec, izdelan ali dodelan na roko. Tam so bili številni tudi grobovi s steklenimi žarami.¹⁰⁴

Noša

Deli noše se na Marofu pojavljajo razmeroma pogosto: pasne spona (gr. 1, 21), fibule (gr. 2, 8, 20, 22), prstani (gr. 8, 21), ogrlica (gr. 2), zapestnica (gr. 21), steklene jagode (gr. 7, 11, 14, 18), srebrn (gr. 2) in zlat okras (gr. 29) ter številni žebeljčki za čevlje.

Ne moremo razlikovati med tistimi drobnimi deli noše, ki so izvorno pripadali grobu, ter delci, ki so prišli v grob iz skupne ustrine in so bili morebiti povezani z drugimi pokopi. Vprašljive so posamezne steklene jagode (*t. 4: 7; 6: 6,13,14; 7: 8*), delci fibul (*t. 1: 10; 5: 8; 7: 9; 9: 3*) in drobci staljenega srebra. Drobci srebra v različnih grobovih imajo morda isti vir, to je pokop 2 z

¹⁰² Modrijan 2011, 172–173, 197–200; Modrijan 2020, 113–114.

¹⁰³ Modrijan 2020, 111.

¹⁰⁴ Plesničar-Gec 1972; Plesničar-Gec 1977, 37; Plesničar-Gec 1985, 154.

ostanki napol staljenega srebrnega okrasa (*razpr.* 1–2). Tudi posamezni ali maloštevilni žebeljčki za čevlje morda niso bili del originalne sestave grobov: po en primerek v gr. 4, 9, 10 in 32 ter po dva v gr. 11, 12, 14, 20, 22 in 29. Kot originalni del pokopa morda lahko upoštevamo žebeljčke iz gr. 2 (8 primerkov), 5 (6 primerkov), 18 (5 primerkov), 21 (10 primerkov), morda tudi iz gr. 6 (4 primerki). Na Ajdovščini pri Rodiku, kjer grobovi niso bili izropani, se redno pojavljajo žebeljčki za čevlje, vendar v številu od enega do dvajset – torej ne v popolni sestavi z obuvala.¹⁰⁵

Številni žebeljčki za čevlje iz grobov so bili prekriti s sivo patino, ki kaže, da so bili sežgani. V ognju so bili tudi fibula in srebrn okras iz gr. 2 (*sl.* 16–18; *t.* 2: 6,7) ter železni prstani, ki jim je izpadel okrasni kamen (*t.* 5: 11; 8: 12).

Antropološko opredeljeni grobovi¹⁰⁶ kažejo, da imamo v moških grobovih (gr. 1, 2, 8, 21) pasne sponse, fibule, pečatne prstane, srebrno ogrlico ter žebeljčke za čevlje. Zaradi maloštevilnih antropoloških opredelitev in verjetnega ropanja grobov (glej *Poškodbe grobov*) pa ne moremo teh predmetov povezati izključno z moškimi. Značilni moški del opreme je britev, najdena v dveh grobovih (gr. 3, 21).

V emonskih grobovih so nakit in deli noše, vključno z žebeljčki za čevlje, razmeroma redki.¹⁰⁷ Nakit in fibule povezujejo Marof z grobiščem Šmartno pri Cerkljah na emonskem upravnem območju.¹⁰⁸ V dolenskih grobovih (tj. na upravnem območju Neviodunuma) so fibule precej pogoste, nakit pa maloštevilen.¹⁰⁹ Nakit se redno pojavlja na grobiščih zahodne Slovenije.¹¹⁰ Tam so razmeroma pogosti tudi žebeljčki za čevlje,¹¹¹ ki verjetno predstavljajo značilni del noše na podeželju zahodne Slovenije in Iga.

Pridano posodje in oljenke

Zaradi lege blizu površine so bili številni predmeti močno poškodovani. Pridatki so ležali praviloma na dnu grobne jame, samo v gr. 2 je bil del predmetov odložen višje, potem ko so grobno jamo že deloma zasuli (*t.* 1: 5–11).

V skupino pridatkov smo vključili vse tiste keramične posode, ki so bile ohranjene v 20 % ali več ter niso imele funkcije žare. Takšne so bile v enajstih grobovih (gr. 1, 2, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 18, 21, 28).¹¹² Pridane posode so praviloma narejene iz prečiščene gline ter sodijo v skupini navadnega in finega namiznega posodja. Običajno je bil pridani en vrč, redkeje dva, zraven pa en kozarec ali dva. Skodelice srečamo v dveh grobovih, sklede v treh in krožnike v enem. Razen majhnega trinožnika (*t.* 2: 4) med njimi ni grobega kuhinjskega posodja. Morda z izjemo dveh skodelic tankih sten (*t.* 1: 8; 8: 5) so vse keramične posode in oljenke verjetno lokalnega ali regionalnega izvora.

V sedmih grobovih so bile pridane oljenke (gr. 2, 3, 7, 8, 9, 21, 28), v treh orodje (gr. 2, 8, 21), v dveh po en novec (gr. 7, 21), v treh stekleno posodje (gr. 8, 15, 29). Britev je pridatek v dveh grobovih (gr. 3, 21).

V gr. 15 je bil kot zanesljiv pridatek samo steklen kozarec. Tudi v močno poškodovanem gr. 29 je bilo najdeno samo stekleno posodje. Kot edini s pridatki – a brez posodja – izstopa gr. 3 z oljenko in britvijo.

V štirinajstih grobovih ni bilo pridatkov v pravem pomenu besede, a gre najverjetneje večinoma za uničene ali izropane grobove (gr. 4–6, 12, 17, 19, 20, 22–25, 30–32). V močno poškodovanem gr. 25 so bili le ostanki domnevne žare.

Pridano orodje

V tri antropološko opredeljene grobove odraslih moških (2, 8, 21) sta bila pridana nož in domnevno strojarsko strgalo (*t.* 2: 9,10; 5: 9,10; 8: 7,8). Siva patina kaže, da je bilo orodje iz gr. 2 sežgano na grmadi.

Orožje in orodje sta pogosta v predrimskih grobovih na jugovzhodnoalpskem prostoru. Tako so v grobove poznolatske posoške skupnosti prilagali orožje, poljedelsko in rokodelsko orodje ter različne uporabne predmete. Običaj se je ohranil do avgustejskega obdobja, ko je poznolatsko orožje zamenjalo rimsko.¹¹³ Grobove z

¹⁰⁵ Istenič 1987, 107–108.

¹⁰⁶ Toškan, Kovač, Tolar 2022.

¹⁰⁷ Izjemen je skeletni grob 29 z grobišča Kozolec z okovanimi čevlji: Miškec et al. 2020, 114–117.

¹⁰⁸ Tomažinčič, Josipovič 2020, 220–226.

¹⁰⁹ Npr. Knez 1992.

¹¹⁰ Urleb 1983; Istenič 1987; Bavdek 2005.

¹¹¹ Vrhnika (Mulh, Černe 2018, t. 3: 14–38), Ajdovščina pri Rodiku (Istenič 1987, 107–108, t. 4: 9; 6: 9; 8: 4; 10: 10; 13: 4; 15: 6,8; 16: 6; 17: 4), Most na Soči (Mlinar 2020, 82, t. 16–18), Vipava (Tratnik 2014, 276, t. 9; 14–15), Žirje (Bavdek 2005, t. 4: 1; 5: 2; 8: 10), Socerb (Dugulin 2002, 127).

¹¹² V prvotno sestavo groba 14 verjetno ne sodijo večji kosi poznoantične keramike.

¹¹³ Guštin 1991, 52–73.

rimsko vojaško opremo in včasih tudi z orodjem iz avgustejskega obdobja in prve polovice 1. st. srečamo še v Emoni in njeni širši okolici ter ob spodnjem toku Krke. Gre za pokope vojakov ali veteranov iz vrst domačinov, ki so delovali v rimski vojski.¹¹⁴ Najmlajši iz te skupine je grob 1 iz Bobovka, ki je verjetno flavijski ali najpozneje iz prve polovice 2. st. ter je poleg meča vseboval tudi orodje: štiri nože (morda dva noža in škarje?) ter dleto ali strgalo.¹¹⁵

V grobovih 2. st. iz Bobovka, od koder je skupaj znanih 20 grobov, je orodje precej pogosto: veliki noži v petih grobovih (4, 9, 10, 11, 16) in vretenca v dveh grobovih (2, 5).¹¹⁶ V Mengšu, od koder poznamo le devet grobov iz 2.–3. st., so bili noži v štirih, vretenca pa v enem grobu.¹¹⁷ V Šentpavlu trije grobovi od štirih vsebujejo nože, v enem sta skupaj nož in vretenca. Grobovi so datirani v čas od sredine 1. do začetka 2. st.¹¹⁸ Veliki noži se zdijo torej običajen pridatek v grobovih emonskega podeželja, prav tako vretenca. Noži in vretenca se v grobovih večinoma izključujejo. Pogostost nožev kaže, da bi lahko bili sestavni del noše.

Medtem so v grobovih mesta Emone noži redki in včasih skupaj z značilno ženskimi predmeti.¹¹⁹ Tudi pridatki, ki jih lahko povežemo predvsem z ženskami, kot so nakit, ogledala, lasnice, preslice, vretenca in šivanke, so v Emoni razmeroma maloštevilni.¹²⁰

Na grobišču Beletov vrt v Novem mestu (na ozemlju Neviodunuma) se v 1. st. pr. Kr. in v avgustejskem obdobju v moških grobovih še pojavljata orožje in orodje, npr. sulične osti, noži, brusni kamni, v sočasnih ženskih grobovih pa vretenca.¹²¹ Po avgustejskem obdobju pridatki orožja in orodja, vključno z vretenci, izginejo, samo posamič srečamo še grobove z noži.¹²² Gro-

bovi z noži se občasno pojavljajo tudi na drugih dolenskih grobiščih v 2. in 3. st.¹²³

Na območju zahodne Slovenije je najbolj raziskano grobišče v Cerknici, kjer so bili noži v 18 grobovih od 44. Torej predstavljajo pogost pridatek verjetno moških grobov. Večinoma imajo posebno lokalno obliko: so zakrivljeni in z navzgor obrnjeno konico. Samo v gr. 10 se poleg dveh nožev pojavi tudi orodje – šilo.¹²⁴

Gr. 1 z Ajdovščine pri Rodiku, ki je datiran v 2. st., je vseboval nož za rezanje usnja.¹²⁵ Posebnost tega grobišča je še orožje v poznih grobovih: sulično kopito v gr. 2 iz druge polovice 1. st. ter sulična ost v gr. 3 iz prve polovice 2. st.¹²⁶

Dva grobova iz sredine ali druge polovice 1. st. iz Žirja sta vsebovala orodje. V gr. 15, v katerem je bila pokopana odrasla ženska ali mlajši moški, sta bili dve šili in ploščato dleto. V gr. 16 so ležali nož, žlebasto dleto in dve šili. Zunaj grobov so bili najdeni še nož, ploščato dleto in žlebasto dleto. Ploščata in žlebasta dleta so bila v rabi pri obdelavi lesa, šila pa so bila lahko v rabi za izdelavo lukenj v lesu ali usnju.¹²⁷

Na jugovzhodnoalpskem prostoru se torej predrimski običaj pridajanja orožja in orodja v grobove v glavnem prekine v prvi polovici 1. st. Na emonskem podeželju in na Notranjskem so od sredine 1. st. razmeroma pogosti le še grobovi z noži, ki morda nakazujejo tradicionalno nošo. Grobove z Marofa z noži in strgali lahko povežemo predvsem z izjemnimi grobovi z različnim orodjem, ki se pojavljajo na prostoru zahodno od Emone (gr. 15 in 16 iz Žirja, gr. 1 z Ajdovščine pri Rodiku, gr. 10 iz Cerknice). Ti zelo redki grobovi verjetno označujejo poseben poklic pokojnika.

Razbito posodje

V zasutju večine grobov, razen v treh (gr. 1, 8, 9), so bili majhni odlomki posod (ohranjenost manj kot 20 %), tako iz prečiščene kot tudi iz grobe kuhinjske keramike. Na nekaterih so opazni sledovi sežiganja. Pojavljajo se tudi maloštevilni odlomki steklenih posod. Odlomki izvirajo med drugim iz grobov, ki zanesljivo niso bili izropani ali poškodovani (gr. 2, 7, 21). Zgornji del zasutja

¹¹⁴ Istenič 2013.

¹¹⁵ Petru, Valič 1958–1959, 134–135, t. 1–4 (noži oz. škarje t. 4: 2–5; dleto t. 4: 7). Istenič 2013, 26, sl. 8; 9. Za dleto oziroma strgalo: Dolenz 1998, 201–204, 211.

¹¹⁶ Petru, Valič 1958–1959; v več grobovih so bile najdene ravne ali malo usločene pravokotne železne ploščice, ki pa so močno korodirane (t. 10: 2; 14: 2; 15: 1; 17: 6; 18: 6; 20: 6; 21: 4); morda bi bile lahko del orodja.

¹¹⁷ Sagadin 1999, 69–72, kat. št. 63, 65, 67, 69, 71.

¹¹⁸ Novšak 2012, 28–31, 40–47.

¹¹⁹ Noži: Plesničar-Gec 1972, gr. 32, 34, 86, 110, 114, 134, 135, 169, 171, 275, 314, 330, 344, 368, 371, 377, 531, 539, 557, 564, 581, 588, 590, 594, 601, 645, 651, 720, 795.

¹²⁰ Stemberger 2014, 74–77.

¹²¹ Knez 1992; Božič 2008, 111–114.

¹²² Knez 1992, t. 26: 8; 29: 9; 31: 8; 32: 2; 76: 12.

¹²³ Npr. Draga pri Beli Cerkvi: Križ 2003, 50, 55, 59, 62, 64, 67.

¹²⁴ Urleb 1983, t. 7: 3–5.

¹²⁵ Istenič 1987, 107, t. 2: 13; izven grobov – t. 18: 8; prim. Dolenz 1998, 213–218.

¹²⁶ Istenič 1987, 107, t. 4: 8; 6: 7.

¹²⁷ Bavdek 2005, 244–245, t. 6: 2–5; 7: 6–8; 10: 1–3.

gr. 2 je tako vseboval večje število močno poškodovanih in sežganih predmetov, ki so jih odložili na koncu zasipanja groba (*t. 1*: 5–11). Med odlomki iz zasutih grobov prepoznamo nekaj značilnih oblik, ki jih srečamo med običajnimi pridatki ali pa med žarami (*t. 1*: 5–7,11; 3: 3–5,7–9; 7: 1,4; 8: 3; 9: 2,4,9,10; 10: 1–3).¹²⁸

Majhni odlomki posodja v grobovih so verjetno povezani z obredjem na mestu sežiga oziroma tik pred pokopom ter so jih prenesli v grob skupaj z ostanki grmade. Le v redkih primerih gre lahko za razbite pridatke, ki so ostali po ropanju grobov ali pri drugih procesih uničevanja (zanesljivo velja za grob 29).

Na jugozahodnem delu grobišča, to je na območju obzidane grobne parcele 1 in v jami z nagrobnikom, smo zunaj grobov našli veliko kosov razbitega posodja, ki večkrat kažejo sledove poškodb v ognju. Najdeni so bili odlomki vrčev (*t. 10*: 5–9,11; 12: 8) in krožnikov (*t. 11*: 1,2), podobni so tistim, ki jih srečamo v grobovih. Odkrili smo tudi oblike, ki jih v grobovih ni: fine lonce (*t. 10*: 10,12), skledje in skodele (*t. 11*: 3–7,10; 12: 9–11) ter narebren kozarec (*t. 11*: 11). Pomenljiva se zdi odsotnost keramike tankih sten, kozarcev, finih loncev z rebri ter dvoročajnih skled, to je pogostih oblik iz grobov. To skupino razbitega posodja, ki se deloma razlikuje od tistega iz grobov, verjetno lahko povežemo z obredjem na območju grobne parcele 1. Nasprotno pa na severovzhodnem delu grobišča zunaj grobov ni bilo razbitega posodja.

Razdrobljene skodelice, skledje in krožniki, pogosto poškodovani v ognju, se pojavljajo v zasutju grobov v Emoni.¹²⁹ Tudi v Podlipoglavu so našli keramiko v zasutju grobov in v njihovi okolici.¹³⁰ V Šmartnem pri Litiji, ki verjetno leži že na upravnem območju Neviodunuma, so okoli grobov ugotovili hodno površino z raznovrstnimi najdbami. Med njimi prevladuje posodje, ki pa se, tako kot na Marofu, razlikuje od tistega iz grobov.¹³¹

ŽIVALSKI IN RASTLINSKI OSTANKI

Samo v štirih ali petih grobovih so bile posamične živalske kosti oziroma zobje, za katere po legi na dnu groba ali v žari lahko sklepamo, da so

bili namerno dani v grob. V žari v gr. 2 so ležale tri ožgane ptičje kosti, med njimi kost kormorana. V gr. 21 sta bili položeni ožgani prašičja lopatica in koželjnica. Neožgane, a verjetno namerno pridane so bile še prašičja skočnica iz gr. 9, spodnja čeljustnica psa iz gr. 4 in morda tudi zob drobnice iz gr. 10. Ostale živalske kosti so bile razmeroma bolj preperete in najdene v zasutju grobov, kar kaže, da so v grobove prišle nenamerno z zasipanjem.¹³²

Rastlinski ostanki iz grobov so slabo ohranjeni. Odražajo večinoma pričakovano naravno rastje in kulturne rastline iz okolice. Posamezna, večinoma zoglenela semena kulturnih rastlin so bila najdena v gr. 8 (leča), 29 (proso) in 30 (ječmen, vinska trta), v plasti SE 138 (ječmen, vinska trta), ki se je najprej odložila na prostoru grobne parcele 1, in v polnilu jame z nagrobnikom SE 165 (žito, proso), ki predstavlja najmlajši depozit v okviru grobišča na Marofu. Maloštevilna nezoglenela semena fig so bila na območju grobne parcele 1 odkrita v gr. 28, 29 in 30, v jamah SE 241 in SE 250 ter v plasti SE 138.¹³³

Figovec ni avtohtona vrsta. Možno je, da je bilo na grobni parceli 1 posajeno figovo drevo, lahko pa so bile fige pridane v gr. 28, 29 in 30 oziroma uporabljene pri obredju (sled v SE 138). Morda lahko podobno domnevamo tudi za pečke vinske trte, ki so bile najdene na območju grobne parcele 1 (gr. 30 in SE 138).¹³⁴

UREDITEV GROBIŠČA

Cesta, ki poteka v smeri severozahod–jugovzhod, deli grobišče na dva dela. Na jugozahodnem delu in tik ob cesti ležita dve obzidani grobni parceli. Severna (parcela 1) je bila raziskana, južna (parcela 2) smo zaznali z geofizikalnim pregledom. Parceli sta bili približno enako veliki (severna 7,65 × 7,75 m) in enako usmerjeni – skoraj proti severu (odklon okoli 18° proti zahodu). Razmak med njima je bil okoli 6 m. Parcela 2 je bila zamaknjena proti vzhodu za okoli 2 m, tako da sta bili obe verjetno enako oddaljeni od ceste. V grobni parceli 1 sta bila dva grobova, na zunanji strani severnega zidu pa še dva. Tretjo obzidano grobno parcelo, ki je

¹²⁸ Odlomki posod iz groba 14 verjetno nimajo zveze s primarnim pokopom (*t. 6*: 8–10).

¹²⁹ Plesničar-Gec 1977, 52–53; Žerjal 2020a, 228–233.

¹³⁰ Sivec, Županek 2013, 16.

¹³¹ Stergar, Kovačič 2017.

¹³² Toškan, Kovač, Tolar 2022.

¹³³ Toškan, Kovač, Tolar 2022. Eno seme fige v gr. 28, po šest semen v gr. 29 in 30, po eno seme v jamah SE 241 (v polnilu SE 240) in SE 250 (v polnilu SE 249), dve semeni v plasti SE 138.

¹³⁴ Toškan, Kovač, Tolar 2022.

Sl. 20: Marof na Igu. Prostorska ureditev grobišča. M. = 1:500.

Fig. 20: Marof at Ig. Organisation of the cemetery. Scale = 1:500.

podobna prvima dvema, domnevamo na vzhodni strani ceste (sl. 15; 20; pril. 1).

Severovzhodni del grobišča se je raztezal v okoli 7–8 m širokem pasu, ki je bil raziskan v dolžino okoli 35 m. Smer največje gostote grobov ima malenkosten odklon od severa (okoli 10° proti zahodu) in se ni ozirala na potek ceste. Verjetno je bilo grobišče namenoma umeščeno ob strugo nekdanjega potočka, ki prostor zamejuje na vzhodni strani (sl. 20; pril. 1).

Na severovzhodnem delu opazamo štiri skupine grobov, A–D. Razmaki med sredinskimi točkami skupin so enakomerni, okoli 9,5–10 m. Po primerjavi z grobno parcelo 1 se zdi, da vsaka skupina leži na svoji kvadratni parceli, veliki okoli $7,7 \times 7,7$ m, s prehodi, širokimi okoli 2 m. V skupinah A in D je bilo po osem grobov, v skupinah B in C

pa po štirje grobovi. Razporeditev nakazuje pokope štirih družin (sl. 20; pril. 1). Grobovi so bili verjetno označeni, ker so ležali blizu, a se niso križali. Jame za stojke, ki se pojavljajo med skupinami C in D, v skupini C ter med skupinami A in B, bi bile lahko ostanek oznak na grobišču (pril. 1).

Podobni usmeritvi jugozahodnega in severovzhodnega dela grobišča (odklona 18° oziroma 10° od severa proti zahodu), ki se sicer razlikujeta od poteka ceste, nakazujeta, da bi lahko šlo za smeri zemljiške razdelitve širšega prostora.

Lega ob cesti, grobne parcele in kamniti nagrobni spomeniki so značilnosti grobišč rimske dobe.¹³⁵ Lahko jih povežemo s priseljevanjem iz Italije ali

¹³⁵ Grobne parcele v Emoni: Županek 2020, 269.

s prevzemanjem rimskih navad.¹³⁶ Z izjemo Iga pa so bili nagrobniki na emonskem podeželju redki.¹³⁷ Prav tako redke (ali neprepoznane) so na podeželju obzidane grobne parcele. Samo v Šmartnem pri Cerkljah je bila odkrita obzidana kvadratna parcela (4,1 × 4,1 m) z dvema grobovoma iz sredine ali druge polovice 1. st. Grobišče je ležalo ob cesti, na katere severni strani je bila obzidana grobna parcela, na južni strani pa je bila večina ostalih grobov.¹³⁸ Dvojnost v načinu in mestu pokopa na Marofu in v Šmartnem morda kaže na dve skupini prebivalstva.

Grobovi

Sedemindvajset grobov od skupno osemindvajsetih je bilo žganih, samo otroški gr. 15 iz skupine C na severovzhodnem delu grobišča je bil skeleten.

Grobne jame so bile pravokotne z zaobljenimi vogali. Večinoma so bile dolge 0,65–1,10 m in široke 0,5–0,85 m. Štiri (gr. 8, 15, 19 in 30) so bile bolj podolgovate oblike (dolžine 1,2–1,45 m, širine 0,55–0,75 m). Med podolgovatimi grobovi je tudi edini skeletni gr. 15. Izstopajo zelo majhen gr. 25 (premer 0,34 m) in štiri velike grobne jame (dolžine 1,55–1,85 m, širine 1,15–1,4 m; grobovi 20, 21, 29, 31).¹³⁹

Grobne jame so bile večinoma obdane z večjimi prodniki, včasih so bili v oblogo vključeni tudi odlomki opek. V dveh primerih domnevamo, da je bil grob pokrit s tegulo (gr. 10) oziroma kamnito ploščo (gr. 11). Kos obdelanega marmorja iz gr. 29 je bil morda del grobne konstrukcije.

Preproste pravokotne ali ovalne grobne jame z žganimi pokopi, včasih obdane s kamni ali opekami, so pogoste v Emoni (38,5 %),¹⁴⁰ močno pa prevladujejo na emonskem podeželju, npr. v Šmartnem pri Cerkljah,¹⁴¹ Bobovku,¹⁴² Mengšu¹⁴³ in Podlipoglavu.¹⁴⁴

V Emoni srečamo še druge oblike žganih pokopov. Številni so grobovi v skrinjah, narejenih

iz tegul (33,7 %), manj pa je grobov v amforah, grobov, obdanih s kamnitimi ploščami, grobov v zidanih grobnicah ter v kamnitih posodah ali pepelnicah. Naštete oblike so na podeželju redke ali pa jih ni.¹⁴⁵ V bližini Marofa je bila tako v drugotni legi najdena kamnita pepelnica (*sl. 1: 8; 3*),¹⁴⁶ grob, obložen s kamnitimi ploščami, je bil odkrit v Iški vasi.¹⁴⁷ Iz Šmartnega pri Cerkljah poznamo okroglo zidano grobnico¹⁴⁸ ter v Mengšu grob, obdan s tegulami, in grob v kamniti pepelnici.¹⁴⁹ V Podlipoglavu se poleg preprostih grobnih jam pojavljajo tudi grobovi v skrinji iz kamnitih plošč ali iz tegul ter zidani grobovi.¹⁵⁰

Žgane grobove, obdane s kamnitimi ploščami, ter zidane grobnice, redke v Emoni in na njenem podeželju, lahko povežemo z Dolenjsko, torej z upravnim ozemljem Neviodunuma. Na Beletovem vrtu v Novem mestu so za poznolatensko in zgodnjo rimsko dobo še značilne preproste grobne jame, grobovi s kamnito konstrukcijo pa se pojavijo sredi 1. st.¹⁵¹ Kamnite obloge ali zidane grobnice, pogosto z večkratnimi pokopi, postanejo od tega obdobja zelo priljubljene.¹⁵²

Prostor zahodno od Emone kaže nekoliko drugačno sliko. V Navportu, ki leži ob glavni prometni žili, se poleg preprostih grobnih jam pojavijo tudi žgani grobovi, obdani z vencem kamnov, s kamnitimi ploščami ali tegulami.¹⁵³ Preproste ovalne ali pravokotne grobne jame, ki jih lahko obdaja venec kamnov, so običajne v Cerknici.¹⁵⁴ Na območju zahodne Slovenije, ki sodi že na upravno območje Tergesta (Ajdovščina pri Rodiku, Žirje, Socerb), so posebej pogosti grobovi, obdani s kamnitimi ploščami.¹⁵⁵

Spol in starost

Antropološko je bilo mogoče določiti spol pokojnikov pri štirih grobovih in starost pri devetih. Štirje grobovi z bogato vsebino pripadajo odraslim moškim – *adultus/maturus* (gr. 1, 2, 8, 21). Pokope

¹⁴⁵ Plesničar-Gec 1972, 11–12, 151–152, t. 212–216; Plesničar-Gec 1985, 154–155.

¹⁴⁶ Grahek, Ragolič 2020, 179–181.

¹⁴⁷ Pleterski, Vuga 1987, 147–148, t. 3.

¹⁴⁸ Tomažinčič, Josipovič 2020, 220–226.

¹⁴⁹ Sagadin 1999, 42–43, 69–70.

¹⁵⁰ Sivec, Županek 2013, 14.

¹⁵¹ Božič 2008, 111–112.

¹⁵² Horvat 1999, 228–229, 254; Knez 1992, 84–86; Križ 2003.

¹⁵³ Mulh, Černe 2018, 206–207.

¹⁵⁴ Urleb 1983.

¹⁵⁵ Istenič 1987; Bavdek 2005; Dogulin 2002.

¹³⁶ Istenič 2002, 167–169.

¹³⁷ Šašel Kos 1997; Horvat, Sagadin 2017, 216.

¹³⁸ Tomažinčič, Josipovič 2020, 220–226, sl. 2.

¹³⁹ Kot obseg groba 21 upoštevamo ostanke kamnite obloge (t. 8).

¹⁴⁰ Plesničar-Gec 1972, 11–12, 151–152, t. 212–216; Plesničar-Gec 1985, 154.

¹⁴¹ Tomažinčič, Josipovič 2020, 220–226.

¹⁴² Petru, Valič 1958–1959.

¹⁴³ Sagadin 1999, 42–43, 69–72.

¹⁴⁴ Sivec, Županek 2013, 14.

odraslih oseb, brez določitve spola, predstavljajo gr. 5, 7 in 11. Gr. 15 je bil otroški (*infans I*), v grobu 9 pa so bili ostanki otroka in odraslega.¹⁵⁶

Način pokopa

Drobci staljenega srebrnega okrasa so v dvanajst grobov najverjetneje prišli s skupne ustrine (*razpr. 1–2*). S prenosom žganine s skupnega mesta sežiganja morda lahko razložimo tudi ostanke dveh oseb v gr. 9 (*infans I, adultus/maturus*) ter majhne odlomke bronastih fibul, posamezne steklene jagode in posamezne žebeljčke za čevlje v različnih grobovih. Skupna ustrina, podobno kot jo domnevamo na Marofu, je bila odkrita v Šmartnem pri Cerkljah, kjer je ležala na samem, 27 m oddaljena od obzidane grobne parcele.¹⁵⁷

Edini skeletni gr. 15 je vseboval pridatke iz konca 3. ali iz 4. st. V Emoni je bil prehod od žganega načina pokopavanja na skeletnega postopen. Na Kozolcu, ki je del severnega emonskega grobišča, so bili pokojniki sežgani v 1. in 2. st. Posamični skeletni grobovi so že v 2. st. in postopoma prevladajo v 3. st.¹⁵⁸ Na podeželskih grobiščih se je skeletni pokop verjetno uveljavil pozneje. V Cerknici so žgani grobovi prisotni še v drugi polovici 3. st.¹⁵⁹ Na Javorju pri Dolnjem Zemonu se pojavljajo žgani grobovi na koncu 3. st., ob sočasni prisotnosti prvega skeletnega pokopa.¹⁶⁰

Poškodbe grobov

Na Marofu so popolno sestavo verjetno ohranili gr. 1, 2, 7, 8, 15 in 21. Za manjše grobove z maloštevilnimi pridatki ne moremo ugotoviti, ali gre za običajen skromen pokop ali pa so bili poškodovani. Gr. 28 je bil poškodovan v modernem času.

Lega plitvo pod rušo, skromna vsebina in razbiti predmeti nakazujejo, da bi grobove lahko poškodovala kmetijska dela. Vendar na severovzhodnem delu grobišča nismo opazili razbitih predmetov v okolici grobov, najdbe iz plasti na območju grobne parcele 1 pa po svoji sestavi ne kažejo izvora v grobovih (glej *Razbito posodje*). Tako se zdi, da morebitna zemeljska dela niso zelo posegla v grobove.

Redki in močno poškodovani pridatki so lahko tudi posledica ropanja grobov. To bi najbolj veljalo

za velike grobove na Marofu. V velikem gr. 29, ki je osrednji grob obzidane parcele 1, je bilo samo nekaj odlomkov predmetov, vendar med njimi košček zlatega okrasa (*sl. 19; t. 9: 11*), ki kaže na prvotno bogate pridatke. Tudi drugi manjši grob v okviru parcele 1, gr. 30, je bil skoraj prazen. Na severovzhodnem delu grobišča sta bila velika gr. 20 in 31 skoraj prazna. Samo v velikem gr. 21 so bili številni pridatki.

Ropanje domnevno bogatejših grobov je bilo precej razširjeno na upravnih območjih Emone in Nevidunuma. Srečamo ga na emonskih grobiščih, posebno pri zidanih grobovih.¹⁶¹ V Podlipoglavu so bili izropani zidani grobovi in takšni z močnejšo kamnito konstrukcijo.¹⁶² Opazili so ga na grobišču na Vrhniku,¹⁶³ veliko ga je bilo na območju Dolenjske.¹⁶⁴

Po skromnih pridatkih sodeč je torej možno, da je bilo kar tri četrtine grobov na Marofu izropanih že v antiki (enaindvajset od osemindvajsetih).

Kronologija grobov

Pri določitvi časa pokopov smo se oprli na novce in na tipokronologijo predmetov (*razpr. 1*). Pri grobovih z zelo skromno vsebino smo si pomagali posredno.

V žari in v zasutju gr. 2 iz druge polovice 1. st. je bil napol staljen srebrn okras v skupni teži 12,88 g (*sl. 17; 18*). Posamezne srebrne kroglice, ki so ostanki staljenega okrasa, so bile odkrite še v enajstih drugih grobovih severovzhodnega dela grobišča (gr. 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 14, 19, 20, 24) in v gr. 32 na jugozahodnem delu. Domnevamo, da so maloštevilni drobci staljenega srebra zašli v različne grobove s pobiranjem žganine s skupne ustrine. Morda gre celo za samo en vir srebra, povezan z gr. 2.

Štiri grobove s srebrom lahko neodvisno datiramo blizu gr. 2: gr. 20 (1. st.), 4 (druga polovica 1. st.), 5 in 32 (druga polovica 1. st. in prva polovica 2. st.). Srebro vsebujeta tudi gr. 7 iz druge polovice 2. st. ter gr. 3 iz druge polovice 3. ali začetka 4. st. To kaže na dolgotrajno uporabo istega mesta sežiganja in morda tudi na prisotnost srebra pri različnih pokopih. Vendar se na osnovi datacije gr. 2 in datacije štirih drugih grobov (4, 5, 20, 32) z drobci srebra posredno nakazuje ožja datacija težje opredeljivih grobov. Tako bi morda lahko tudi za

¹⁵⁶ Toškan, Kovač, Tolar 2022.

¹⁵⁷ Tomažinčič, Josipovič 2020, 226, sl. 2.

¹⁵⁸ Skeletni pokop 2. st.: Plesničar-Gec 1972, gr. 19. Z novci datirani skeletni pokopi druge polovice 3. st.: Plesničar-Gec 1972 (grobovi 187, 189, 213, 214, 219, 222). Županek 2020, 271–279.

¹⁵⁹ Urleb 1983, grobova 40 in 41, t. 27–29.

¹⁶⁰ Horvat, Žbona Trkman 2016, 114.

¹⁶¹ Plesničar-Gec 1972, 12, 152.

¹⁶² Gaspari 2001; Sivec, Županek 2013, 14.

¹⁶³ Mulh, Černe 2018, 207–209.

¹⁶⁴ Npr. Knez 1992, 84, 86.

Grob	Datacija	Osnova za datacijo
1	1.–3. st.	žgan pokop
2	druga pol. 1. st.	fibula (t. 2: 6) (srebro)
3	druga pol. 3. st. in začetek 4. st.	oljenka (t. 3: 1) (drobci srebra) žgan pokop
4	druga pol. 1. st.	žebliček za čevlje (t. 3: 6): 1. st. skleda (t. 3: 5); druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st. (drobec srebra)
5	druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.	skleda (t. 3: 9): druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st. (drobci srebra)
6	1.–3. st. (druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.?)	žgan pokop drobci srebra: druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.?
7	druga pol. 2. st.	novc (Antoninus Pius, 145) (drobec srebra)
8	prva pol. 2. st.	vrč (t. 5: 3): konec 1. st. in prva pol. 2. st. oljenka Loeschcke Xa/b (t. 5: 6): 2. st. in prva pol. 3. st.
9	prva pol. 2. st.	žebliček za čevlje z drobnimi bunčicami (t. 4: 12): 1. st. oljenka Loeschcke Xa/b (t. 4: 11): 2. st. in prva pol. 3. st.
10	1.–3. st.	žgan pokop
11	1.–3. st. (druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.?)	žgan pokop drobci srebra: druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.?
12	1.–3. st. (druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.?)	žgan pokop drobci srebra: druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.?
14	1.–3. st. (druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.?)	žgan pokop drobci srebra: druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.? [keramika (t. 6: 8–10): konec 4. st. do 6. st. (poznejši vnos)]
15	konec 3. st. in 4. st.	kozarec 3.9.1 (t. 7: 2): konec 3. st. in 4. st. skeletni pokop
17	1.–3. st.	žgan pokop
18	1. st.	žebliček za čevlje (t. 7: 7d)
19	1.–3. st. (druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.?)	žgan pokop drobec srebra: druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.?
20	1. st.	žebliček za čevlje (t. 7: 10b) (drobci srebra)
21	konec 1. st. in začetek 2. st.	novc (Titus, 80–81)
22	druga pol. 1. st. in 2. st.	fibula (t. 9: 3)
23	1.–3. st.	žgan pokop
24	1.–3. st. (druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.?)	žgan pokop drobec srebra: druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.?
25	1.–3. st.	žgan pokop
28	2. st. in prva pol. 3. st.	pečatna oljenka Loeschcke X a/b (t. 9: 7) po gradnji grobne parcele 1: od 2. st. dalje
29	prva pol. 2. st.	stekleno posodje (t. 9: 9–10): 2.–3. st. čas gradnje grobne parcele 1: prva pol. 2. st.
30	2.–3. st.	žgan pokop po gradnji grobne parcele 1: od 2. st. dalje
31	1.–3. st.	žgan pokop
32	prva pol. 2. st.	skleda (t. 10: 2): druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st. po gradnji grobne parcele 1: od 2. st. dalje (drobec srebra)

Razpr. 1: Marof na Igu. Datacije grobov na podlagi tipokronologije predmetov in načina pokopa. Zožene datacije na podlagi posrednih dokazov (v oklepaju).

Tab. 1: See Translation.

Skupina	Grob	1. stoletje	2. stoletje	3. stoletje	4. stoletje
Grobna parcela I	29				
	32		•		
	28				
	30				
A	25				
	6		•		
	24		•		
	4		•		
	5		•		
	8				
	9				
	7			•	
B	1				
	10				
	2		•		
	3				
C	11		•		
	12		•		
	14		•		
	15				
D	18				
	20		•		
	19		•		
	17				
	23				
	31				
	22				
	21				

• = drobci srebra. Barva: svetla (širša datacija); temna (ožja datacija)

Razpr. 2: Marof na Igu. Datacija grobov po skupinah.

Tab. 2: See Translation.

Plasti	Datacija	Osnova za datacijo
Temelji grobne parcele 1	prva pol. 2. st.	lonc (t. 10: 10) – druga pol. 1. st. in prva pol. 2. st.; lonc (t. 10: 12) – 2. st.
Območje grobne parcele – plast SE 138	druga pol. 1. st. do prve pol. 3. st.	emonska sigilata (t. 11: 4–7,10); narebren kozarec (t. 11: 11)
Cesta	rimski doba	lonc (t. 12: 18)
Jama z nagrobnikom	konec 4. st. do 6. st.	lonci (t. 12: 1–7)

Razpr. 3: Marof na Igu. Datacije plasti.

Tab. 3: See Translation.

gr. 6, 11, 12, 14, 19 in 24 domnevali vir srebra iz pokopa 2 in jih postavili v približno isti čas – v drugo polovico 1. in prvo polovico 2. st. (razpr. 1).

Pokopavanje na Marofu se je torej začelo najpozneje v drugi polovici 1. st. Končalo se je verjetno konec 3. st., najpozneje v 4. st. Za 15 grobov

predvidevamo pokop v prvi polovici tega obdobja (druga polovica 1. st. in prva polovica 2. st.), štiri lahko postavimo v 2. ali 3. st., eden sodi v drugo polovico 3. ali na začetek 4. st., eden morda še v 4. st. Sedmih grobov ne moremo ozko časovno opredeliti (razpr. 1; 2).

Skupine grobov

Grobna parcela 1

Na širšem območju se je najprej odložila plast SE 138, ki je vsebovala koščke deloma prežgane keramike, datirane od flavijskega časa do prve polovice 3. st. (*razpr. 3; t. 11*). Morda lahko ostanke iz te plasti že od začetka povežemo s pogrebnim obredjem. Del drobnih najdb pa je mogoče sled ponavljajočega se obredja, ki ni bilo časovno vezano na posamezne pokope. Predvidevamo torej, da se je plast SE 138 odlagala dlje časa.

Ko so zgradili ograjo parcele in podstavek, na katerega so verjetno postavili nagrobni spomenik, so prebili plast SE 138 in v temelje ograje so iz okolice zašli koščki keramike (*t. 10: 5–12*). Med njimi sta odlomek lonca (*t. 10: 10*) iz druge polovice 1. in prve polovice 2. st. ter odlomek pitosa (*t. 10: 12*) iz 2. st. (*razpr. 3*). Torej lahko gradnjo grobne parcele datiramo potem, ko se je plast SE 138 vsaj deloma že odložila, verjetno v prvo polovico 2. st. V plasti SE 138, v vrhnji ruševinski plasti SE 171 ter v temeljih ograje so bili najdeni ostanke lobanje in zob ekvida, verjetno iste živali. Domnevno bi lahko šlo za obredni ostanek ob gradnji.¹⁶⁵

K ureditvi grobne parcele sodijo še štiri jame v notranjih vogalih in dve v osrednjem delu. Lahko je šlo za stojke, morda pa so bile namenjene nasaditvi okrasnih rastlin, kot nakazujejo rastlinski ostanke (*sl. 7*).¹⁶⁶

Osrednjo lego znotraj grobne parcele je imel gr. 29 (*sl. 7; 8; 20; pril. 1*). Grobna jama je bila velika (1,57 × 1,19 m) in je vsebovala kos obdelanega marmorja, ki je bil morda ostanek konstrukcije groba. Pridatki so bili skromni, toda odlomek zlatega okrasa (*sl. 19; t. 9: 11*) kaže, da je bil grob bogat in izropan v antiki. Po legi in velikosti lahko predvidevamo, da gre za prvi pokop na območju parcele (*razpr. 1; 2*) in da ga lahko povežemo s časom njene gradnje. Gradnjo parcele datiramo v prvo polovico 2. st., steklene posode iz groba pa okvirno v 2. in 3. st. Lahko torej domnevamo, da sodi gr. 29 v prvo polovico 2. st. Ostali trije grobovi (28, 30, 32) na parceli in ob njej zaradi domnevnega prvenstva gr. 29 verjetno niso starejši od prve polovice 2. st. (*razpr. 2*). Gr. 30 in 32 sta bila verjetno izropana.

Na nagrobniku, najdenem v bližnji jami SE 263 (*sl. 14*), je omenjen pokop moža in žene, Petona in Kotiune. Naknadno sta bili vklesani imeni umrlih sinov, Rustika in Firma. Kljub ujemanju v številu

oseb na napisu ter številu grobov na parceli in tik ob njej¹⁶⁷ nagrobnika ne moremo zanesljivo povezati prav z najbližjo grobno parcelo 1.

Severovzhodni del grobišča

Na severovzhodnem delu grobišča se vidijo štiri skupine grobov (A–D), ki nakazujejo štiri enako velike grobne parcele (*razpr. 2; sl. 20*). Drugače od območja grobne parcele 1 tukaj med grobovi ni bilo razbite keramike.

Skupina A je vsebovala 8 grobov. Nepoškodovana sta bila dva (7, 8), ostali so bili domnevno izropani že v antiki. Sedem grobov smo datirali v čas od druge polovice 1. do konca 2. st. V edinem antropološko opredeljenem gr. 8 iz prve polovice 2. st. je bil pokopan odrasel moški z domnevno strojarskim orodjem.

V **skupini B** so bili štirje grobovi. V nepoškodovanih gr. 1 in 2 sta bila pokopana moška (antropološka opredelitev). Gr. 2 z bogatimi pridatki in domnevno strojarskim orodjem lahko dobro datiramo v drugo polovico 1. st. Gr. 3 lahko postavimo v drugo polovico 3. st. ali na začetek 4. st.

V **skupini C** so bili štirje grobovi, od tega trije (11, 12, 14) domnevno izropani že v antiki. Gr. 11 in 12 po drobcih srebra datiramo v drugo polovico 1. ali v prvo polovico 2. st. Iz konca 3. ali iz 4. st. je bil nekoliko oddaljen in verjetno nepoškodovan skeletni grob otroka (15). Gr. 14 je tudi vseboval drobce srebra, poleg tega pa še kose keramike, datirane v čas od konca 4. st. do 6. st. (*t. 6: 8–10*). Gre torej ali za zelo pozen žgan grob ali pa, kar je verjetneje, za to, da je keramika zašla v zasutje groba mnogo pozneje in nima povezave s pokopom. Morda lahko to keramiko povežemo z dejavnostjo, ki je bila sočasna zakopu poznoantične keramike v jamo z nagrobnikom.

V **skupini D** je bilo osem grobov. Samo gr. 21 v veliki grobni jami je bil nedotaknjen, dva največja grobova (20, 31) sta bila skoraj gotovo izropana, pet manjših grobov pa domnevno (17, 18, 19, 22, 23). V gr. 21, ki ga lahko postavimo v konec 1. oziroma na začetek 2. st., je bil pokopan odrasel moški z domnevno strojarskim orodjem. Datacija ostalih grobov je negotova. Dva (18, 20) bi lahko sodila še v 1. st. oziroma v drugo polovico 1. st., gr. 19 v drugo polovico 1. in v prvo polovico 2. st. in gr. 22 v drugo polovico 1. ali v 2. st. Treh grobov se ne da natančneje datirati.

¹⁶⁵ Toškan, Kovač, Tolar 2022, tab. 6–7.

¹⁶⁶ Toškan, Kovač, Tolar 2022.

¹⁶⁷ Ragolič 2016.

Grobovi skupin A, B in D, verjetno pa tudi skupine C, kažejo na približno sočasen začetek pokopavanja v drugi polovici 1. ali na začetku 2. st. Glavnina pokopov je verjetno iz 2. st. Izstopata pozni žgani gr. 3 in skeletni gr. 15 iz druge polovice 3. ali 4. st.

Od ceste nekoliko odmaknjena lega in razdelitev na štiri skupine kaže, da gre na severovzhodu za grobišče posebne skupnosti, sestavljene morda iz štirih družin. Temu v prid govorijo trije moški grobovi, ki med drugim vsebujejo orodje, za katerega domnevamo povezavo s strojarsko obrtjo in ki kaže na poklic pokojnikov. Ti trije grobovi ležijo v okviru različnih grobnih skupin (A, B, D) ter sodijo v zgodnje obdobje pokopavanja, to je v drugo polovico 1. in v prvo polovico 2. st. Ne vemo, ali so bili na grobišču še drugi grobovi take vrste, saj so bili številni verjetno močno poškodovani oziroma izropani.

JAMA Z NAGROBNIKOM

V rob rimske ceste (tretja faza) je bila izkopana jama (SE 263), v katero so bili namenoma odloženi nagrobnik in deli nagrobnikov (*sl. 11–13*).¹⁶⁸

V zasutju so bili odkriti veliki odlomki vsaj sedmih loncev (*t. 12: 1–7*), ki jih lahko datiramo v čas od konca 4. do 6. st. in približno določajo čas zakopa. Večinoma v spodnjem delu jame so bili najdene številne kosti, ki so bile odložene razmeroma sveže in cele. Skupaj s keramiko verjetno predstavljajo odpadke, s katerimi je bila jama zasuta.¹⁶⁹

V zasutju so bili najdeni tudi različni, večinoma razdrobljeni starejši rimski predmeti (*t. 12: 8–12, 14–16*), ki so v jamo prišli s prelaganjem starejših plasti (verjetno predvsem plasti SE 138 z območja grobne parcele 1). Kamnita pušična ost (*t. 12: 13*) je sled poselitve širšega območja v starejši prazgodovini.

Poznoantična lončenina (*t. 6: 8–10*), datirana v čas od konca 4. st., je bila najdena tudi v žganem gr. 14. Časovna razlika sto let ali več med splošno opustitvijo sežiganja pokojnikov in datacijo keramike je prevelika, da bi jo lahko imeli za sestavni del groba. Morda lahko tudi to najdbo povežemo s podobno dejavnostjo, kot je bil zakop kamnitih spomenikov.

Zakop kamnitih spomenikov je bil morda povezan z uveljavljanjem krščanstva od konca 4. st.,

ki ga je občasno spremljalo uničevanje poganskih upodobitev.¹⁷⁰

SKLEP

Grobišče na Marofu leži ob rimski naselbini na Igu, ki je bila verjetno organizirana kot *vicus* in je sodila na upravno območje kolonije Emone.¹⁷¹ Posebnost naselbine je množica kamnitih spomenikov. Ti pričajo, da je tu živela peregrina skupnost, ki je govorila avtohtoni severnojadranski jezik. Z napisov in upodobitev na nagrobnikih se tudi vidi, da se je prebivalstvo ukvarjalo s kamnoseštvo, kovaštvom in lesarstvom.¹⁷² Samo okoli 11 km oddaljena Emona je bila verjetno pomembna za gospodarski razcvet vikusa.

Zahodno od naselbine so ležala obsežna, toda malo raziskana grobišča. Grobovi na Marofu so bili verjetno na njihovem severnem robu.

Raziskano območje na Marofu je v smeri severozahod–jugovzhod, verjetno proti naselbini, prečkala rimska cesta, utrjena s prodniki. Zasedili smo obcestne jarke, sledove kolesnic in vsaj štiri popravila ceste.

Našli smo 28 grobov, z jamami pravokotne oblike z zaobljenimi vogali, obloženimi s kamni, z žaro ali pa brez nje. Gre za najbolj razširjeno obliko grobov na emonskem podeželju in v Emoni. Kot žare so bili uporabljeni grobi keramični kuhinjski lonci in v enem primeru lonec iz stekla. Pridatki so raznovrstni. Med namerno pridano keramiko prevladuje pivsko posodje (vrči in kozarci), manj je skodel in skled. Prisotne so oljenke. Nakit in deli noše so pogosti, podobno kot na drugih grobiščih emonskega podeželja in na prostoru zahodne Slovenije. Nasprotno pa so v Emoni deli noše in nakit v grobovih zelo redki. Tri četrtine grobov z Marofa je bilo močno poškodovanih, verjetno večinoma izropanih, kar je bil sicer običajen pojav na podeželskih grobiščih območij Emone in sosednjega Neviodunuma.

Na obeh straneh ceste so stale tri obzidane grobne parcele. Grobno parcelo 1, ki je bila edina raziskana, so zgradili najpozneje v prvi polovici 2. st. Na strani proti cesti je parcelna ograja vključevala podstavek za nagrobnik. Jame v vogalih parcele so bile morda ostanek sajenja okrasnega drevja. Znotraj parcele sta bila dva grobova, na zunanji strani zidu pa še dva. Vsi so okvirno datirani v 2. do 3. st., pri

¹⁶⁸ Ragolič 2016, 286–288, 295–296.

¹⁶⁹ Toškan, Kovač, Tolar 2022, tab. 8.

¹⁷⁰ Ragolič 2016, 286–288, 295–296.

¹⁷¹ Horvat, Sagadin 2017.

¹⁷² Grahek, Ragolič 2020.

čemer je osrednji gr. 29 verjetno najstarejši in sodi v prvo polovico 2. st. Zlat našitek iz gr. 29 kaže, da je ta prvotno vseboval bogate pridanke. Na parceli in v njeni neposredni okolici je bilo precej razbite keramike, ki je verjetno sled pogrebne obredja. Z obredjem morda lahko povežemo tudi ostanke lobanje in zob ekvida, ki so ležali na hodni površini in v temeljih ograje. Obzidane grobne parcele in podstavek za nagrobnik kažejo, da so tik ob cesti pokopavali premožnejši prebivalci.

Drugi, nekoliko ločeni del grobišča s 24 grobovi je ležal severovzhodno od obzidanih grobnih parcel in bolj stran od ceste. Raztezal se je v do 8 m širokem pasu ob okljuku potoka in je bil raziskan v dolžino 35 m. Okoli grobov ni bilo sledov pogrebne obredja (razbite keramike). Grobovi so bili razporejeni v štiri skupine (A–D), ki so obsegale po štiri oziroma po osem pokopov. Domnevamo, da gre za pokope v okviru neobzidanih grobnih parcel, ki se zdijo podobne velikosti in oblike kot grobna parcela 1 (okoli 7,7 × 7,7 m; *sl. 20*). Skupine grobov so morda pripadale posameznim družinam. Najstarejši grob je iz druge polovice 1. st., najmlajši iz konca 3. ali iz 4. st.

Na tem delu grobišča izstopajo trije razmeroma bogati moški grobovi iz druge polovice 1. oziroma prve polovice 2. st., torej iz začetnega obdobja pokopavanja. Vsebovali so podobno orodje: nož in strgalo, ki nakazujeta, da so bili pokojniki strojarji. Srebrn nakit in pečatna prstana dodatno kažejo na poseben položaj pokojnikov v skupnosti. Grobovi s pridanke, ki bi lahko označevali strojarsko dejavnost, nam niso znani s prostora rimskega imperija. Tudi drugače so rimski grobovi z orodjem izjemno redki na jugovzhodnoalpskem prostoru in jih morda lahko povezujemo z dejavnostjo, s katero je pokojnik za časa življenja izstopal. Ker se grobovi z enakim orodjem pojavijo v treh skupinah severovzhodnega dela grobišča, gre morda za obrt, ki se ji je posvečala tu pokopana majhna skupnost.

Grobišče na Marofu je torej razdeljeno na dva dela. Prvi del leži tik ob cesti in ga predstavljajo obzidane grobne parcele z nagrobnimi spomeniki in s sledovi obredja okoli grobov. Druga skupina je pokopavala na nekoliko odmaknjem delu, verjetno v okviru štirih neobzidanih grobnih parcel, v okolici ni sledov obredja. Ta skupina bi bila lahko povezana s strojarsko obrtjo. Druge morebitne razlike v pridankih niso vidne zaradi slabe ohranjenosti grobov. Vseeno se zdi, da lahko na grobišču po ločeni legi, razlikah v nagrobni arhitekturi in ritualu (prisotnost ali odsotnost

razbite keramike v okolici grobov) prepoznamo sledi dveh družbenih skupin.

Grobne parcele in pas grobov na severovzhodnem delu grobišča sta podobno usmerjena (odklona 18° oziroma 10° od severa proti zahodu), vendar drugače kot cesta. Morda bi v teh smereh lahko videli sledi zemljiške razdelitve širšega prostora (*sl. 20*).

Konec 4. st., lahko pa tudi precej pozneje, v 5. ali celo 6. st., so enega od nagrobnih spomenikov in več odlomkov nagrobnikov, ki so verjetno izvirali z grobišča na Marofu, zakopali v jamo. To dejanje je bilo morda povezano z odstranjevanjem poganskih spomenikov ob uveljavitvi krščanstva.

DODATEK

Grobišče na Baniji

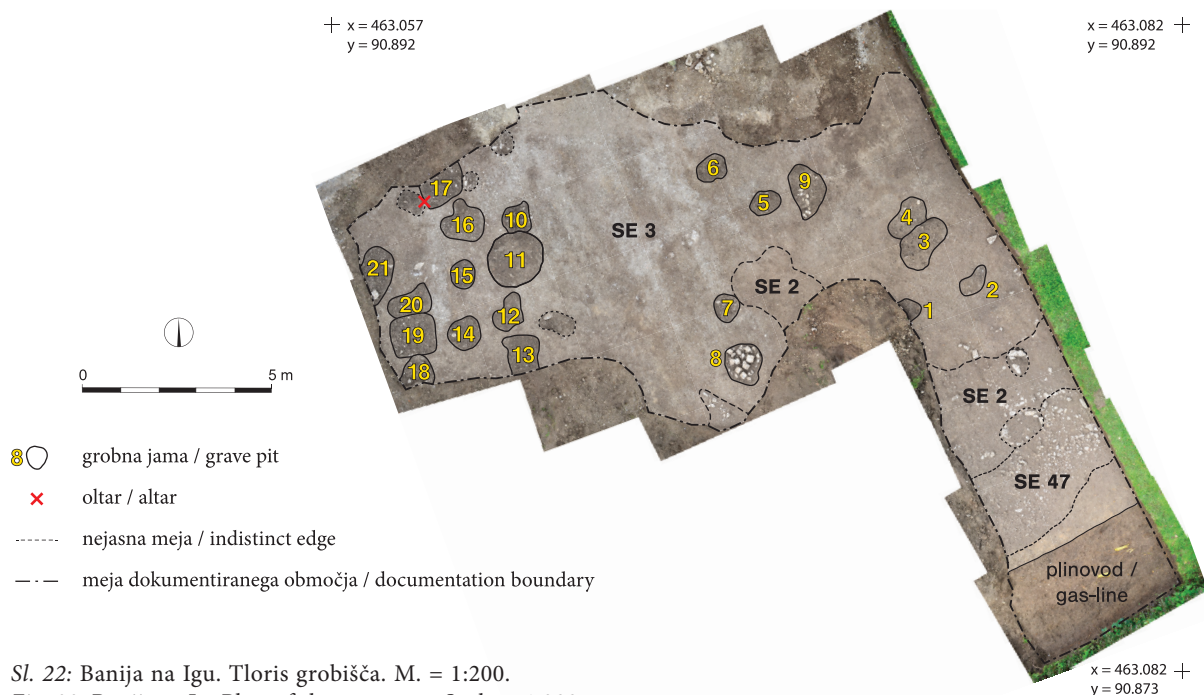
Leta 2014, v času terenskih raziskav na Marofu, so med urejanjem parkirišča v naselju Zagorica, to je na ledini Banija, nenadzorovano posegli v arheološke plasti (na delu parc. št. 1857/17 in 1858/13, obe k. o. Ig; *sl. 1: 11*). Večino območja strojnega izkopa smo očistili in situacijo dokumentirali.

Na jugovzhodnem delu smo zaznali vrh jarka s plinovodom, severno od njega pa sledi tlakovanja iz manjših lomljencev in prodnikov (SE 47; *sl. 22*). Domnevamo, da gre za temelje večje grobne konstrukcije ali ceste. Dokumentirali smo več vkopov v plast sivega meljastega peska (SE 3). Domnevno gre za grobne jame (gr. 1–21; *sl. 22*). V bližini

Sl. 21: Banija na Igu. Odlomek oltarčka.

Fig. 21: Banija at Ig. Fragment of a small altar.

Sl. 22: Banija na Igu. Tloris grobišča. M. = 1:200.

Fig. 22: Banija at Igu. Plan of the cemetery. Scale = 1:200.

vkopov so bile pobrane številne drobne najdbe (*t.* 13: 18–31), med njimi odlomek manjšega oltarja (*sl.* 21). Nekatere predmete lahko neposredno povezujemo z gr. 5, 8 in 20 (*sl.* 22; *t.* 13: 13–17). Plast SE 3 in polnila jam je prekrivala tanka plast sivorjavega melja s prodniki (SE 2), nad njo je bila plast z rušo (SE 1).

Drobni predmeti iz okolice domnevnih grobov sodijo v rimsko dobo. Odlomek visoke prstanaste noge sigilatnega krožnika (*t.* 13: 23) je iz sredine ali druge polovice 1. st. (oblika Consp. B 2.7 ali B 2.8).¹⁷³ Bikonična skleda z dvema ročajema (*t.* 13: 14) je datirana na konec 1. in v 2. st.¹⁷⁴ Odlomek pečatne oljenke (*t.* 13: 29) kaže na čas od druge polovice 1. do 4. st.¹⁷⁵ Zatič amfore (*t.* 13: 28)

¹⁷³ *Conspectus* 2002, 153, 156–157.

¹⁷⁴ Šinkovec 2020, 85–86, sl. 6.

¹⁷⁵ Istenič 1999, 149–160.

pripada malim amforam Dressel 6b za olje, ki so datirane v čas od 1. do 4. st.¹⁷⁶ Časovno se ne da opredeliti kamnitega orodja (*t.* 13: 31) in steklene jagode (*t.* 13: 30).

Na Baniji, ki leži okoli 230 m jugovzhodno od Marofa, je bil torej najverjetneje odkrit del velikega rimskega grobišča na zahodnem delu Iga (*sl.* 1: 11).

Zahvale

Pri nastanku članka so vsestransko pomagali sodelavci Inštituta za arheologijo ZRC SAZU: Primož Pavlin, Lucija Lavrenčič, Andreja Dolenc Vičič, Tamara Korošec in Dragotin Valoh. Janka Istenič (Narodni muzej Slovenije) je kritično prebrala besedilo in predlagala številne izboljšave. Andreja Maver je besedilo prevedla v angleščino.

¹⁷⁶ Gaddi, Maggi 2017, 286–308; Žerjal 2020b, 193.

KATALOG GROBOV IN DROBNEGA GRADIVA

V opisih grobov podajamo dimenzije največjega obsega grobne jame, tloris na tabli pa predstavlja najbolj izpovedni nivo.

Številčenje grobov: kot grobovi 13, 16, 26 in 27 so bile sprva označene jame, za katere je bila pozneje ugotovljena drugačna raba ali povsem naravni nastanek (glej *op. 14*).

Keramika je večinoma izdelana na lončarskem vretenu, pri prostoročno izdelani je omemba.

Zvezdica (*) označuje predmete, ki niso narisani.

Antropološke, arheozoološke in arheobotanične analize: Toškan, Kovač, Tolar 2022 (članek v tej številki Arheološkega vestnika). – *Analize kovin:* poročilo Cifer, Horvat, Horvat 2022 (hrani IZA ZRC SAZU). – *Določitev kamnin:* Aleksander Horvat, ZRC SAZU, Paleontološki inštitut Ivana Rakovca. – *Določitev novcev:* Andrej Šemrov, Narodni muzej Slovenije.

Najdbe hrani Muzej in galerije mesta Ljubljane.

Grob 1 (*t. 1:* 1–4)

Opis: Kv. F8. Grobna jama je bila velika 0,65 × 0,50 m in globoka 0,13 m. Zapolnjena je bila s peščenim meljem z nekaj gruščica in manjšimi prodniki. Poleg žare z žganimi kostmi in grobnih pridatkov je bilo v zapolnitvi jame najdenih še nekaj drobcev kalciniranih kosti.

Predmeti (*t. 1*):

1. Žara s kostmi. Lonec iz keramike, temno sive in rjave barve, trda in malo groba površina, luknjičava. Primesi drobne do velike, goste, svetle barve (apnenec). Zunaj zelo rahlo metličenje v različne smeri, prevladuje vodoravno. Prostoročna izdelava. Ohranjenost 50 %. Zač. št. 01/01.
2. Vrček z enim ročajem. Keramika oranžna, trda, groba površina, brez vidnih primesi. Ohranjenost 90 %. Zač. št. 01/02.
3. Kozarec. Keramika oranžna, trda, groba površina, brez vidnih primesi. Ohranjenost 40 %. Zač. št. 01/03.
4. Železen obroček z natakjenim trnom. Morda pasna spona. Ohranjenost 100 %. Zač. št. 01/04.

Antropološka analiza: 182 koščkov sežganih kosti (272 g). Moški (?), *adultus/maturus*.

Živalski ostanki: v zasutju groba zob voluharice.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bezeg, bela metlika, beli slizek/pokalica in oglje bora.

Datacija groba: 1.–3. st. (žgan pokop).

Grob 2 (*t. 1:* 5–11; 2)

Opis: Kv. F7. Grobna jama je bila velika 0,80 × 0,65 m in globoka 0,25 m. Zapolnjena je bila s temno rjavim peščenim meljem z nekaj gruščica in manjšimi prodniki. Rob jame je bil obložen s prodniki. Žganina s kostnimi ostanki človeka in ptic je bila zbrana v stekleni žari. Na dnu groba so bili položeni pridatki (*t. 2*). V vrhnjem delu zapolnitve groba so bile razpršene močno fragmentirane najdbe (*t. 1:* 5–11).

– **Spodnji del groba 2**

Predmeti (*sl. 16–18; t. 2*):

1. Žara s kostmi. Lonec iz prozornega zelenkastega stekla. Ohranjenost 100 %. Zač. št. 02/01.
2. Vrček z enim ročajem. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina, brez vidnih primesi. Ohranjenost 90 %. Zač. št. 02/02.
3. Kozarec. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina, brez vidnih primesi. Ohranjenost 20 %. Zač. št. 02/03.
4. Trinožnik. Keramika lisasta, temno siva in bež, trda, malo hrapava in močno razjedena površina, malo luknjičava.

Ni vidnih primesi. Prostoročna izdelava, zelo groba. Prežgana. Ohranjenost 20 %. Zač. št. 02/04.

5. Skleda z dvema ročajema. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina. Primesi: posamične, drobne, svetle sive (ni apnenec). Ohranjenost 20 %. Zač. št. 02/05.
 6. Srebrna fibula (*sl. 16*). Enodelna peresovina. Lok okrašen s stilizirano živalsko glavico in profiliranim gumbom. Noga predrta s tremi luknjicami in na obeh straneh okrašena z zelo finimi vrezi. Na vrhu noge račka. Zaključek noge v obliki maske. Zelo kakovostna izdelava. Ohranjenost 95 %. Na nogo je prilepljen košček ožgane kosti, kar kaže, da je bila fibula na grmadi. Položena je bila med kostne ostanke v žari. Zač. št. 02/06 (analiza kovine: Cifer, Horvat, Horvat 2022).
 7. Polmesečast obesek iz srebra. Zanka odlomljena. Temno sive barve – verjetno prežgan. Ležal v žari. Zač. št. 02/07 (analiza kovine: Cifer, Horvat, Horvat 2022).
 8. Predmet iz kosti. Poškodovan. Prežgan. Ležal v žari. Zač. št. 02/08.
 9. Železen nož. Temno siva patina kaže, da je bil prežgan. Ohranjenost 100 %. Zač. št. 02/09.
 10. Železna ploščica z dvema luknjicama. En rob zavihan. Temno siva patina kaže, da je bila prežgana. Ohranjenost 95 %. Zač. št. 02/10.
 - 11a–h. Osem železnih žebličkov za čevlje. Žeblički a–e so temno sivi, brez korozije, kar kaže, da so bili verjetno prežgani na grmadi, ostali (f–g) so močneje korodirani. Žebliček f je ležal v žari, preostali pa v zasutju grobne jame. Zač. št. 02/11 a–h.
 - 12a,b. Dva odlomka paličic iz železa. Zač. št. 02/12a–b.
- V žari:*
- * Dva koščka staljenega srebra. Na enem sta vidni dve kolesci s premerom pribl. 8 mm (*sl. 17*). Zač. št. 02/13. Skupna teža 5,17 g (analiza kovine: Cifer, Horvat, Horvat 2022).
- Zasutje groba:*
- * Kroglice in amorfni koščki srebra. Premer večine kroglic pribl. 1 mm. Na eno, ki ima premer pribl. 5 mm, so pritrjeni ostanki zank (*sl. 18*). Skupna teža 5,72 g. FL 2. Zač. št. 02/14 (analiza kovine: Cifer, Horvat, Horvat 2022).
 - * Kroglice, odlomki žičk in amorfni koščki srebra. Premer večine 1–2 mm, dolžina največjega koščka 15 mm (*sl. 18*). Skupna teža 1,99 g. FL 88 (PN 12). Zač. št. 02/15 (analiza kovine: Cifer, Horvat, Horvat 2022).
 - * Dva koščka staljene bakrove zlitine (*sl. 18*). FL 2. Zač. št. 02/16.
 - * Košček staljene bakrove zlitine. PN 20. Zač. št. 02/17.

* Drobci stekla. Prozorno, svetlo zeleno. FL 88 (PN 12).
Zač. št. 02/18.

* Drobci ostenij različnih keramičnih posod. Zač. št. 02/19.
Antropološka analiza: 74 koščkov sežganih kosti (557 g).
Moški (?), *adultus/maturus* (30–40 let).

Živalski ostanki: Sežgane kosti, ki so ležale v žari: 1 kost kormorana in 4 kosti nedoločenih ptičev.

Arheobotanična analiza:

* V žari: bela metlika, navadna zvezdica, mrtva kopriva.
* Zasutje groba: leska (zoglenelo), bezeg, bela metlika, bršljanovolistni jetičnik (zoglenelo), plazeči skrečnik.

– Zgornji del groba 2

Predmeti (t. 1):

5. Posoda. Keramika lisasta, bež in svetlo siva, trda, malo groba površina, ni vidnih primesi. Rame okrašeno s tremi vodoravnimi rebri. Prežgana. Ohranjenost 5 %.
Zač. št. 02a/01.

6. Odlomek skodelice. Keramika bež, trda, gladka, malo mazava, brez primesi. Ohranjenost 5 %. Zač. št. 02a/02.

7. Prstanasto dno posode. Keramika bež, trda, gladka, malo mazava, brez primesi. Ohranjenost 3 %. Zač. št. 02a/03.

8. Skodelica iz keramike tankih sten. Svetlo rjava in siva lisasta, trda, gladka površina, brez primesi. Sled temno rjavega premaza. Okrašena z nalepljenim okrasom in z vodoravnimi žlebovi. Prežgana. Ohranjenost 25 %.
Zač. št. 02a/04.

9. Reliefna oljenka. Svetlo siva keramika, trda, gladka površina, malo mazava, brez primesi. Zelo slabo ohranjen temno siv premaz. Dno okrašeno s krožnim žlebom in vtisnjenimi jamicami. Prežgana. Ohranjenost 40 %.
Zač. št. 02a/05.

10. Železna igla. Morda del fibule. Temno siva, kar kaže, da je bila prežgana na grmadi. Zač. št. 02a/06.

11. Dva odlomka reliefne oljenke. Keramika oranžna, trda, gladka površina, mazava. Verjetno prežgana. Ohranjenost 5 %.
Zač. št. 02a/07.

Antropološka analiza: 20 koščkov sežganih kosti (11 g).
Nedoločljivo.

Datacija groba: druga polovica 1. st. (prim. t. 2: 6).

Grob 3 (t. 3: 1–2)

Opis: Kv. F7. Grobna jama je bila velika 0,85 × 0,50 m in globoka 0,10 m. Zapolnjena je bila s peščenim meljem z nekaj grušču in drobnega proda. Poleg pridakov je bilo v zasutju jame najdenih tudi nekaj drobcev oglja in kosti.

Predmeti (t. 3):

1. Oljenka. Keramika bež, mehka, gladka površina, mazava. Nosek rahlo sivkasto ožgan. Zelo groba izdelava. Ohranjenost 90 %.
Zač. št. 03/01.

2. Odlomek železne britve. Ohranjenost 50 %.
Zač. št. 03/02.

* Kroglica in še amorfní košček staljene kovine. Verjetno srebro. 0,5–1 mm. FL3. Zač. št. 03/03.

* Pribl. 20 koščkov ostenij različnih posod: prevladuje prečiščena oranžna keramika, prisotna tudi kuhinjska groba keramika. Zač. št. 03/04.

Antropološka analiza: 20 koščkov sežganih kosti (0,5 g).
Nedoločljivo.

Živalski ostanki: v zasutju groba zob drobnice.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bezeg, bela metlika.

Datacija groba: druga polovica 3. in začetek 4. st. (prim. t. 3: 1).

Grob 4 (t. 3: 3–6)

Opis: Kv. H7. Grobna jama je bila velika 0,97 × 0,61 m in globoka 0,10 m. Zapolnjena je bila z zelo temno sivkasto rjavim peščenim meljem, pomešanim z gruščem in prodom. Razpršeni večji prodniki bržkone predstavljajo ostanke obloge. V zapolnitvi je bilo nekaj močno fragmentiranih predmetov, nekaj drobcev oglja in kosti ter kos železne žindre.

Predmeti (t. 3):

3. Več odlomkov lonca (ustje in dno). Keramika temno rjava, trda, groba površina, malo luknjičava. Primesi številne, srednje do velike, svetle (deloma apnenec). Ohranjenost 5 %.
Zač. št. 04/01.

4. Odlomek ustja čaše. Keramika svetlo siva, trda, gladka površina, brez vidnih primesi. Prežgana. Ohranjenost 3 %.
Zač. št. 04/02.

5. Odlomek ustja in ročaja skleda z dvema ročajema. Keramika svetlo oranžna, trda, malo hrapava površina, brez vidnih primesi. Ohranjenost 5 %.
Zač. št. 04/03.

6. Železen žebliček za čevlje. Na spodnji strani glavice vzorec drobnih bunčic. Temno siva barva kaže, da je bil prežgan na grmadi. Zač. št. 04/04.

* Majhni odlomki ostenij različnih posod: prevladuje prečiščena oranžna keramika, nekaj tudi temno rjave grobe kuhinjske. Pribl. 30 koščkov. Zač. št. 04/05.

* Dve kroglici iz staljene kovine (FL30). Ena iz bakrove zlitine, druga verjetno iz srebra. Premer 2–3 mm. Zač. št. 04/06.

* Brezoblični košček žindre. Zač. št. 04/07.

Antropološka analiza: 8 koščkov sežganih kosti (17 g).
Nedoločljivo.

Živalski ostanki: Na dnu grobne jame spodnja čeljustnica psa. V zasutju groba 3 kosti nedoločljive živali.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bezeg, bela metlika, trikarpatni šaš; verjetno recentno: košarnice (cf. osat).

Datacija groba: druga polovica 1. st. (prim. t. 3: 5,6).

Grob 5 (t. 3: 7–10)

Opis: Kv. H7. Grobna jama je bila velika 0,84 × 0,77 m in globoka 0,22 m. Zasuta je bila s temno rjavim meljastim peskom, pomešanim s kamni in oblicami. V zapolnitvi so poleg drobcev oglja in kosti ležali slabo ohranjeni predmeti.

Predmeti (t. 3):

7. Odlomek ostenja posode. Keramika bež in svetlo siva lisasta, trda, gladka površina, brez vidnih primesi. Na ramenu tri vodoravna rebra. Prežgana. Ohranjenost 10 %.
Zač. št. 05/01.

8. Odlomek dna posode. Keramika svetlo oranžna, trda, gladka površina. Brez vidnih primesi. Ohranjenost 3 %.
Zač. št. 05/02.

9. Odlomek ustja skleda. Keramika svetlo oranžna, trda, gladka površina. Primesi: malo zelo fine sljude. Ohranjenost 3 %.
Zač. št. 05/03.

10a–f. Šest železnih žebličkov. Žebliček a ima na spodnji strani glavice ohranjen vzorec bunčic. Ostali so močno korodirani in morebitni vzorec ni viden. Zač. št. 05/04a–f.

* Odlomki ostenij različnih posod iz prečiščene oranžne keramike (pribl. 20 koščkov). Zač. št. 05/05.

* Odlomek železne žice. PN 57. Zač. št. 05/06.

* Odlomek balzamarija iz prozornega, zelenkastega stekla. FL20. Zač. št. 05/07.

* Tri kroglice kovine. Dve verjetno iz srebra, ena iz bakrove zlitine. Premer 1–2 mm. FL 20. Zač. št. 05/08.

* Brezoblični koščki železa. FL20. Zač. št. 05/09.

Antropološka analiza: 6 koščkov sežganih kosti (7 g). Spol nedoločljiv, *adultus/maturus*.

Arheobotanična analiza zasutja groba: beli slizek/pokalica, trikarpetlatni šaš.

Datacija groba: druga polovica 1. in prva polovica 2. st. (prim. t. 3: 9).

Grob 6 (t. 3: 11)

Opis: Kv. H7. Grobna jama je bila velika 1,01 × 0,83 m in globoka do 0,17 m. Zapolnjena je bila z zasipom iz zelo temno sivkasto rjavega peščenega melja, pomešanega z gruščem in prodrom. V osrednjem delu jame je bilo odkritih nekaj večjih prodnikov, bržkone ostankov obloge grobne jame. V zasutju je bilo nekaj predmetov, drobcev oglja in kosti.

Predmeti (t. 3):

11a–d. Štirje železni žeblički. Temno siva barva kaže, da so bili prežgani na grmadi. Zač. št. 06/01a–d.

* 16 kroglic in amorfnih koščkov staljenega srebra. Premer 0,5–2 mm. Zač. št. 06/02 (analiza kovine: Cifer, Horvat, Horvat 2022).

* Brezoblični košček železa. Zač. št. 06/03.

* Drobec staljenega stekla. Zač. št. 06/04.

* Drobci ostenij različnih keramičnih posod nedoločljive oblike: iz prečiščene oranžne in sive keramike ter iz temno sive grobe kuhinjske keramike. Zač. št. 06/05.

Živalski ostanki: v zasutju groba 2 zoba goveda.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bela metlika, navadni dresnik/slakovec, ptičja dresen; verjetno recentno: cf. dlakava/obplotna grašica, trave, hostni slakovec.

Datacija groba: morda druga polovica 1. in prva polovica 2. st. (koščki staljenega srebra).

Grob 7 (t. 4: 1–9)

Opis: Kv. H8. Grobna jama je bila velika 1,07 × 0,61 m. Od nje je bilo ohranjeno le še dno, v globino je merila le 0,03 m. Ob robovih je ležalo nekaj večjih prodnikov kot ostankov obloge. Zapolnjena je bila z zelo temno sivkasto rjavim peščenim meljem, pomešanim z gruščem, prodrom, drobci oglja in kalciniranih kosti. Na dno so bili položeni predmeti.

Predmeti (t. 4):

1. Skleda. Keramika oranžna, trda, groba površina. Primesi: zdrobljena keramika, veliki koščki (1–2 mm), redki; zelo fina sljuda, gosta. Ostanki temno rdečega premaza, ki je zelo slabo ohranjen. Zunaj okras vodoravnih žlebov in dveh pasov, narejenih s kolescem. Ohranjenost 90 %. Zač. št. 07/01.

2. Skleda. Keramika oranžna, trda, groba površina. Primesi: zdrobljena keramika, veliki koščki (1–2 mm), redka; zelo fina sljuda, gosta. Ostanki temno rdečega premaza, ki je zelo slabo ohranjen. Zunaj okras vodoravnih žlebov in treh pasov, narejenih s kolescem. Ohranjenost 60 %. Zač. št. 07/02.

3. Kozarec. Keramika oranžna, trda, gladka površina, brez primesi. Vodoravni žleb. Prežgana. Ohranjenost 90 %. Zač. št. 07/03.

4. Kozarec. Keramika oranžna, trda, malo groba površina, brez primesi. Vodoravni žleb. Ohranjenost 40 %. Zač. št. 07/04.

5. Vrč. Keramika oranžna, trda, mazasta površina, brez primesi. Ohranjenost 30 %. Zač. št. 07/05.

6. Oljenka z majhnim držajem. Keramika oranžna, trda, gladka površina. Primešano malo zelo fine sljude. Rob noska ožgan. Ohranjenost 60 %. Zač. št. 07/06.

7. Polovica temno modre steklene jagode. Zač. št. 07/07.

8. Novec. Antoninus Pius (M. Aurelius), leto 145, as, kovnica Roma, RIC 1254 (določil: A. Šemrov). Ohranjenost 100%, morda prežgan. Zač. št. 07/08.

9. Železna paličica. Zač. št. 07/09.

* Kovinska kroglica. Verjetno srebro. Premer 2 mm. Zač. št. 07/10.

* Nekaj koščkov ostenij (pribl. 10) različnih posod iz prečiščene oranžne keramike. Zač. št. 07/11.

Antropološka analiza: 58 koščkov sežganih kosti (28,5 g). Spol ni določen, *adultus/maturus*.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bezeg, pairajev šaš; verjetno recentno: bršljanovolistni jetičnik.

Datacija groba: druga polovica 2. st. (novec).

Grob 8 (t. 5)

Opis: Kv. H8. Grobna jama je bila velika 1,23 × 0,60 m in globoka 0,16 m. Obložena je bila z apnenčevimi večjimi prodniki in zapolnjena z zelo temno sivkasto rjavo peščenim meljem, pomešanim z gruščem, prodrom, drobci oglja in drobci ožgane gline. Večina grobnih pridakov z žaro, postavljeno ob zahodni rob jame, je bilo položenih na dno jame. V vrhnjem delu zasutja ob žari sta ležala le železen nož in ploščica.

Predmeti (t. 5):

1. Žara. Lonec. Keramika temno rjava, trda; površina malo hrapava in luknjičava. Primesi: goste, drobne do velike, bele (apnenec). Zunaj okras rahlega metličjenja v vodoravni smeri. Prostoročna izdelava. Ohranjenost 70 %. Zač. št. 08/01.

2. Vrč z enim ročajem. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina, brez primesi. Ohranjenost 90 %. Zač. št. 08/02.

3. Posoda z enim ročajem. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina. Primesi: redke, drobne, zdrobljena keramika in svetlo sive (ni apnenec). Dva vodoravna žlebova. Ohranjenost 90 %. Zač. št. 08/03.

4. Lonček. Keramika oranžna, trda, gladka površina. Primesi zelo redke, drobne, sive (ni apnenec). Trije vodoravni žlebovi. Ohranjenost 95 %. Zač. št. 08/04.

5. Lonček. Keramika bež in svetlo siva lisasta, trda, malo hrapava površina, brez primesi. Sive lise verjetno posledica ožganosti. Ohranjenosti 80 %. Zač. št. 08/05.

6. Oljenka tipa Loeschcke X. Keramika živo oranžna, mehka, mazava površina, brez primesi. Na dnu krožni žlebovi in pečat PROCLI. Kakovostna izdelava. Rob noska ožgan. Ohranjenost 100 %. Zač. št. 08/06.

7. Balzamarij iz prozornega, zelenkastega stekla. Ohranjenost 100 %. Zač. št. 08/07.

8. Odlomek samostrelne peresovine fibule in odlomek igle (ni narisane). Bakrova zlitina. Ohranjenost 10 %. Zač. št. 08/08.

9. Železen nož. Ohranjenost 100 %. Zač. št. 08/09.

10. Železna ploščica z dvema luknjicama. Ohranjenost 95 %. Zač. št. 08/10.

11. Železen prstan s celico za okrasni kamen, ki manjka. Ohranjenost (brez kamna) 100 %. Zač. št. 08/11.

Antropološka analiza: 312 koščkov sežganih kosti (682 g).

Moški (?), *adultus/maturus* (manj kot 50 let).

Arheobotanična analiza zasutja groba: leča (zoglenelo), bezeg, bela metlika; verjetno recentno: hostni slakovec.

Datacija groba: prva polovica 2. st. (prim. t. 5: 3,6).

Grob 9 (t. 4: 10–11)

Opis: Kv. H8. Grobna jama je bila velika 0,99 × 0,72 m in globoka 0,24 m, ob robu obložena z večjimi prodniki. Zasuta je bila z zelo temno sivkasto rjavim peščenim meljem, pomešanim z gruščem, prodom in redkimi drobcami oglja ter kalciniranih kosti. Najdenih je bilo nekaj predmetov. Grob je bil močno poškodovan.

Predmeti (t. 4):

10. Kozarec. Keramika svetlo siva, trda, malo hrapava površina, brez primesi. Prežgana. Ohranjenost 50 %. Zač. št. 09/01.

11. Oljenka. Keramika oranžna, trda, gladka površina, brez primesi. Kakovostna izdelava z ostrimi robovi. Na disku okras maske, izdelan v neostrem reliefu, na dnu zelo slabo berljiv žig – morda FORTIS. Ožgan nosok. Tip Loeschcke X. Ohranjenost 50 %. Zač. št. 09/02.

12. Žebliček za čevlje. Železo. Na spodnji strani glavice morda po robu drobne bunčice (slabo vidno). Ohranjenost 90%. Zač. št. 09/03.

* Odlomek žice iz bakrove zlitine. Zač. št. 09/04.

Antropološka analiza: 2 koščka sežganih kosti (4 g). Dve osebi (?), *infans I.* (3–5 let) + *adultus/maturus*.

Živalski ostanki: Na dnu grobne jame skočnica prašiča.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bela metlika; verjetno recentno: hostni slakovec.

Datacija groba: prva polovica 2. st. (prim. t. 4: 11,12).

Grob 10 (t. 6: 1–3)

Opis: Kv. F7. Grobna jama je bila velika 0,92 × 0,77 m in globoka 0,22 m. Zasuta je bila z zelo temno sivkasto rjavim peščenim meljem, pomešanim z gruščem, prodom, drobcami oglja in skromnimi kostnimi ostanki. Grob je bil pokrit s tegulo, za oblogo jame pa so bile skupaj z večjimi prodniki uporabljene tudi tegule in keramični zidaki. Predmeti v grobu so bili močno fragmentirani. Grob je bil delno poškodovan.

Predmeti (t. 6):

1. Dno posode. Keramika oranžna, trda, gladka, malo mazava površina, brez vidnih primesi. Ohranjenost 25 %. Zač. št. 10/01.

2. Košček železne ploščice. Zač. št. 10/02.

3. Žebliček za čevlje, železen. Temno sive barve, kar kaže, da je bil prežgan v ognju. Zač. št. 10/03.

* Železna paličica. Zač. št. 10/04.

* Drobcami bakrove zlitine, prežgano. Zač. št. 10/05.

* Drobca naravno obarvanega stekla (2). Zač. št. 10/06.

* Košček svinca. Zač. št. 10/07.

* Drobni kosi (pribl. 40) ostenij različnih posod iz oranžne keramike brez primesi. Med njimi košček ustja vrča. Zač. št. 10/08.

* Drobcami ostenij (5) ene ali več posod iz grobe keramike, temno sivo rjave, s hrapavo in luknjičavo površino. Zač. št. 10/09.

Antropološka analiza: 5 koščkov sežganih kosti (3 g). Nedoločljivo.

Živalski ostanki: na dnu grobne jame zob drobnice.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bezeg, bela metlika, beli slizek/pokalica, trikarpelatni šaš, ripeča zlatica, pairajev šaš, rdeči dren; verjetno recentno: bršljanovolistni jetičnik, hmeljna meteljka, hostni slakovec.

Datacija groba: 1.–3. st. (žgan pokop).

Grob 11 (t. 6: 4–6)

Opis: Kv. E7. Grobna jama je bila velika 0,89 × 0,67 m in globoka 0,10 m. Zapolnjena je bila z zelo temno sivkasto rjavim peščenim meljem z nekaj gruščica in prodom. Bržkone je bila pokrita z večjim ploščatim, apnenčevim kamnom, ki je ležal v vrhnjem delu zasutja; oblogo jame pa so sestavljali večji prodniki in kosi opeke. V zasutju grobne jame so bili drobcami oglja, nekaj kalciniranih kosti in fragmentirani predmeti.

Predmeti (t. 6):

4. Odlomek dna posode. Keramika svetlo oranžna, trda, gladka površina, malo mazava. Brez primesi. Zunaj rdeč premaz, mat, zelo slabo ohranjen. Ohranjenost 25 %. Zač. št. 11/01.

5a–c. Trije žeblički za čevlje, železni. Ohranjenost 80 %. Zač. št. 11/02a–c.

6. Jagoda iz črnega stekla. Poškodovana. Zač. št. 11/03.

* Drobcami ostenij iz naravno obarvanega stekla. Zač. št. 11/04.

* 5 kroglic staljene kovine. Verjetno srebro. Premer 1–2 mm. Zač. št. 11/05.

* Drobcami ostenij različnih posod (pribl. 40). Prevladuje oranžna prečiščena keramika, manj sive prečiščene in temno sive grobe. Zač. št. 11/06.

Antropološka analiza: 8 koščkov sežganih kosti (3 g). Spol ni določen, *adultus/maturus* (30–40 let).

Arheobotanična analiza zasutja groba: bezeg, bela metlika, beli slizek/pokalica; verjetno recentno: hostni slakovec.

Datacija groba: morda druga polovica 1. in prva polovica 2. st. (drobcami srebra).

Grob 12 (t. 6: 7)

Opis: Kv. E/D7. Grobna jama je bila velika 0,92 × 0,62 m in globoka 0,15 m. Zapolnjena je bila s temno rjavim meljastim peskom, pomešanim z gruščem, kamni in manjšimi oblicami. Nekaj večjih prodnikov in v zasutju najdenih kosov opeke kaže, da je bila jama obložena. Pri spiranju zasutja je bilo najdeno nekaj oglja, drobecv kosti in predmetov. Grob je bil zelo slabo ohranjen.

Predmeti (t. 6):

7a–b. Dva žeblička za čevlje, železna. Temno siva barva kaže, da sta bila prežgana. Zač. št. 12/01a–b.

* Drobcami stekla. En košček prežgan v ognju. Zač. št. 12/02.

* Drobcami bakrove zlitine. Zač. št. 12/03.

* 4 kroglice staljene kovine. Verjetno srebro. Premer 0,5–1,5 mm. Zač. št. 12/04.

* Drobcami ostenij (5) različnih posod. Rjava in siva groba keramika, luknjičava površina. Zač. št. 12/05.

* Dva odlomka tegule. Oranžna prečiščena keramika. Zač. št. 12/06.

Antropološka analiza: 3 koščki sežganih kosti (2 g). Nedoločljivo.

Živalski ostanki: v zasutju groba zob drobnice.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bezeg, bela metlika, beli slizek/pokalica, trikarpatni šaš.

Datacija groba: morda druga polovica 1. in prva polovica 2. st. (drobci srebra).

Grob 14 (t. 6: 8–13)

Opis: Kv. D7. Grobna jama je bila velika 0,94 × 0,66 m in globoka 0,15 m. Nekaj večjih prodnikov je sestavljalo oblogo jame. Zasuta je bila z zelo temno sivkasto rjavim peščenim meljem z nekaj gruščica in proda, drobci oglja in kosti. Najdenih je bilo nekaj fragmentiranih predmetov.

Predmeti (t. 6):

8. Odlomek ustja lonca. Keramika temno siva in rjava lisasta, hrapava površina, luknjičava. Primesi drobne, srednje in velike, številne, svetle (ni apnenec). Ohranjenost 5 %. Zač. št. 14/01.

9. Odlomek stene pokrova. Keramika svetlo rjava, trda, malo groba površina. Primesi drobne, srednje in velike, številne, svetle (apnenec). Zunaj okras vodoravnega glavničenja, čez vrezani dve neenakomerni valovnici. Notri vodoravno glavničenje. Ohranjenost 20 %. Zač. št. 14/02.

10. Dno lonca. Keramika svetlo rjava, trda, malo groba površina, luknjičava. Primesi drobne, srednje in velike, številne, svetle (apnenec). Na dnu okras križa v krogu v plitkem reliefu. Ohranjenost 5 %. Zač. št. 14/07.

11. Odlomek žice iz bakrove zlitine. Zač. št. 14/03.

12a–b. Dva žeblička za čevlje, železna. Od enega je ohranjen samo trn. Zač. št. 14/04a–b.

13. Jagoda iz brezbarvnega stekla. Zač. št. 14/05.

14. Jagoda iz brezbarvnega stekla, narebrena. Verjetno poškodovana v ognju. Zač. št. 14/06.

* Košček železne ploščice. Zač. št. 14/08.

* Dva drobca ostenij iz naravno obarvanega stekla. Zač. št. 14/09.

* 8 kroglic staljenega srebra. Premer 0,5–5 mm. Zač. št. 14/10 (analiza kovine: Cifer, Horvat, Horvat 2022).

* Drobci ostenij različnih posod (pribl. 30). Oranžna prečiščena in groba temno siva keramika. Zač. št. 14/11.

Antropološka analiza: 9 koščkov sežganih kosti (6 g). Nedoločljivo.

Živalski ostanki: v zasutju groba nedoločljiva kost.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bezeg, bela metlika, ptičja dresen, beli slizek/pokalica, plazeči skrečnik; verjetno recentno: bršljanovolistni jetičnik, hmeljna meteljka, vijolica, hostni slakovec.

Datacija groba: morda druga polovica 1. in prva polovica 2. st. (drobci srebra); morda poznejši vnos konec 4. do 6. st. (prim. t. 6: 8–10).

Grob 15 (t. 7: 1–3)

Opis: Kv. D7. Grobna jama je bila velika 1,35 × 0,58 m in globoka 0,06 m. Bržkone je bila obložena z večjimi prodniki. Zasuta je bila s temno rjavim meljastim peskom, pomešanim z gruščem in manjšimi kamni. V vzhodnem delu groba so ležali močno poškodovani pridatki, ob katerih je bilo tudi nekaj drobcov prežganih kosti. V zahodnem delu groba je bila zelo slabo ohranjena

čeljustnica, ki skupaj z nesežganimi zobmi kaže, da je šlo za skeletni pokop.

Predmeti (t. 7):

1. Odlomek dna lonca in več drobcov ostenja. Keramika siva in rjava, trda, gladka, luknjičava površina. Primesi drobne, goste, svetle. Morda prostoročna izdelava. Ohranjenost 5 %. Zač. št. 15/01.

2. Kozarec iz belkastega (razbarvanega) stekla. Ustje je izvihano, rahlo vboklo; rob je ravno odrezan. Ohranjenost 50 %. Zač. št. 15/02.

3. Okrogla ploščica iz bakrove zlitine. Na sredi preluknjana, na eni strani dve krožni rebri. Ohranjena v celoti. Zač. št. 15/03.

Antropološka analiza: 25 koščkov sežganih kosti (3 g) in 16 nesežganih zob. *Infans I.* (5–6 let).

Arheobotanična analiza zasutja groba: bela metlika, beli slizek/pokalica, plazeči skrečnik; verjetno recentno: bršljanovolistni jetičnik, vijolica, lakota.

Datacija groba: konec 3. in 4. st. (prim. t. 7: 2).

Grob 17 (t. 7: 4)

Opis: Kv. C7. Grobna jama je bila velika 0,90 × 0,77 m in globoka 0,09 m. Obložena je bila z večjimi prodniki. Zapolnjena je bila s temno rjavim meljastim peskom, pomešanim z gruščem in prodrom. V zasutju je bilo nekaj drobcov kalciniranih kosti, oglja in fragmentiranih predmetov. Grob je bil močno poškodovan.

Predmeti (t. 7):

4. Dno posode. Keramika bež, v jedru siva; gladka, trda površina. Primesi niso vidne. Ohranjenost 5 %. Zač. št. 17/01.

* Drobci ostenij različnih posod iz oranžne in bež prečiščene keramike. Zač. št. 17/02.

* Dva drobca posode iz rjave grobe kuhinjske keramike. Zač. št. 17/03.

Antropološka analiza: 2 koščka sežganih kosti (1 g). Nedoločljivo.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bela metlika, beli slizek/pokalica, plazeči skrečnik, mrtva kopriva; verjetno recentno: vijolica.

Datacija groba: 1.–3. st. (žgan pokop).

Grob 18 (t. 7: 5–8)

Opis: Kv. C7. Grobna jama je bila velika 1,0 × 0,80 m in globoka 0,15 m. Zasuta je bila s temno rjavim meljastim peskom, pomešanim z gruščem, majhnimi kamni in drobci oglja. Po vsej jami so bili raztreseni fragmenti predmetov in drobci kalciniranih kosti. Grob je bil močno poškodovan, v preteklosti najverjetneje oropan.

Predmeti (t. 7):

5. Enoročajni vrč. Keramika blede oranžna, trda, gladka površina. Primesi: veliki drobci zdrobljene keramike, zelo redko. Ohranjenost 40 %. Zač. št. 18/01.

6. Odlomki čaše. Keramika zunaj temno rjava, v jedru oranžna; trda, rahlo hrapava površina. Primesi zelo fine sljude. Zunaj slabo ohranjen črn premaz. Ohranjenost 20 %. Zač. št. 18/02.

7 a–e. Pet železnih žebličkov za čevlje. Žebliček 7d ima na spodnji strani glavice vzorec drobnih bunčic in je bil sivo prežgan v ognju. Tudi pri žebličku 7c verjetno na spodnji strani drobne bunčice. Zač. št. 18/03a–e.

8. Polovica jagode iz temno modrega, neprozornega stekla. Zač. št. 18/04.

* Odlomki ostenij različnih posod iz oranžne in bež prečiščene keramike. Zač. št. 18/05.

* Odlomki ostenij različnih posod iz temno rjave, grobe kuhinjske keramike. Zač. št. 18/06.

Antropološka analiza: 3 koščki sežganih kosti (3 g). Nedoločljivo.

Živalski ostanki: v zasutju groba po en zob belonoge miši, hišne miši in podgane.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bela metlika.

Datacija groba: 1. st. (prim. t. 7: 7d).

Grob 19 (t. 7)

Opis: Kv. C7. Grobna jama je bila velika 1,42 × 0,62 in globoka 0,11 m. Zapolnjena je bila s temno rjavim meljastim peskom z nekaj gruščica in kamni. V polnilu je bilo nekaj drobcev kosti in skromni ostanki predmetov.

Predmeti:

* Krogeljica iz srebra. Premer 1 mm. Zač. št. 19/01.

* Drobci ostenij različnih posod iz oranžne in bež prečiščene keramike. Zač. št. 19/02.

* Dva drobca ostenja posode iz temno rjave, grobe kuhinjske keramike. Zač. št. 19/03.

Antropološka analiza: 1 košček sežganih kosti (0,5 g). Nedoločljivo.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bela metlika.

Datacija groba: morda druga polovica 1. in prva polovica 2. st. (drobci srebra).

Grob 20 (t. 7: 9–10)

Opis: Kv. B7. Grobna jama je bila velika 1,83 × 1,38 m in globoka 0,12 m. Zapolnjena je bila s temno rjavim meljastim peskom, pomešanim z gruščem in manjšimi kamni. Pri spiranju zasutja je bilo najdenih nekaj drobcev oglja in predmetov. Grob je bil močno poškodovan ali izropan.

Predmeti (t. 7):

9a–b. Odlomka persovine in igle fibule iz bakrove zlitine. Zač. št. 20/01.

10a. Železen žebliček za čevlje. Zač. št. 20/02.

10b. Železen žebliček za čevlje. Na spodnji strani glavice po robu vzorec zelo drobnih bunčic. Zač. št. 20/03.

* 7 kroglic staljenega srebra. Premer 0,5–4 mm. Zač. št. 20/04 (analiza kovine: Cifer, Horvat, Horvat 2022).

* Drobci ostenij različnih posod iz oranžne in bež prečiščene keramike. Zač. št. 20/05.

* Odlomek izvihanega ustja lonca iz grobe kuhinjske keramike, temno sive barve. Zač. št. 20/06.

* Drobec prozornega, brezbarvnega stekla. Zač. št. 20/07.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bezeg, bela metlika, beli slizek/pokalica; verjetno recentno: hostni slakovec.

Datacija groba: 1. st. (prim. t. 7: 10b).

Grob 21 (t. 8)

Opis: Kv. B7. Grobna jama je bila velika 1,59 × 1,21 m in globoka 0,08 m. Obložena je bila z večjimi prodniki, ki so ležali zunaj ohranjenega roba vkopa jame. Ostanki žganine in kalcinirane kosti so bile zbrane na kupu v jugozahodnem delu jame, severno in vzhodno od njih pa so bili položeni grobni pridatki.

Predmeti (t. 8):

1. Posoda. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina. Primesi zelo redke, srednje velike, svetlo sive (ni apnenec). Ohranjenost 30 %. Zač. št. 21/01.

2. Posoda. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina. Primesi redke, srednje velike, svetlo sive (ni apnenec) in zdobljena keramika. Ohranjenost 30 %. Zač. št. 21/02.

3. Lonc. Keramika temno siva, trda, zelo groba površina. Primesi drobne do velike, goste, svetle (apnenec). Prostoročna izdelava. Verjetno prežgana. Ohranjenost 10 %. Zač. št. 21/03.

4. Dvoročajna skodela. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina, brez primesi. Na ramenu vodoraven žleb. Ohranjenost 95 %. Zač. št. 21/04.

5. Skodelica iz keramike tankih sten. Oranžna, trda, brez vidnih primesi. Zunaj in notri rjavo rdeč premaz, zelo slabo ohranjen. Zunaj okras s kolescem, v zgornjem delu morda ostanki reliefnega okrasa. Ohranjenost 20 %. Zač. št. 21/05.

6. Oljenka. Keramika bež, trda, gladka površina, brez primesi. Na disku dva koncentrična žlebova, med njima prečni vrezi. Zelo groba izdelava. Ohranjenost 90 %. Zač. št. 21/06.

7. Železen nož. Ohranjenost 100 %. Zač. št. 21/07.

8. Železna ploščica z dvema luknjicama. Ohranjenost 95 %. Zač. št. 21/08.

9. Železna obročasta spona s trnom. Ohranjenost 95 %. Zač. št. 21/09.

10. Železna britev. Ohranjenost 100 %. Zač. št. 21/10.

11. Železna zapestnica s presegajočima in uvitima zaključkom. Ohranjenost 95 %. Zač. št. 21/11.

12. Železen prstan s celico za okrasni kamen, ki je izpadel. Ohranjenost (brez kamna) 100 %. Zač. št. 21/12.

13a–j. Deset železnih žebličkov za čevlje. Primerki a–c imajo na spodnji strani viden vzorec bunčic. Primerki a–f so temno sivi, kar kaže na to, da so bili izpostavljeni ognju. Zač. št. 21/13a–j.

14. Novec. Titus, leto 80–81, as, kovnica Roma, RIC 215 (določil: A. Šemrov). Zdi se, da je bil izpostavljen ognju. Zač. št. 21/14.

* Odlomek prstanastega dna posode. Keramika siva, trda, malo hrapava in mazava površina. Redke primesi. Zač. št. 21/15.

* Drobci železa, med njimi delci obročkov verižice. Zač. št. 21/16.

Antropološka analiza: 202 koščka sežganih kosti (322,5 g). Moški (?), *adultus* (manj kot 50 let).

Živalski ostanki: na dnu grobne jame 2 ožgani prašičji kosti (lopatica in koželjnica).

Arheobotanična analiza zasutja groba: bezeg, bela metlika, sončni mleček, beli slizek/pokalica, košarnice (cf. ivanjščica), lakota.

Datacija groba: konec 1. in začetek 2. st. (novec).

Grob 22 (t. 9: 1–3)

Opis: Kv. B7. Grobna jama je bila velika 0,95 × 0,73 m in globoka 0,17 m. Bržkone je bila obložena z večjimi prodniki. Zapolnjena je bila s temno rjavim meljastim peskom, pomešanim z gruščem in kamni. V zasutju so bili najdeni ostanki predmetov, nekaj oglja in drobci kalciniranih kosti. Grob je bil močno poškodovan.

Predmeti (t. 9):

1. Dva železna žeblička za čevlje in verjetno trn tretjega žeblička. Zač. št. 22/01a–c.
2. Rob dna posode. Keramika oranžna, trda, gladka površina, mazasta, brez primesi. Ohranjenost 2 %. Zač. št. 22/02.
3. Noga fibule iz bakrove zlitine. Zdi se, da je bila prežgana v ognju. Zač. št. 22/03.

* Odlomki ostenja posode iz prozornega, svetlo zelenega stekla. Zač. št. 22/04.

* Drobnji odlomki ostenij različnih posod iz prečiščene oranžne keramike. Zač. št. 22/05.

* Odlomki ostenij enega ali več grobih kuhinjskih loncev iz sivo rjave keramike. Zač. št. 22/06.

* Drobcji bakrove zlitine. Zač. št. 22/07.

Antropološka analiza: 10 koščkov sežganih kosti (7 g). Nedoločljivo.

Arheobotanična analiza zasutja groba: dristavec in oglje hrasta ali jesena; verjetno recentno: košarnice.

Datacija groba: druga polovica 1. in 2. st. (prim. t. 9: 3).

Grob 23 (t. 9)

Opis: Kv. B7. Grobna jama je bila velika 0,90 × 0,64 m in globoka 0,15 m. Verjetno je bila obložena z večjimi prodniki. Zasuta je bila s temno rjavim meljastim peskom z nekaj grušča in manjšimi kamni. V njej je bilo nekaj oglja, drobcev kalciniranih kosti in skromni ostanki predmetov. Grob je bil močno poškodovan.

Predmeti:

* Drobcji ostenij različnih posod iz oranžne in bež prečiščene keramike. Zač. št. 23/01.

* Drobcji ostenij različnih posod iz temno rjave, grobe kuhinjske keramike. Zač. št. 23/02.

* Drobcji prozornega, zelenkastega stekla. Zač. št. 23/03.

Antropološka analiza: 32 koščkov sežganih kosti (1 g). Nedoločljivo.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bela metlika, beli slizek/pokalica, kislica; verjetno recentno: košarnice, beli gaber.

Datacija groba: 1.–3. st. (žgan pokop).

Grob 24 (t. 9)

Opis: Kv. H7. Grobna jama je bila velika 0,96 × 0,80 m in globoka 0,09 m. Obložena je bila z nekaj večjimi prodniki. Zapolnjena je bila z zelo temno sivkasto rjavim peščenim meljem, pomešanim z gruščem, prodom, drobcji oglja in drobcji ožgane gline. Najdenih je bilo nekaj drobcev kalciniranih kosti in skromni ostanki pridatkov.

Predmeti:

* Drobcji ostenja posode iz oranžne prečiščene keramike. Zač. št. 24/01.

* Kroglica iz kovine. Morda srebro. Premer 0,5 mm. Zač. št. 24/02.

Antropološka analiza: 5 koščkov sežganih kosti (6 g). Nedoločljivo.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bela metlika, mrtva kopriava.

Datacija groba: morda druga polovica 1. in prva polovica 2. st. (drobec srebra).

Grob 25 (t. 9: 4)

Opis: Kv. H8. Grobna jama je imela premer 0,34 m, globoka je bila 0,05 m. Zapolnjena je bila s temno rjavim

peščenim meljem z malo grušča in proda ter drobcji oglja in kalciniranih kosti. Na dnu so bili ostanki žare.

Predmet (t. 9):

4. Odlomek dna lonca. Verjetno žara. Keramika temno siva, trda, groba površina, luknjičava. Primesi drobne do velike, številne, bele (apnenec). Zunaj vodoravno metličenje. Prostoročna izdelava. Ohranjenost 10 %. Zač. št. 25/01.

Antropološka analiza: 1 košček sežganih kosti (manj kot 1 g). Nedoločljivo.

Datacija groba: 1.–3. st. (žgan pokop).

Grob 28 (sl. 7; t. 9: 5–8)

Opis: Kv. B2, ob zunanjem robu severnega zidu grobne parcele 1. Grobna jama je bila velika 0,76 × 0,55 m in globoka 0,10 m. Delno je bila poškodovana s strojnim izkopom. Zapolnjena je bila s temno rjavim peščenim meljem, pomešanim z gruščem, prodom, drobcji oglja in kalciniranih kosti. Na dnu jame so ležali ostanki grobnih pridatkov.

Predmeti (t. 9):

5. Krožnik. Keramika blede oranžna, trda, zelo gladka površina. Primesi: posamični veliki koščki zdrobljene keramike. Ohranjenost 20 %. Zač. št. 28/01.

6. Krožnik. Keramika blede oranžna, trda, zelo gladka površina. Primesi: posamični veliki koščki zdrobljene keramike. V notranjosti sledi rdeče rjavega premaza. Zunaj okras štirih vodoravnih vrezov. Ohranjenost 25 %. Zač. št. 28/02.

7. Pečatna oljenka z odlomljenim trakastim ročajem. Keramika oranžna, zelo trda, gladka površina, brez primesi. Dokaj kakovostna izdelava. Ohranjenost 20 %. Zač. št. 28/03.

8. Železna zakovica. Zač. št. 28/04.

* Veliko drobnih odlomkov ostenij različnih posod iz prečiščene oranžne keramike. Zač. št. 28/05.

* 6 odlomkov ostenja enega ali več grobih kuhinjskih loncev. Keramika rjava od siva, s številnimi primesmi. Na enem ostenju okras rahlega vodoravnega metličnja. Zač. št. 28/06.

Antropološka analiza: 9 koščkov sežganih kosti (2 g). Nedoločljivo.

Arheobotanična analiza: figovec, bela metlika, beli slizek/pokalica, cf. steničjak/talin, trikarpetlatni šaš, plazeči skrečnik.

Datacija groba: 2. in prva polovica 3. st. (prim. t. 9: 7).

Grob 29 (sl. 7; 8; 19; t. 9: 9–14)

Opis: Kv. A2, znotraj grobne parcele 1. Grobna jama je bila velika 1,57 × 1,19 m in globoka 0,14 m. Na vzhodni strani je bila poškodovana s sodobnim vkopom za vodovod. Zapolnjena je bila s temno rjavim glinenim meljem, pomešanim s prodom, kamni, koščki opeke, drobcji oglja in kosti. Ostanke grobne konstrukcije morda predstavljajo velik ploščat, kamnoseško obdelan kos belega marmorja ter večji prodniki in kamni, ki so brez reda ležali v zasutju. Najdeni so bili skromni ostanki predmetov. Grob je bil poškodovan, najverjetneje izropan.

Predmeti (t. 9):

9. Ročaj posode iz prozornega, zelenkastega stekla. Ohranjenost 5 %. Zač. št. 29/01.

10. Odlomek ustja kozarca iz prosojnega, belkastega stekla (razbarvano). Rob ustja zataljen. Ohranjenost 5 %. Zač. št. 29/02.

11. Zlati našitek v obliki rozete (*sl. 19*). Reliefni okras je bil odtisnjen z ene strani. V sredini je bunčica obdana s krogom, okoli so razporejeni cvetni lističi. Dve zanki (ena poškodovana). Zač. št. 29/03.

12. Odlomek železnega predmeta. Zač. št. 29/04.

13. Železen žebliček za čevlje; malo poškodovan. Zač. št. 29/05.

14. Železen žebliček za čevlje. Zač. št. 29/06.

* Več drobcov ostenij ene ali več posod iz prozornega, zelenkastega stekla. Zač. št. 29/08.

* Drobci ostenij več posod iz oranžne prečiščene keramike. Zač. št. 29/09.

* Drobci ostenij več posod iz grobe, sivo rjave kuhinjske keramike. Zač. št. 29/10.

* Odlomek tegule. Zač. št. 29/11.

* [Svinčena kroglica. Verjetno šibra. Premer 5 mm. Zač. št. 29/07. Ni sestavni del groba (analiza kovine: Cifer, Horvat, Horvat 2022).]

Živalski ostanki: v zasutju groba kost nedoločene živali in zob voluharice.

Arheobotanična analiza zasutja groba: nav. proso (zoglenelo), figovec, bezeg, bela metlika, nav. dresnik/slakovec, sončni mleček, beli slizek/pokalica, cf. steničjak/talin, plazeča zlatica, trikarpatni šaš, plazeči skrečnik; verjetno recentno: hmeljna meteljka.

Datacija groba: prva polovica 2. st. (prim. *t. 9*: 9–10; kmalu po gradnji grobne parcele 1).

Grob 30 (*sl. 7; 8; t. 10*)

Opis: Kv. A2, znotraj grobne parcele 1. Domnevni grob. Jama je bila velika 1,27 × 0,76 m in globoka do 0,14 m. S severne strani je bila močno poškodovana. Zapolnjena je bila s temno rjavim glinenim meljem z nekaj grušča in proda (apnencev in peščenjakov, do 15 cm, 15%). V zasutju je bilo nekaj večjih prodnikov, ki morebiti predstavljajo ostanke grobne konstrukcije. Najdenih je bilo nekaj drobcov oglja in kosti, nadlje kos žindre, drobci keramike, stekla in nekaj fragmentov srednjeveških ali novoveških žebeljev.

Predmeti:

* Kos žindre. Zač. št. 30/01.

* Drobci ostenij različnih posod iz prečiščene oranžne keramike, iz grobe kuhinjske keramike in drobci novoveške keramike. Zač. št. 30/02.

* [Pet modernih žebeljev. Zač. št. 30/03.]

Živalski ostanki: v zasutju groba zob voluharice in del oklepa želve.

Arheobotanična analiza zasutja groba: ječmen s priraslimi plevami (zoglenelo), vinska trta (zoglenelo), figovec, bezeg, malina, bela metlika, nav. dresnik/slakovec, nav. steničjak, pasje zelišče, beli slizek/pokalica, trikarpatni šaš, plazeči skrečnik; verjetno recentno: lipa, lipovec.

Datacija groba: 2.–3. st. (žgan pokop; po gradnji grobne parcele 1).

Grob 31 (*t. 10: 1*)

Opis: Kv. B6. Grobna jama je bila velika 1,7 × 1,4 m. Večji lomljenci najverjetneje predstavljajo ostanke dna grobne jame. V jugovzhodnem delu je bila ovalna poglobitev, globoka do 0,18 m. Jama je bila zapolnjena s temno rjavim peščenim meljem, pomešanim z manjšimi kamni, drobci

oglja in kostmi. V zasutju je najdenih nekaj skromnih ostankov predmetov in tudi nekaj koščkov opeke. Grob je bil poškodovan in bržkone izropan.

Predmeti (t. 10):

1. Odlomek ostenja lonca. Keramika rdeče rjava, trda, groba površina. Primesi drobne do srednje velike, bele (apnencev), zelo goste (pikčasta površina). Zunaj okras vodoravnega rebra in vzporednih žlebov. Izdelava: verjetno na lončarskem vretenu. Ohranjenost 3 %. Zač. št. 31/01.

* Drobci ostenij različnih posod iz prečiščene oranžne keramike. Zač. št. 31/02.

* Ostenje posode iz sive keramike z malo primesmi. Zač. št. 31/03.

* Drobci ostenij grobe kuhinjske keramike. Zač. št. 31/04.

* Odlomek trna železnega žeblja. Zač. št. 31/05.

Živalski ostanki: v zasutju groba zob goveda in zob belonoge miši.

Arheobotanična analiza zasutja groba: bezeg, bela metlika, zlatica, lakota.

Datacija groba: 1.–3. st. (žgan pokop).

Grob 32 (*sl. 7; t. 10: 2–4*)

Opis: Kv. B3, severno od grobne parcele 1. Grobna jama je bila velika 0,81 × 0,60 m in globoka 0,60 m. Večji prodniki in kamni domnevno predstavljajo ostanke obloge. Zapolnjena je bila z rjavim peščenim meljem, pomešanim z manjšimi kamni, drobci oglja in skromnimi ostanki predmetov.

Predmeti (t. 10):

2. Odlomki ustja posode. Keramika oranžna, trda, malo groba površina, mazava. Primesi: bele, sive in zdobljena keramika, fine, redke. Ohranjenost 5 %. Zač. št. 32/01.

3. Odlomek dna lonca. Keramika svetlo rjava, trda, groba površina, močno luknjičava. Primesi slabo vidne. Ohranjenost 5 %. Zač. št. 32/02.

4. Železen žebliček za čevlje. Temno siva patina kaže, da je bil prežgan. Zač. št. 32/03.

* Drobci kovine. Verjetno srebro. Vel. 1 × 3 mm. Zač. št. 32/04.

* Drobci različnih keramičnih posod (pribl. 20). Prevladuje groba kuhinjska lončenina, nekaj namizne prečiščene lončenine. Zač. št. 32/05.

Arheobotanična analiza: bela metlika, beli slizek/pokalica, plazeča zlatica, trikarpatni šaš, plazeči skrečnik.

Datacija groba: prva polovica 2. st. (prim. *t. 10*: 2; po gradnji grobne parcele 1).

Najdbe zunaj grobov

(*t. 10–12; 13: 1–12*)

V temeljih grobne parcele 1 (*t. 10: 5–14*)

5. Odlomek ostenja vrča. Keramika oranžna, trda, gladka površina, mazava, brez primesi. SE 204 (vzhodni temelj ograje), kv. A,B/3. Zač. št. IG 044.

6. Odlomek dna posode. Keramika blede oranžna, v jedru temno siva, trda, gladka površina, brez primesi. Zunaj rdeč mat premaz, zelo slabo ohranjen. PN 186, SE 204 (vzhodni temelj ograje), kv. A3. Zač. št. IG 061.

7. Odlomek dna posode. Keramika oranžna, trda, gladka površina, mazava, brez primesi. SE 211 (južni temelj ograje), kv. A2,3. Zač. št. IG 045b.
 8. Odlomek dna posode. Keramika oranžna in siva lisasta, trda, gladka površina, brez primesi. SE 132 (zahodni temelj ograje), kv. A2. Zač. št. IG 008.
 9. Odlomek ustja vrča. Keramika oranžna, trda, gladka površina, mazava, brez primesi. SE 211 (južni temelj ograje), kv. A2,3. Zač. št. IG 045a.
 10. Odlomek ustja posode. Keramika oranžna, trda, gladka površina, brez primesi. Zunaj oranžen mat premaz, slabo ohranjen. Ustje profilirano. SE 299 (temelj nagrobnega spomenika), kv. A3. Zač. št. IG 050.
 11. Odlomek ročaja vrča. Keramika bledo oranžna, trda, gladka površina, malo mazava. Primesi zdobljene keramike, velike, zelo redke. SE 132 (zahodni temelj ograje), kv. A2. Zač. št. IG 007.
 12. Odlomek ostenja posode. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina. Primesi: bele, fine, zmerno goste; sljuda, zelo fina, zmerno; zdobljena opeka, velika, redka. Zunaj okras vodoravnih žlebov in večtračne valovnice. SE 132 (zahodni temelj ograje), sonda 14. Zač. št. IG 009.
 13. Železen žebliček. PN 174, SE 211 (južni temelj ograje), kv. A2. Zač. št. IG 062.
 14. Železen žebliček. PN 173, SE 203 (severni temelj ograje), kv. 1/A3. Zač. št. IG 063.
- Arheozoološke najdbe*: Toškan, Kovač, Tolar 2022, tab. 6; 7.

SE 138 (t. 11)

1. Odlomek krožnika. Keramika oranžna, v jedru deloma siva, trda, gladka površina. Primesi: zdobljena keramika, srednje velike, redke. SE 138, kv. B2. Zač. št. IG 017.
 2. Odlomek krožnika. Keramika oranžna, trda, malo groba površina. Primesi: bele in zdobljena keramika, srednje velike, redke. SE 138, kv. B1. Zač. št. IG 020.
 3. Odlomki sklede. Keramika svetlo siva in oranžna lisasta, trda, malo groba površina, malo mazava. Primesi: bele (ni apnec), sive in zdobljena keramika, drobne in velike, redke. Žleb na ustju in na notranji strani ostenja. Prežgana. PN 159, SE 138, kv. B1. Zač. št. IG 068.
 4. Odlomek ustja sklede. Keramika svetlo siva in oranžna lisasta, trda, malo groba površina, malo mazava. Primesi: bele in sive, drobne in velike, redke. Žleb na ustju in na notranji strani ostenja. Prežgana. SE 138, kv. B1. Zač. št. IG 019.
 5. Odlomek ustja sklede. Keramika bež, trda, gladka površina, malo mazava. Primesi: sive in zdobljena keramika, velike, zelo redke. Žleb na ustju in na notranji strani ostenja. SE 138?, Z profil, kv. A1. Zač. št. IG 013.
 6. Odlomek ustja sklede. Keramika oranžna, trda, groba površina, malo mazava. Primesi: bele, sive in zdobljena keramika, velike, zelo redke. Žleb na notranji strani ostenja. SE 138, kv. B1. Zač. št. IG 022.
 7. Odlomek ustja sklede. Keramika bež, trda, gladka površina, malo mazava. Brez primesi. Na ustju več žlebov, žleb na notranji strani ostenja. Prežgana. SE 138?, Z profil, kv. A1. Zač. št. IG 011.
 8. Odlomki lonca. Keramika svetlo siva, trda, gladka površina, mazava, brez primesi. SE 138, kv. B1. Zač. št. IG 016.
 9. Odlomek ostenja lonca. Keramika temno siva, trda, groba površina, malo luknjičava. Primesi niso vidne. PN 167, SE 138, kv. 1/A1. Zač. št. IG 065.
 10. Odlomek ustja skodele. Keramika bež, trda, gladka površina, mazava. Primesi bele, velike, zelo redke. Prežgana. SE 138, kv. B1. Zač. št. IG 024.
 11. Odlomek ostenja kozarca. Keramika oranžna, trda, gladka, brez primesi. Ostenje narebreno. SE 138, kv. B2. Zač. št. IG 018.
 12. Odlomki pečatne oljenke. Keramika temno oranžna, trda, gladka površina. Brez primesi. Na dnu žig VIBIA. SE 138, kv. B2. Zač. št. IG 015.
 13. Odlomek predmeta iz bakrove zlitine, morda del noge fibule. PN 229, SE 138, kv. 1/B3. Zač. št. IG 053.
 14. Odlomek igle iz bakrove zlitine. PN 191, SE 138, kv. 1/B3. Zač. št. IG 060.
- 15a–f. Dve zakovici (a–b) in štirje žeblički za čevlje (c–f). Železo. Oznake *a, b, c, d* (SE 138, kv. A, B2, zač. št. IG 030a, b, c, d); *e* (PN 162, SE 138, kv. 1/B1, zač. št. IG 067); *f* (PN 192, SE 138, kv. 1/B3, zač. št. IG 059).
- Arheozoološke najdbe*: Toškan, Kovač, Tolar 2022, tab. 6; 7.

Jama z nagrobnikom (SE 263) (t. 12: 1–16)

1. Odlomki ustja in ostenja lonca. Keramika temno siva, trda, malo groba površina. Primesi: bele (apnec), drobne in srednje velike, številne. Zunaj rahlo vodoravno glavničenje in čez enotračna valovnica. V notranjosti zgoraj rahlo vodoravno glavničenje. SE 165, kv. AB4; B4. Zač. št. IG 034/036.
2. Del lonca. Keramika temno siva, trda, malo groba površina. Primesi: bele (apnec), drobne in srednje velike, številne. Zunaj vodoravno glavničenje in čez enotračna valovnica. V notranjosti vodoravno glavničenje. PN 165, SE 165, kv. 1/B4; B4. Zač. št. IG 066.
3. Odlomki ustja lonca. Keramika temno siva, trda, malo groba površina. Primesi: bele (apnec), drobne in srednje velike, številne. Zunaj vodoravno glavničenje. PN 222, SE 327, kv. 1/AB4. Zač. št. IG 054.
4. Odlomki ustja lonca. Keramika temno siva, trda, malo groba površina. Primesi: bele (apnec), drobne in srednje velike, številne. Zunaj in notri vodoravno glavničenje. SE 165 (na vrhu), kv. B5, 6. Zač. št. IG 038.
5. Odlomki ustja lonca. Keramika temno siva, trda, malo groba površina. Primesi: bele (apnec), drobne in srednje velike, številne. Zunaj rahlo vodoravno glavničenje in čez enotračna valovnica. SE 165, kv. A4. Zač. št. IG 037.
6. Odlomki ustja in ostenja lonca. Keramika temno siva, trda, malo groba površina. Primesi: bele (apnec), drobne in srednje velike, številne. Zunaj in notri vodoravno glavničenje. SE 165, kv. B4. Zač. št. IG 035.
7. Odlomek ostenja lonca. Keramika rjava, trda, groba površina. Primesi: bele (apnec), drobne in srednje velike, številne. Zunaj vodoravni vrezi in večtračna valovnica. Verjetno SE 165, kv. 1/A3. Zač. št. IG 042.
8. Odlomek ustja vrča. Keramika svetlo siva, trda, gladka površina, brez primesi. Prežgana. SE 165, kv. 1/A–B4. Zač. št. IG 040a.
9. Odlomek ustja sklede. Keramika bež, trda, gladka površina, mazava, brez primesi. Pod robom ustja žleb. SE 327, kv. AB 4. Zač. št. IG 051.

10. Odlomek ustja skodele. Keramika svetlo siva, trda, gladka površina, brez primesi. Pod ustjem dva žlebova. Prežgana. SE 165, kv. AB4. Zač. št. IG 033.
11. Odlomek dna skodele. Keramika svetlo siva, trda, gladka površina, mazava, brez primesi. Prežgana. SE 327, kv. AB4. Zač. št. IG 052.
- 12a. Odlomek roba diska oljenke. Keramika bledo roza, trda, gladka površina, brez primesi. Rob profiliran. SE 165, kv. A,B4. Zač. št. IG 039a.
- 12b. Odlomek roba diska oljenke. Keramika oranžna, trda, gladka površina, mazava, brez primesi. Rob profiliran. SE 165, kv. A,B4. Zač. št. IG 039b.
13. Kamnita pušična ost. Roženec (določil: A. Horvat). PN 199, SE 165, kv. 1/B4. Zač. št. IG 057.
14. Odlomki ustja in ostenja steklene posode. Naravno obarvano steklo. PN 195, SE 205, kv. 1/B4. Drobcni stekla, ki so bili najdeni tudi v zasutju jame SE 165 ter v plasti SE 171, morda pripadajo isti posodi. Zač. št. IG 058.
- 15 a–e. Šest žebličkov, verjetno zakovic, iz železa. SE 165, kv. AB4. Zač. št. IG 041a.
16. Obroček iz železa. SE 165, kv. AB4. Zač. št. IG 041b. *Arheozoološke najdbe*: Toškan, Kovač, Tolar 2022, tab. 8.

Cesta (t. 12: 17)

17. Žebliček iz železa. PN 221, SE 136, kv. 1/G1. Zač. št. IG 055.

SE 171 (t. 12: 18–22)

18. Odlomki ostenja lonca. Keramika temno siva in rjava lisasta, trda, groba površina. Primesi bele (apnenc), drobne in srednje, številne. Zunaj navpično metličenje. PN 151, SE 171, kv. 1/B3. Zač. št. IG 069.
19. Žebelj iz železa. PN 149, SE 171, kv. B4. Zač. št. IG 070.
20. Žebelj iz železa. PN 169, SE 171, kv. B4. Zač. št. IG 064.
- 21a. Žebelj iz železa. PN 146, SE 171, kv. B4. Zač. št. IG 073.
- 21b. Žebelj iz železa. PN 147, SE 171, kv. B4. Zač. št. IG 072.
- 21c. Žebelj iz železa. PN 148, SE 171, kv. B4. Zač. št. IG 071.
22. Sulično kopito ali ost kopja iz železa. Luknjica z zakovic. PN 152, SE 171, kv. B4. Zač. št. IG 077.

Premešane plasti in novodobne jame (t. 13: 1–12)

1. Kamnito orodje. Roženec (določil: A. Horvat). PN 106, SE 22 (ornica), sonda 13. Zač. št. IG 074.
2. Žebliček iz železa. SE 242 (polnilo jame SE 243), kv. B3. Zač. št. IG 047.
3. Žebelj iz železa. SE 283 (polnilo jame SE 284), kv. G1. Zač. št. IG 049.
4. Žebelj iz železa. PN 27, SE 22 (ornica), kv. H8. Zač. št. IG 075.
5. Žebelj iz železa. PN 204, SE 283 (polnilo jame SE 284), kv. 1/G1. Zač. št. IG 056.
6. Odlomek loka fibule. Bakrova zlitina. PN 23, SE 22 (ornica), kv. H7. Zač. št. IG 076.
7. Odlomek loka fibule. Bakrova zlitina. Novodobna depozicija, kv. A1. Zač. št. IG 046.
8. Odlomek ustja skledice (latvica). Keramika temno siva, zelo trda, gladka površina. Drobne goste primesi. Prostoročna izdelava. Prazgodovina. Na vrhu geološke osnove SE 2, kv. C5. Zač. št. IG 002.

9. Več odlomkov volutne oljenke. Keramika bledo oranžna, mehka, gladka površina, mazava. Ostanki profiliranega roba diska. SE 2 (geološka osnova), kv. D7. Zač. št. IG 003.
10. Dva odlomka ustja skodele. Keramika svetlo oranžna, trda, mazava površina. Primesi: bele in sive, velike, redke; zdrobljena keramika, zelo redka, velika. Pod ustjem žleb. Prežgana. SE 22 (ornica), sonda 14. Zač. št. IG 004-005.
11. Odlomek ustja skodelice. Keramika temno siva, v jedru bež, trda, malo hrapava površina. Primesi: sljuda, malo, zelo fina; beli drobcni, zelo malo, drobnji. SE 1 (ruša), kv. B6. Zač. št. IG 001.
12. Odlomek dna. Keramika svetlo oranžna, trda, mazava površina. Primesi bele in zdrobljena keramika, velike, redke. SE 130 (koluvialna plast), kv. 1/02. Zač. št. IG 006.

Banija na Igu

(t. 13: 13–31)

13. Odlomek enoročajnega vrča. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina. Primesi: bele, temne, rdeče, zelo fine, zmerno goste. Odebelitev pod ustjem. Park, SE 12, (grobna) jama 5. Zač. št. IG 092.
14. Odlomek skledice. Keramika bledo oranžna, trda, malo hrapava površina. Primesi: temne, drobne, redke. Žleb pod ustjem. Park, SE 18, (grobna) jama 8. Zač. št. IG 093.
15. Odlomek dna posode. Keramika oranžna in siva lisasta, trda, malo hrapava površina. Primesi: bele, drobne, zmerno goste. Park, SE 18, (grobna) jama 8. Zač. št. IG 094.
16. Odlomek ročaja vrča. Keramika bež, trda, gladka površina, malo mazava. Primesi: zdrobljena keramika, drobne in fine, redke. Park, SE 43, (grobna) jama 20. Zač. št. IG 096.
17. Odlomek ročaja amfore ali vrča. Keramika oranžna, trda, hrapava površina, mazava. Primesi: temne (bleščeče), srednje velike, zmerno goste; bele in rdeče, fine, zmerno goste. Park, SE 43, (grobna) jama 20. Zač. št. IG 095.
18. Odlomek vratu vrča. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina, mazava. Primesi bele, fine, goste. Dva vodoravna žlebova. Park, SE 2. Zač. št. IG 080.
19. Odlomek ustja vrča. Keramika oranžna in siva lisasta, trda, malo hrapava površina, mazava, brez primesi. Park, SE 2. Zač. št. IG 087.
20. Odlomek ustja posode. Keramika bež, trda, gladka površina, mazava, brez primesi. Park, SE 2. Zač. št. IG 079.
21. Odlomek ročaja vrča. Keramika oranžna, v jedru siva, trda, malo hrapava površina, mazava. Primesi zelo drobne, goste. Park, SE 2. Zač. št. IG 082.
22. Odlomek ostenja z nastavkom za ročaj. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina, mazava. Park, SE 2. Zač. št. IG 081.
23. Odlomek noge krožnika. Tera sigilata, padska B. Park, SE 2. Zač. št. IG 086.
24. Odlomek dna posode. Keramika bež, trda, malo hrapava površina, mazava, brez primesi. Park, SE 2. Zač. št. IG 083.
25. Odlomek dna posode. Keramika oranžna, trda, malo hrapava površina, mazava, brez primesi. Park, SE 2. Zač. št. IG 090.

26. Odlomek dna posode. Keramika blede oranžna, trda, malo hrapava površina, mazava, brez primesi. Park, SE 2. Zač. št. IG 084.
27. Odlomek dna lonca. Keramika rjava, trda, hrapava površina. Primesi: bele, fine do drobne, številne. Park, SE 2. Zač. št. IG 085.
28. Odlomek zatiča amfore. Mala Dressel 6b. Keramika živo oranžna, mehka, gladka površina, mazava. Primesi: zdrobljena keramika, srednji in veliki kosi, srednje goste. Park, SE 2. Zač. št. IG 089.
29. Odlomek pečatne oljenke. Keramika rjava, trda, malo hrapava površina, mazava. Primesi: bele, zelo fine, zmerno goste. Park, SE 2. Zač. št. IG 091.
30. Jagoda iz temno modrega ali črnega stekla. Neprosojna. Park, SE 2. Zač. št. IG 088.
31. Kamnito orodje. Roženec (določil: A. Horvat). Park, PN 3, SE 2. Zač. št. IG 078.
- Arheozoološke najdbe*: Toškan, Kovač, Tolar 2022.
- AIJ = V. Hoffiller, B. Saria, *Antike Inschriften aus Jugoslavien*. Heft I: *Noricum und Pannonia Superior*. – Zagreb, 1938.
- BARATTA, G. 2008, La produzione della pelle nell'Occidente e nelle province africane. – *L'Africa romana* XVII, 203–221.
- BAVDEK, A. 2005, Rimsko grobišče Volarije pri Žirjah na Krasu / The Roman cremation cemetery at Volarije near Žirje on Kras. – *Arheološki vestnik* 56, 235–262.
- BERNARDINI et al. 2018 = F. Bernardini, G. Vinci, E. Forte, S. Furlani, M. Pipan, S. Biolchi et al. 2018, Discovery of ancient Roman "highway" reveals geomorphic changes in karst environments during historic times. – *Plos One* 13(3): e0194939. [<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0194939>]
- BLAŽON, M. 1980, Poročilo o zaščitnem sondiranju na osamelcu Zidana Gorica pri Igu. – V / In: *Arheološka zaščitna raziskovanja na Ljubljanskem barju v letu 1979*, 35–40, Ljubljana.
- BLÜMNER, H. 1912, *Technologie und Terminologie der Gewerbe und Künste bei Griechen und Römern* I. – Leipzig, Berlin.
- BOŽIČ, D. 2008, *Late La Tène-Roman cemetery in Novo mesto*. Ljubljanska cesta and Okrajno glavarstvo / Poznatensko-rimsko grobišče v Novem mestu. Ljubljanska cesta in Okrajno glavarstvo. – Katalogi in monografije 39.
- BOŽIČ, D., S. CIGLENEČKI 1995, Zenonov tremis in poznoantična utrdba Gradec pri Veliki Strmici / Der Tremis des Kaisers Zeno und die spätantike Befestigung Gradec bei Velika Strmica. – *Arheološki vestnik* 46, 247–277.
- BREŠČAK, D. 2015, Graves with weapons from Verdun near Stopiče / Grobovi z orožjem z Verduna pri Stopičah. – V / In: J. Istenič, B. Laharnar, J. Horvat (ur. / eds.), *Evidence of the Roman army in Slovenia / Sledovi rimske vojske na Slovenskem*, Katalogi in monografije 41, 75–123.
- BRUKNER, O. 1981, *Rimska keramika u jugoslovenskom delu provincije Donje Panonije / Roman ceramic ware in the Yugoslav part of the province of Lower Pannonia*. – *Dissertationes et monographiae* 24.
- CIFER, T., A. HORVAT, J. HORVAT 2022, *SEM-EDS raziskave kovinskih predmetov z rimskega grobišča Marof na Igu / SEM-EDS analyses of metal artefacts from the Roman cemetery Marof at Ig* (neobjavljeno poročilo / unpublished report; IZA ZRC SAZU).
- CIL = *Corpus inscriptionum Latinarum*.
- CONSPECTUS 2002 = *Conspectus formarum terrae sigillatae italico modo confectae*. – *Materialien zur römisch-germanischen Keramik* 10.
- DEMETZ, S. 1999, *Fibeln der Spätlatène- und frühen römischen Kaiserzeit in den Alpenländern*. – *Frühgeschichtliche und Provinzialrömische Archäologie* 4.
- DI FILIPPO BALESTRAZZI, E. 1988, *Lucerne del Museo di Aquileia 2. Lucerne romane di età repubblicana ed imperiale*. – Aquileia.
- DOLENZ, H. 1998, *Eisenfunde aus der Stadt auf dem Magdalensberg*. – *Kärntner Museumsschriften* 75, *Archäologische Forschungen zu den Grabungen auf dem Magdalensberg* 13.
- DUGULIN, A. (ur. / ed.) 2002, *La necropoli di San Servolo*. – Trieste.
- FÜNFSCHILLING, S. 2015, *Die römischen Gläser aus Augst und Kaiseraugst*. – *Forschungen in Augst* 51.
- GABROVEC, S. 1994, *Stična I*. – Katalogi in monografije 28.
- GADDI, D., P. MAGGI 2017, Anfore italiche. – V / In: P. Maggi, F. Maselli Scotti, S. Pesavento Mattioli, E. Zulini (ur. / eds.), *Materiali per Aquileia. Lo scavo di Canale Anfora (2004–2005)*, Scavi di Aquileia 4, 263–328.
- GAITZSCH, W. 1980, *Eiserne römische Werkzeuge*. – BAR. International Series 78.
- GARBSCH, J. 1975, Zu neuen römischen Funden aus Bayern. – *Bayerische Vorgeschichtsblätter* 40, 68–107.
- GASPARI, A. 2001, Podlipoglav. – *Varstvo spomenikov*. *Poročila* 38 (1999), 87–88.
- GASPARI, A. 2020, Ulaka. – V / In: Horvat, Lazar, Gaspari 2020, 141–171.
- GERVASINI, L. 2005, La ceramica a pareti sottili. – V / In: D. Gandolfi (ur. / ed.), *La ceramica e i materiali di età romana*, Quaderni della Scuola Interdisciplinare delle Metodologie Archeologiche 2, 279–310.
- GRAHEK, L., A. RAGOLIČ 2017, Prvo odkritje rimskega grobišča na Igu / The first discovery of the Roman cemetery at Ig, Slovenia. – V / In: B. Županek, B. Vičič (ur. / eds.), *Emona MM. Urbanizacija prostora – nastanek mesta / Emona MM. Urbanisation of space – Beginning of a town*, 235–248, Ljubljana.
- GRAHEK, L., A. RAGOLIČ 2020, Ig. – V / In: Horvat, Lazar, Gaspari 2020, 173–186.
- GUGL, Ch. 2008, Le "kräftig profilierten Fibeln" dal Friuli. Uno sguardo di insieme. – V / In: M. Buora, S. Seidel (ur. / eds.), *Fibule antiche del Friuli*, Cataloghi e Monographie Archeologiche dei Civici Musei di Udine 9, 33–41.
- GUIRAUD, H. 1989, Bagues et anneaux à l'époque romaine en Gaule. – *Gallia* 46, 173–211.
- GUŠTIN, M. 1991, *Posočje in der jüngeren Eisenzeit (Posočje v mlajši železni dobi)*. – Katalogi in monografije 27.

- GUZZO, P. G., A. WIECZOREK (ur. / eds.) 2004, *Pompeji. Die Stunden des Untergangs*. – Mannheim.
- HORVAT, J. 1999, Roman Provincial Archaeology in Slovenia Following the Year 1965: Settlement and Small Finds / Rimska provincialna arheologija v Sloveniji po letu 1965: poselitvena slika in drobna materialna kultura. – *Arheološki vestnik* 50, 215–257.
- HORVAT, J. 2015, Early Roman military finds from prehistoric settlements in the Gorenjska region / Zgodnjerejske vojaške najdbe s prazgodovinskih naselbin na Gorenjskem. – V / In: J. Istenič, B. Laharnar, J. Horvat (ur. / eds.), *Evidence of the Roman army in Slovenia / Sledovi rimske vojske na Slovenskem*, Katalogi in monografije 41, 171–208.
- HORVAT, J., M. SAGADIN 2017, Emonsko podeželje / Emona's countryside. – V / In: B. Županek, B. Vičič (ur. / eds.), *Emona MM. Urbanizacija prostora – nastanek mesta / Emona MM. Urbanisation of space – Beginning of a town*, 201–223, Ljubljana.
- HORVAT, J., B. ŽBONA TRKMAN 2016, The 3rd century military equipment in south-western Slovenia. – V / In: J. Horvat (ur. / ed.), *The Roman army between the Alps and the Adriatic*, Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 31, Studia Alpium et Adriae 1, 99–120. [https://doi.org/10.3986/9789612549275]
- HORVAT, J., I. LAZAR, A. GASPARI (ur. / eds.) 2020, *Manjša rimska naselja na slovenskem prostoru / Minor Roman settlements in Slovenia*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 40. [https://doi.org/10.3986/9789610502586]
- ISTENIČ, J. 1987, Rodik – grobišče Pod jezerom (Rodik – das Gräberfeld Pod Jezerom). – *Arheološki vestnik* 38, 69–136.
- ISTENIČ, J. 1999, *Poetovio, zahodna grobišča I / Poetovio, the western cemeteries I*. – Katalogi in monografije 32.
- ISTENIČ, J. 2002, The western cemetery of Poetovio: burial evidence and cultural identity. – *Histria Antiqua* 8, 165–173.
- ISTENIČ, J. 2013, Early Roman graves with weapons in Slovenia: an overview. – V / In: M. Sanader, A. Rendić-Miočević, D. Tončinić, I. Radman-Livaja (ur. / eds.), *Weapons and Military Equipment in a Funerary Context*, XVIIth Roman Military Equipment Conference Zagreb 2010, 23–35, Zagreb.
- ISTENIČ, J. 2019, Caligati in the eastern hinterland of Aquileia up to the Early Augustan period. – V / In: H. Dolenz, K. Strobel (ur. / eds.), *Chronologie und vergleichende Chronologien zum Ausgang der Römischen Republik und zur Frühen Kaiserzeit*, Kärntner Museumsschriften 87, 271–295.
- ISTENIČ, J., L. PLESNIČAR-GEC 2001, A pottery kiln at Emona. – *Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta* 37, 141–146.
- ISTENIČ, J., G. SCHNEIDER 2000, Aegean cooking ware in the eastern Adriatic. – *Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta* 36, 341–348.
- ISTENIČ, J., M. DASZKIEWICZ, G. SCHNEIDER 2003, Local production of pottery and clay lamps at Emona (Italia, regio X). – *Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta* 38, 83–91.
- JOHNS, C. 1996, *The Jewellery of Roman Britain*. – Ann Arbor.
- KNEZ, T. 1992, *Novo mesto II*. – Carniola Archaeologica 2.
- KOCKEL, V. 1987, Im Tode gleich? Die sullenischen Kolonisten und ihr kulturelles Gewicht in Pompeji am Beispiel der Nekropolen. – V / In: H. Hesberg, P. Zanker (ur. / eds.), *Römische Gräberstraßen*, Bayerische Akademie der Wissenschaften Philosophisch-historische Klasse Abhandlungen, NF. 96, 183–198.
- KOMAC, B. 2010, Iški vršaj. *DEDI - digitalna enciklopedija naravne in kulturne dediščine na Slovenskem*. [http://www.dedi.si/dediscina/59-iski-vrsaj]
- KRAJŠEK, J., P. STERGAR 2008, Keramika z rimskega svetiščnega območja v Podkrajju pri Hrastniku (The pottery material from the Roman sanctuary area at Podkraj near Hrastnik). – *Arheološki vestnik* 59, 245–277.
- KRIŽ, B. 2003, *Draga pri Beli cerkvi – antična nekropola / Draga near Bela cerkev – Roman cemetery*. – Novo mesto.
- LAZAR, I. 2003, *Rimsko steklo Slovenije / The Roman glass of Slovenia*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 7. [https://doi.org/10.3986/9789610503156]
- LEGUILLOUX, M. 2004a, *Le cuir et la pelleterie à l'époque romaine*. – Paris.
- LEGUILLOUX, M. 2004b, L'identification des tanneries antiques par l'archéologie et l'archéozoologie. – V / In: E. C. De Sena, H. Dessales (ur. / eds.), *Metodi e approcci archeologici: l'industria e il commercio nell'Italia antica / Archaeological Methods and Approaches: Industry and Commerce in Ancient Italy*, BAR. International Series 1262, 38–48.
- MENCEJ, Z. 1990, Prodni zasipi pod jezerskimi sedimenti Ljubljanskega barja. – *Geologija* 31–32 (1988–1989), 517–553.
- MILAVEC, T. 2011, Kovinske najdbe / Metal finds. – V / In: Z. Modrijan, T. Milavec, *Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu. Najdbe / Late Antique fortified settlement Tonovcov grad near Kobarid. Finds*, Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 24, 21–81. [https://doi.org/10.3986/9789612545871]
- MIŠKEC et al. 2020 = A. Miškec, B. Županek, Š. Karo, G. Tica 2020, *Severno emonsko grobišče – raziskave na najdišču Kozolec*. – Situla 45.
- MLINAR, M. 2020, *Most na Soči. Arheološke raziskave v letih 2000–2016 na levem bregu Idrijce / Most na Soči. The 2000–2016 archaeological investigations on the left bank of the Idrijca*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 43. [https://doi.org/10.3986/9789610504887]
- MODRIJAN, Z. 2011, Keramika / Pottery. – V / In: Z. Modrijan, T. Milavec, *Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu. Najdbe / Late Antique fortified settlement Tonovcov grad near Kobarid. Finds*, Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 24, 121–219. [https://doi.org/10.3986/9789612545871]
- MODRIJAN, Z. 2020, Keramika / Pottery. – V / In: S. Ciglencečki, Z. Modrijan, T. Milavec, *Korinjski hrib in poznoantične vojaške utrdbe v Iliriku / Korinjski hrib and late antique military forts in Illyricum*, Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 39, 97–121. [https://doi.org/10.3986/9789610502555]
- MULH, T., M. ČERNE 2018, *Bustum pokop v Navportu (Vrhniku) / The bustum burial in Nauportus (Vrhniku)*. – V / In: M. Janežič, B. Nadbath, T. Mulh, I. Žižek (ur. / eds.) 2018, *Nova odkritja med Alpami in Črnim morjem / New Discoveries Between the Alps and the Black Sea*, Monografije CPA 6, 205–227.

- NOVŠAK, M. 2012, *Šentpavel pri Domžalah*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 26. [https://www.zvkds.si/sites/www.zvkds.si/files/uploads/files/publication/26_sentpavel_pri_domzalah.pdf]
- NOVŠAK, M., I. BEKLJANOV ZIDANŠEK, T. ŽERJAL 2019, *Križišče pri Spodnjih Škofijah*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 81. [https://www.zvkds.si/sites/www.zvkds.si/files/AAS%2081_Krizisce_web.pdf]
- OLDENSTEIN, J. 1976, Zur Ausrüstung römischer Auxiliareinheiten. – *Bericht der Römisch-Germanischen Kommission* 57, 49–284.
- PAVESI, G. 2001, Catene e collane in metalli preziosi dall'Italia settentrionale. – V / In: G. Pavesi, E. Gagetti, *Arte e materia*, Quaderni di Acme 49, 1–190.
- PAVLIN, P., J. DULAR 2007, Prazgodovinska višinska naselja v Posavskem hribovju (Prehistoric hilltop settlements in the Posavje Hills). – *Arheološki vestnik* 58, 65–120.
- PERKO, V. 2012, Fiat lux! Svetila na prostoru današnje Slovenije v antiki. – V / In: V. Perko, A. Nestorović, I. Žižek, *Ex oriente lux. Rimskodobna svetila in oljenke iz Slovenije*, 24–83, Ptuj.
- PESAVENTO MATTIOLI, S. 2011, Officinae coriariorum a Patavium? – V / In: *Tra protostoria e storia*, Antenor quaderni 20, 369–379.
- PETRU, P., A. VALIČ 1958–1959, Drugo začasno poročilo o izkopavanjih v Bobovku pri Kranju (Zweiter vorläufiger Bericht über die Grabungen in Bobovk bei Kranj). – *Arheološki vestnik* 9–10 (1961), 133–172.
- PETRU, S. 1972, *Emonske nekropole (Die Nekropolen von Emona)*. – Katalogi in monografije 7.
- PLESNIČAR-GEC, L. 1972, *Severno emonsko grobišče / The northern necropolis of Emona*. – Katalogi in monografije 8.
- PLESNIČAR-GEC, L. 1977, *Keramika emonskih nekropol (The Pottery of Emona Necropolises)*. – Dissertationes et monographiae 20.
- PLESNIČAR-GEC, L. 1985, Emonske nekropole, etnični in družbeno ekonomski aspekti na podlagi pokopa in pridatkov (Necropolises of Emona, ethnic and social-economical aspects on a base of burial and grave-goods). – V / In: *Sahranjivanje pokojnika sa aspekta ekonomskih i društvenih kretanja u praistoriji i antici*, Materijali 20, 151–168.
- PLETERSKI, A., D. VUGA, 1987, Rimski grobovi pri sv. Mihaelu v Iški vasi (Die römischen Gräber bei der Kirche des Sv. Mihael in Iška vas). – *Arheološki vestnik* 38, 137–160.
- RAGOLIČ, A. 2016, The funerary stele of Petto from Ig / Nagrobna stela za Petona z Iga. – *Arheološki vestnik* 67, 277–296.
- RIHA, E. 1990, *Der römische Schmuck aus Augst und Kaiseraugst*. – Forschungen in Augst 10.
- RÜTTI, B. 1991, *Die römischen Gläser aus Augst und Kaiseraugst*. – Forschungen in Augst 13.
- SAGADIN, M. 1999, Rimsko obdobje. – V / In: J. Železnikar (ur. / ed.), *Poselitvena podoba Mengša in okolice*, 39–46, Mengeš.
- SENA CHIESA, G. 1985, Ceramica a pareti sottili. – V / In: G. Sena Chiesa (ur. / ed.), *Angera romana*, Archaeologica 44, 389–426.
- SIVEC, I., B. ŽUPANEK 2013, Stiks na podeželju: grobišče pri Podlipoglavu blizu Ljubljane. – *Studia Universitatis Hereditati* 1/1–2, 11–24. [https://www.hippocampus.si/issn/2350-5443/1-12/]
- STEMBERGER, K. 2014, Identity of Females Buried at Colonia Iulia Emona. – *Arheo* 31, 69–81.
- STERGAR, P., A. KOVAČIČ 2017, Analiza keramičnega gradiva z rimskodobnega grobišča v Šmartnem pri Litiji. – *Arheologija v letu* 2016, 50.
- ŠAŠEL KOS, M. 1997, *The Roman Inscriptions in the National Museum of Slovenia / Lapidarij Narodnega muzeja Slovenije*. – Situla 35.
- ŠINKOVEC, A. 2020, Longaticum – Logatec. – V / In: Horvat, Lazar, Gaspari 2020, 77–91.
- ŠULJUG, M., S. FILIPOVIČ 2018, Pannonian production of thin-walled pottery from Mursa: Campus 2001–2015. – *Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta* 45, 653–657.
- TOMAŽINČIČ, Š., D. JOSIPOVIČ 2020, Šmartno pri Cerkljah. – V / In: Horvat, Lazar, Gaspari 2020, 213–229.
- TOŠKAN, B., M. KOVAČ, T. TOLAR 2022, Bioarheološke raziskave rimskodobnega grobišča Marof na Igu: antropologija, arheozoologija, arheobotanika / Bioarchaeological investigations of the Roman cemetery in Marof at Ig (Slovenia): anthropological, archaeozoological and archaeobotanical evidence. – *Arheološki vestnik* 73 281–312. DOI: https://doi.org/10.3986/AV.73.08
- TRATNIK, V. 2014, Rimsko grobišče na Laurinovi ulici v Vipavi / The Roman cemetery at Laurinova ulica in Vipava. – *Arheološki vestnik* 65, 255–322.
- URLEB, M. 1983, Antično grobišče v Cerknici (La nécropole romaine à Cerknica). – *Arheološki vestnik* 34 (1984), 298–346.
- VIČIČ, B. 1987, Ig. – *Varstvo spomenikov* 29, 257.
- VUGA, D. 1979, Babna Gorica, Staje. – *Varstvo spomenikov* 22, 278, 314–315.
- VUGA, D. 1980a, Topografski izsledki na Ljubljanskem barju v letu 1979. – V / In: *Arheološka zaščitna raziskovanja na Ljubljanskem barju v letu 1979*, 129–137, Ljubljana.
- VUGA, D. 1980b, Zaščitno izkopavanje na območju rimskega grobišča v Stajah. – V / In: *Arheološka zaščitna raziskovanja na Ljubljanskem barju v letu 1979 I*, 21–33, Ljubljana.
- VUGA, D. 1981, Staje. – *Varstvo spomenikov* 23, 261–262.
- VUGA, D. 1982, Ig, Iška Loka, Iška vas. – *Varstvo spomenikov* 24, 208–209.
- ŽERJAL, T. 2018, Keramični skupek iz vile rustike Polje pri Vodich (Ceramic Assemblages from the Roman Site Polje pri Vodich). – V / In: M. Janežič, B. Nadbath, T. Mulh, I. Žižek (ur. / eds.) 2018, *Nova odkritja med Alpami in Črnim morjem / New Discoveries Between the Alps and the Black Sea*, Monografije CPA 6, 281–301.
- ŽERJAL, T. 2020a, Lončenina. – V / In: Miškec et al. 2020, 226–233.
- ŽERJAL, T. 2020b, Keramično gradivo. – V / In: T. Žerjal, M. Novšak, *Školarice pri Spodnjih Škofijah*, Arheologija na avtocestah Slovenije 86, 178–202. [https://www.zvkds.si/sl/knjiznica/skolarice-pri-spodnjih-skofijah]
- ŽUPANEK, B. 2020, Najdišče Kozolec: razvoj in ureditev grobišča, načini pokopa in demografska struktura. – V / In: Miškec et al. 2020, 266–283.
- ŽVAB ROŽIČ, P., B. ROŽIČ, L. GALE, R. BRAJKOVIČ 2022, Provenance analysis of Roman limestone artefacts from Colonia Iulia Emona (Marof archaeological site, Slovenia), *Archaeometry* 64/1, 1–22 [https://doi.org/10.1111/arcm.12771].

The Roman cemetery in Marof at Ig (Slovenia)

Translation

Ig is a settlement on the southern fringes of the Ljubljansko barje that bore the name of Studenec until World War I. It was established at the north-eastern foot of Pungrt, a hill that held a prehistoric hillfort and later Ig Castle (*Fig. 1–2*). The castle and the settlement below first appear in literary records in 1249.

Written sources mention Roman monuments from Ig as early as the 15th century, later overshadowed by the discovery of the prehistoric pile-dwelling sites in 1875 that put the name Ig on the archaeological map of the world. The first discussions on Ig in Roman times appear in the Baroque historiography of the 17th century and are based on the numerous finds of tombstones. Having said that, the exact location, extent and name of the Roman settlement remain unknown, even after the 1970s topographic survey of the Ig area and several small-scale investigations conducted here in recent times.¹

The currently available evidence suggests that the settlement was located at the spring of the navigable Ižica stream, underneath the central and western parts of the modern settlement – roughly from the church of St Michael to the modern-day cemetery (*Fig. 1: 3*). To the west of it was the Roman necropolis, the extent of which is indicated by the rock-cut tombstone known as Stari dedec at Staje (*Fig. 1: 6*),² a Late Antique burial on the southeastern side of the isolated hill of Zidana gorica (*Fig. 1: 7*),³ the northern part of the cemetery at Marof (*Fig. 1: 12; 2*) and the burial remains at Banija (*Fig. 1: 11*) where a watching brief unearthed its eastern part; the last two sites are presented below.

Marof lies on the alluvial fan deposited by the River Iška at the southern edge of the Ljubljansko barje, just east of an isolated karst hill Zidana gorica (*Fig. 1–2*). The fan rises slightly above the flat marshland of the Ljubljansko barje and is thus protected from flooding. The fan is composed of pebble gravel mainly deposited during the Pleistocene when the lowered forest line caused periglacial

processes that dominated the Iška headwaters. Intensive weathering created an abundance of debris that the Iška transported lower down and deposited at the contact between Vintgar and the Ljubljansko barje in the form of a layer, several tens of metres thick, of pebble gravel, sand and silt. At places, the dolomite bedrock thus lies buried more than 100 m deep.⁴

The first to mention Marof as a potential archaeological site is Davorin Vuga. In the reports of his topographic investigations in the Ig area, he mentions finds of human skulls and the oral tradition of a *'kužni, turški britof*, Turkish graveyard or graveyard for plague victims.⁵ A funerary character of the area was also indicated by the objects found in the immediate vicinity (*Fig. 1*). In 1979, for example, an inhumation burial from the second half or late 4th century was found at Staje (*Fig. 1: 7*).⁶ In the same year, a Roman ash chest was excavated in a large sinkhole on the south summit of Zidana gorica. Measuring 1.06 m in length, 0.82 m in width and 0.50 m in height, the chest was carved out of a limestone block and found in secondary position. Oral tradition states that the owner of Ig Castle had his hunting ground in the area and used the chest as a water trough for the game. Upon discovery, the chest had one side broken off, which was transported to the Narodni muzej Slovenije when the excavations ended, while the rest of the chest remained on Zidana gorica (*Fig. 1: 8*).⁷ During our investigations at Marof, the completely buried and forgotten ash chest was again unearthed, cleaned, documented (*Fig. 3*) and taken to the temporary storage area of the Municipality of Ig. In addition, a Roman gold coin from AD 50 (*Fig. 1: 9*) was found at the southern foot of Zidana gorica, in the yard of the local riding club.⁸ The finds that came to light during the unmonitored construction of the Zagorica housing complex (*Fig. 1: 10*)⁹ and during the watching brief overseeing the construction

¹ For a detailed history of research of Roman Ig, see Grahek, Ragolič 2020.

² *CIL* III 3804 = 10731 = *AIJ* 134.

³ Vuga 1979; 1980b.

⁴ Komac 2010; Mencej 1990, 527–530.

⁵ Vuga 1980a, 131–132, Fig. 8.

⁶ Vuga 1980b, 22–23, 27, Fig. 4, Pl. 1: 7–11.

⁷ Blažon 1980; Vuga 1981, 262.

⁸ Vuga 1982, 208.

⁹ Vičič 1987, 257.

of the gas network at Banija, extending all to the area of the KIG factory (*Fig. 1: 11*), also point to a Roman cemetery.¹⁰

FIELDWORK RESULTS

Area and method of investigation

The archaeological investigations in the north part of Marof (*Fig. 2*) were conducted in May 2014 in advance of constructing the research facility Raziskovalna postaja Barje ZRC SAZU.¹¹ Headed by Primož Pavlin, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo, archaeologists first excavated five trial trenches (*Fig. 4: S 1–S 5*).¹² Of these, only Trench 4 yielded archaeological remains, namely three cremations (Graves 1–3) and a posthole. Subsequent excavations in the area of the future building and driveway were headed by Lucija Grahek (ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo). All other earthworks connected to the construction, which ended in 2017, were also archaeologically monitored (*Fig. 4*).

The investigation area (2 070 m²) was divided into a grid of 5 × 5 m large squares with the starting point in the southwest corner (*Fig. 4*). Investigations in the central part showed that the cemetery did not spread eastwards, which led to the decision not to investigate there, only machine-excavate Trenches 9 and 17 measuring 28 and 17 m in length. Trenches 10–15 investigated the area intended for the driveway (lot No. 294/1, Iška Loka cadastral municipality, and 1857/13, Ig cadastral municipality).¹³ The results of the trial trenching led to the decision to only completely excavate Grid Squares A/1–9 and B–H/1–10 (*Fig. 4*). After the turf and topsoil had been removed by machine, the work continued with stratigraphic excavation. The small finds were collected by hand, the fills of all pits and selected soil samples were wet sieved.

¹⁰ Tomažinčič, Š., D. Češarek 2013, *Poročilo o predhodnih arheoloških raziskavah ob gradnji plinovodnega omrežja na območju tovarne KIG na Igu, parc. št. 1856/16, 1825/2, 1824/2, 1823/2, 1858/1 in 1819/3 k.o. Ig.* – unpublished report, kept in the ZVKDS OE Ljubljana.

¹¹ Senior conservator Mija Topličanec (ZVKDS OE Ljubljana) issued the terms of heritage consent and also monitored the archaeological investigations in and around Marof.

¹² All coordinates on the plans are in the GK coordinate system.

¹³ Trenches 10 and 11, excavated in the north part of lot No. 294/1, are not shown on *Fig. 4*.

Basic stratigraphy

The site had simple basic stratigraphy. The east profile of Trench 6 can be taken as representative of a large part of the excavated area (*Fig. 4: 5*). The angular gravel layers of the Iška alluvial fan (SE 2, 13) formed the underlying geology. Individual trenches revealed other, either more pebble-gravelly or more loamy layers of alluvial origin. The grave and other pits were dug into the top part of the Iška alluvial fan (SE 2). In places, destruction debris was deposited on top of the fan, in Trench 6 it was covered by topsoil (SE 22), in turn covered by turf (SE 1).

The west profile of Trench 14 (*Fig. 4: 6*) shows that the underlying geology changes in the south-western part. In Grid Squares A/1–2 to E 1, the deposits of the Iška alluvial fan were capped by a layer of colluvial origin (SE 130) that also filled the spaces between the limestone boulders (SE 131), which are the underlying geology of the Zidana gorica isolated hill. Layer SE 130 yielded only very rare small finds (*Pl. 13: 12*) and was therefore not excavated in its entirety. It was covered by a layer of humus and turf (SE 1).

North-eastern part of the cemetery

In Grid Squares A–H/6–9, cleaning the top of the underlying geology (SE 2) revealed several dark patches representing the remains of cremation burials (Graves 1–12, 14, 15, 17–25 and 31).¹⁴ They were heavily damaged. The burial pits were simple, roughly rectangular in plan (*App. 1*) and mostly lined with cobbles; the lining survived best in Graves 2 and 8 (*Pl. 2: 5*). The brick pieces in Graves 10 and 12 point to bricks also being used for lining, while the tegula fragments in Grave 10 may be the remains of a grave cover. Grave 11 was covered with a large limestone slab (*Pl. 6*).

The clear separation between the grave pits suggests the burials were marked. The recorded postholes (SE 4, 37, 52, 61, 161 and 170) may represent the remains of such wooden grave markers.¹⁵ There were also several pits of a natural origin, possibly left behind by trees (SE 10, 17, 83 and

¹⁴ Some pits initially marked as graves (Nos. 13, 16, 26 and 27) were later revealed as serving a different purpose or not man-made at all.

¹⁵ Cf. Kockel 1987, Pl. 29: d.

194; *App. 1*).¹⁶ Some pits could be the traces of all but completely destroyed graves (e.g. SE 19, 55; Grid Squares F7, E8).

East of the graves was the bed of a former stream (SE 109), filled with two layers of silty sand with a small amount of fine angular gravel and the odd stone (SE 110 and 111). Two natural basins were found on the bottom of the bed (SE 41 and 99) investigated in machine-excavated Trenches 7 and 8 (*Fig. 4; App. 1*).

The numerous pits east (SE 85, 87, 91, 95, 97, 113, 115, 117, 119 and 121) and some west of the bed (SE 79, 81, 194) are natural in origin and may be the remains of riverine vegetation. There were no burials beyond the stream, which therefore probably also represented the east boundary of the cemetery in Marof (*App. 1*).

The underlying geology, burials, pits and stream bed were finally covered by topsoil and turf (SE 22 and 1; *Fig. 5*).

Burial Enclosure 1

It extended across Grid Squares A–B/2–3 where stratigraphy consisted of a layer of the Iška alluvial fan (SE 2) and the colluvium of the underlying geology (SE 130) covered by a dark brown layer of sandy silt with a small amount of angular gravel and individual stones (SE 138; *Fig. 8*); this layer also contained partially burnt animal bones and small finds from the Roman period (*Pl. 11*).

Dug through Layer SE 138 and into the underlying geology (SE 2) was the foundation trench for the wall of the burial enclosure. The up to 1.25 m deep and 1.1 m wide trench formed a 7.65 × 7.75 m large rectangle, damaged by a recent cut for a water pipe running north-south (*Fig. 7; 8*). The trench was filled with cobbles and partly rubble that represent the foundations of the enclosure. The larger stones were mainly in the lower part, there was also brown silty sand and no mortar between the stones (individual sides: SE 132, 203, 204, 211; *Fig. 7; 8*). The foundations held few artefacts that comprised fragments of pottery, bones, iron and slag (*Pl. 10: 5–14*).

The east foundations (SE 204) were widened towards the interior to form a 3.0 × 2.5 m large part consisting of limestone cobbles at the bottom

and pebbles towards the top (SE 299); it represents rectangular foundations for a tombstone or larger funerary monument integrated into the east side of the enclosure, facing the street. The trench for the rectangular foundations had several small natural pits – sinkholes – on the bottom. The rectangular foundations had an up to 0.20 m thick layer or surface of limestone rubble (SE 222) on top that continued across the east enclosure wall (*Fig. 7a; 8*); the similarity of material between this rubble and the tombstone from nearby Pit SE 263 (*Fig. 14; App. 1*) may even suggest that the rubble represents stonemasons' chips. The damage to the foundations can be attributed to the terrain subsiding due to the sinkholes below and stone load above.

In the interior corners of the burial enclosure, roughly 0.5 m from the edges of the foundations, four pits were dug through Layer SE 138 and into the underlying geology. The pits were round in plan and measured 0.40 to 0.58 m in diameter and 0.2 m in depth (SE 233, 235, 250, 252; *Fig. 7; 8; App. 1*). The pit in the southwest corner (SE 250) had a large stone on the bottom, suggesting it served at least initially as a posthole. In its upper part, the pit was disturbed by a cut that extended further south (SE 254). Additional two, more shallow pits were dug in the west half of the enclosure (SE 241, 246).¹⁷ It is possible that some of the pits were planted with shrubs or trees (see *Animal and plant remains*).¹⁸

Two burials were unearthened inside the enclosure, Graves 29 and 30, the pits of which cut through Layer SE 138 (*Fig. 7b; 8*). Another two burials, Graves 28 and 32 (*Pl. 9; 10*), were found just outside the enclosure, next to the north foundations.

Also next to the north foundations, more precisely next to their northeast corner above the sterile underlying layer of the Iška alluvial fan (SE 2) and Layer SE 138 with archaeological finds, was a layer of pebbles and angular gravel (SE 383) covered by a pebbled surface (SE 227; *Fig. 7*) that appeared as a sort of an extension of the east foundation wall. A possibly post-medieval pit (SE 243) (*Fig. 7c; Pl. 13: 2*) damaged this surface, which was also cut by a 0.15 m deep posthole (SE 291; *Fig. 7*) measuring 0.40 m across and filled with dark brown silty sand (SE 289) and packing stones (SE 290). Grave 32 (*Pl. 10: 2–4*) was dug

¹⁶ Pit SE 194 was initially marked as Grave 17, but later found to be most likely of natural origin (Grahek, Ragolič 2020, *Fig. 3*).

¹⁷ Measuring 0.08 m and 0.13 m in depth.

¹⁸ Cf. Toškan, Kovač, Tolar 2022, in this vol. of *Arheološki vestnik*.

next to the surface (SE 227). West of the grave was a 0.20 m deep Pit SE 293, oval in plan, the function of which remains unclear (Fig. 7).

Road

Northwest section of the road

The north-western part of the excavation area, in Grid Squares E–H/1–2, revealed several levels of gravel surfaces (Fig. 9; 10; App. 1) above the underlying geology (SE 2).

Phase 1: In Grid Squares F/1–2, there was a patch of pebbles in a thin layer of dark brown clayey silt (SE 258; Fig. 9a; 10b) forming a compact surface. The patch measured up to 2.37 m in width and ran in a southeast-northwesterly direction. It was presumably the surface remains of the earliest road. It was associated with an up to 0.50 m wide and up to 0.13 m deep ditch of the same direction (SE 315) excavated in Grid Square H1 (Fig. 9a) and interpreted as a roadside ditch.

Phase 2: The up to 3.08 m wide pebbled strip (SE 272; Fig. 9b) represents the remains of a road with a more westerly orientation and wheel ruts in the shape of up to 0.20 m wide and up to 0.08 m deep channels (SE 342 and 343) showing an axle width of 0.90 m. These remains do not overlap with those of the road from Phase 1.

Phase 3: The most recent road level in this section was an up to 2.81 m wide strip of pebbles and rubble in a thin layer of dark brown clayey silt (SE 136; Fig. 10). Here as well there were visible ruts (SE 139), up to 0.15 m wide and up to 0.05 m deep. In the southern part, there was an oblong patch where the road surface sank (SE 335) and was repaired with a layer of a coarser composition, mostly consisting of rubble (SE 257), and with a layer of small pieces of rubble and angular gravel mixed with dark brown clayey silt (SE 336). The large pieces of limestone (SE 333) along the edge of the road surface may have served as kerb stones. A shallow roadside ditch was excavated on the southwest side of the road, filled with dark brown silty sand (SE 256; Fig. 10a,b).

The road remains from all three phases were damaged with several pits that are most likely natural in origin and with several post-medieval cuts (for example Pit SE 284 in Grid Square G1; Pl. 13: 3,5; App. 1). The same interpretation pertains to the pits found in Grid Squares H/2–6 (App. 1).¹⁹

¹⁹ Presumably natural in origin are Pits SE 178, 189, 286, 288, 353, 355, 357, 361, 363, 365, 367. Pits SE 359

Southeast section of the road

Phase 1: A shallow and up to 0.35 m wide ditch (SE 296) was excavated east of Burial Enclosure 1 (in Grid Squares B5, C/4–5; App. 1). It was presumably the remains of a roadside ditch that the distance and deviation prevent us from correlating with other road remains; it may be the only remains of an earlier road level (Fig. 11a).

Phase 2: An up to 2.0 m wide strip of road paved with pebbles and smaller stones (SE 330) was found on top of the underlying geology (SE 2). A repair was recorded in Grid Squares B/3–4, in the shape of a thin layer of pebble gravel and silty sand (SE 341). The strip in the northwest survived as two narrow bands, up to 0.60 m wide and 1.0–1.20 m apart, that probably indicate ruts (Fig. 11a).

Phase 3: The compact surface of SE 212 represents the next road level, unearthed at the east edge of the Phase 2 road in Grid Squares A–C/4. It is a thin layer of silty sand and pebble gravel damaged in Grid Squares A–B/4 by the large pit with funerary architecture (SE 263). A shallow and up to 0.20 m wide (roadside) ditch of SE 214 was found to the north and in the direction of the east edge of the road (Fig. 11b).

Phase 4: The most recent road level was an up to 3 m wide strip paved with pebbles and smaller stones (SE 210), which covered the Phase 2 road. The east edge of the Phase 4 road surface was delimited with larger stones (SE 346) (Fig. 11c; 12). The remains of this road were damaged with several pits that are mostly natural in origin, as is Pit 159 in Grid Square D4 (App. 1).²⁰

Minor differences in orientation notwithstanding, the road remains show that the northwest and southeast sections belong to the same road. The distance between the two sections, however, prevents us from correlating the phases.

The road layers revealed only few finds (Pl. 12: 17 – small post-medieval nail). The remains of the last road level (Phase 3) in the northwest part were only covered by the topsoil with turf (SE 1), whereas a thin destruction layer (SE 205) was found above the last road level in the southeast (Phase 4). Layer SE 205 partly extended over the large pit with fu-

and 266 are of an unknown function and presumably date to the Roman period, while Pits SE 180, 183, 271 and 284 date to post-medieval times.

²⁰ Pits SE 262, 312, 324, 326, 377 and 381 of irregular form have been ascribed a natural origin, whereas SE 304, 310, 332, 371, 373 and 379 have been identified as pits of an unknown function.

nerary architecture – SE 263 (Fig. 11c). The west edge of the latter is delimited with large pieces of limestone (SE 305) (Fig. 11c; 12e).

In Grid Squares A–C/2–5, an up to 0.10 cm thick destruction layer (SE 171) composed of dark brown silty sand with stones and rare Roman and post-medieval artefacts (Pl. 12: 18–22) covered the remains of Burial Enclosure 1, the SE 205 destruction layer and the stones of SE 305. SE 171 was in turn covered by 0.10 m thick topsoil and turf (SE 1) that was removed by machine.

Pit with funerary architecture

It is a large pit (SE 263; Fig. 11b–c; App. 1) dug into the underlying geology from the level of the Phase 3 road (SE 212). It was almost a metre deep and sub-round in plan that measured 2.8×2.7 m. Its fill was inhomogeneous (SE 165) and composed of dark brown sandy silt with a considerable share of limestone rubble, pebbles, cobbles and angular gravel, some bits of charcoal and calcinated bones, as well as artefacts (Pl. 12: 1–2, 4–8, 10, 12–16). On the bottom was Layer SE 327 containing cobbles, but also small finds (Fig. 12a; Pl. 12: 3, 9, 11). On top of it lay stone fragments of funerary architecture (Fig. 12b; 13), slightly higher up a tombstone intentionally broken in two parts (Fig. 12c–e: 1a, b; 13a; 14). Further up was more sandy Layer SE 313 with more stones and angular gravel (Fig. 12d). Along the southwest edge of the pit, large pieces of limestone (SE 305) were laid as kerb stones of the Phase 4 road (SE 210) (Fig. 12e). The southern edge of the pit was covered with destruction Layer SE 205, while another destruction layer (SE 171) covered Layer SE 205, as well as the entire surface of the pit. These layers were followed on top by topsoil and turf (SE 1).²¹

Limestone monuments (Fig. 12b–d; 13; 14):

1. Tombstone postdepositionally broken in three pieces: $0.93 \times 0.72 \times 0.26$ m large upper part (**1a**) and $0.94 \times 0.76 \times 0.26$ m large lower part (**1b**) (Fig. 12: **1a, b**; 14).²² The stela has a moulded pediment with a male head shown in relief and a downward swimming dolphin in each of the flanking spandrels, below it an architrave resting on a pair of pilasters with a stylised Corinthian

capital and a moulded base on a plinth, with a tenon at the bottom end.

Description and analysis of the tombstone: Ragolič 2016; Žvab Rožič et al. 2022.

Inscription: *Petto Firmi / f(iilius), an(norum) L et Cotiu/ni an(norum) XL. Bugia / [et] Quarta / filias feceru(nt). / Rustius, Pet(t)/onis f(iilus), O(bitus) an(norum) [...] / et f(rater) Firmus, O(bitus) an(norum) L.*

Translation: *Petto, son of Firmus, aged 50 and to Cotiu, aged 40. Their daughters Bugia and Quarta erected (the tombstone). Rustius (Rusticus?), son of Petto, died aged ..., and brother Firmus, died aged 50.*

2. Fragment of a block with two clamp holes, measuring $0.67 \times 0.81 \times 0.48$ m (Fig. 12: **2**; 13b).²³

3. Two fragments of a tombstone plinth with a mortise, measuring $0.65 \times 0.54 \times 0.17$ m (**3a**) and $0.80 \times 0.60 \times 0.17$ m (**3b**), respectively (Fig. 12: **3a, b**; 13c).²⁴

4. Two worked fragments, measuring $0.58 \times 0.39 \times 0.25$ m (**4a**) and $0.60 \times 0.50 \times 0.25$ m (**4b**), respectively (Fig. 12: **4a, b**; 13d).²⁵

5. Worked fragment, measuring $0.41 \times 0.2 \times 0.2$ m (Fig. 12: **5**).²⁶

6. Worked fragment, measuring $0.85 \times 0.60 \times 0.15$ m (Fig. 12: **6**).²⁷

Geophysical research

The discovery of Burial Enclosure 1 and the remains of a road have led to the decision to conduct geophysical investigation in the area to the south, on lot No. 1857/20, Ig cadastral municipality (Fig. 4; 15a). A team led by Rok Plesničar conducted resistivity surveying using the Geoscan Research RM15D resistance meter via the MPX15 multiplexer, with the inter-transect distances measuring 0.5 m.²⁸

The results of geoelectrical mapping have shown an archaeologically relevant anomaly in the northwestern part of the surveyed area, 6 m southeast of Burial Enclosure 1 (Fig. 15b: 2; 20).²⁹

²³ PN 130; SE 166.

²⁴ PN 201, 211; SE 306, 317.

²⁵ PN 210, 214; SE 316, 320.

²⁶ PN 213; SE 319.

²⁷ PN 212; SE 318.

²⁸ Plesničar, R. 2014, *Arheološka izkopavanja IG LC ZRC 2014 – poročilo o geofizikalnih meritvah na parc. št. 1857/20, k.o. Ig*. – unpublished report, kept in the archives of the Inštitut za arheologijo, ZRC SAZU, Ljubljana.

²⁹ Grahek, Ragolič 2017, Fig. 2.

²¹ The sherds of glass found in Fill SE 165 and layers above the pit (SE 171 and SE 205) may belong to a single jar – Pl. 12: 14.

²² PN 200, 202; SE 307, SE 308.

The anomaly most likely represents a similar structure, measuring 7 × 7 m, disturbed in the west by the cut for a water pipe similarly as Burial Enclosure 1. The structure has been identified as Burial Enclosure 2. There is a strong negative anomaly to the northwest of it, caused by the wet conditions during the survey that most likely also prevented the west edge of the burial enclosure to be established. In the north, Burial Enclosure 2 is obscured by a strong high-resistivity anomaly mostly likely caused by a gravelly dune. The same is true of other similar anomalies, some of which may indicate the remains of the road (*Fig. 15*).

The wet conditions during the resistivity survey may also have prevented us from identifying possible structures east of Burial Enclosure 2. During the watching brief conducted here in 2018,³⁰ the top part of the northeast corner of a structure that resembled the enclosure foundations of Burial Enclosure 1 was found (*Fig. 15b: 3; 20*); it presumably represents the remains of yet a third burial enclosure, located east of the road.

TYPO-CHRONOLOGICAL ATTRIBUTION OF SMALL FINDS

A rim fragment of a dish (*Pl. 13: 8*) and a stone tool (*Pl. 13: 1*) were found around the graves and a stone arrowhead (*Pl. 12: 13*) in the pit with funerary architecture (SE 263) that can only broadly be attributed to prehistory.

Items of costume

A silver fibula was found in Grave 2 (*Fig. 16; Pl. 2: 6*) that belongs to the wide group of Roman *Beissende Tierkopf* fibulae.³¹ More specifically, it belongs to the Emona type, which additionally bears a stylised duck on the foot and a stylised anthropomorphic mask as the foot terminal. The example from Ig is a special variant of this type, with a moulded knob on the bow and an openwork foot. The Emona type fibulae were only worn in the south-eastern Alpine area, in a span from the Claudian period to probably the late 1st century.³²

The fragments of a foot (*Pl. 9: 3*) and a head (*Pl. 13: 6*) belong to the Almgren 69 type fibulae widespread in the second half of the 1st and the 2nd century mainly in Pannonia, the south-eastern Alps and north-eastern Italy.³³

Four graves held pin and spring fragments (*Pl. 1: 10; 5: 8; 6: 11; 7: 9*), while pieces of further two fibulae were found outside the graves (*Pl. 11: 13; 13: 7*).

The silver crescent-shaped pendant (*Pl. 2: 7*) from Grave 2 most likely formed part of a necklace. The same necklace may also have boasted the half-melted pieces of silver loops and two wheel- or basket-shaped pieces made in the filigree technique (*Fig. 17; 18*).³⁴ Necklaces with a crescent-shaped pendant and one or two wheel-shaped elements at the clasp were popular across the Empire throughout the Roman period, with the pendant symbolising the Moon and the wheel symbolising the Sun.³⁵ The small globules of silver, measuring roughly 1 mm in diameter, that were found in small quantities in thirteen other graves, most likely also represent the melted remains of silver jewellery.³⁶ Pieces of jewellery or costume further include a gold rosette-shaped ornament (*Fig. 19; Pl. 9: 11*) and individually recovered glass beads (*Pl. 4: 7; 6: 6,13,14; 7: 8*).

Graves 8 and 21 each held an iron signet ring with a missing intaglio (*Pl. 5: 11; 8: 12*). The hoop of the ring from Grave 21 (*Pl. 8: 12*) evenly widens into the intaglio setting. Such massive iron finger rings, worn by men, were very popular in the 1st and continued to be used in the 2nd century.³⁷ The finger ring from Grave 8 (*Pl. 5: 11*) has a relatively thin and round-sectioned hoop that widens into the intaglio setting. It likely imitates the more massive iron finger rings and may also have been worn by women. The form is attributable to the 1st century AD, though it may individually also occur later.³⁸

The bracelet from Grave 21 (*Pl. 8: 11*) is made of iron wire with overlapping ends wrapped around the main loop. This form is common for bronze bracelets, whereas those of silver or iron are rare.

³³ Gugl 2008, 34–35.

³⁴ Cifer, Horvat, Horvat 2022.

³⁵ Riha 1990, 73; Johns 1996, 92–94; Pavese 2001, 53, 66–69; e.g. in Pompeii: Guzzo, Wieczorek 2004, 64, 121.

³⁶ Graves 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 14, 19, 20, 24, 25, 32.

³⁷ Riha 1990, 29–31 (Type 2.1.2; *Sphendonform*); Guiraud 1989, Type 2c, 181, 203–204 (also occurring in the 3rd century).

³⁸ Riha 1990, 31 (Type 2.1.4); Guiraud 1989, Type 2a, 181, 203–204.

³⁰ Grahek, Ragolič 2020, 183.

³¹ Demetz 1999, 137–147; report Cifer, Horvat, Horvat 2022.

³² Pavlin, Dular 2007, 71–73. cf. Demetz 1999, 139, TFK Ic2, Ic3 forms.

The form is chronologically undiagnostic.³⁹ Two 1st-century graves from Žirje held such bracelets of silver, while a third grave contained an iron ring that may also have formed part of a bracelet.⁴⁰ Iron bracelets of different forms are also known from the graves on Ajdovščina near Rodik and in Vipava.⁴¹

The iron buckles from Graves 1 and 21 (*Pl. 1: 4; 8: 9*) have an annular hoop and a pin, which is a simple and chronologically undiagnostic form executed in different materials.⁴² At Verdun, such a buckle came to light in a grave with military equipment dating to the Tiberian period.⁴³

Hobnails were found in fifteen graves (*Pl. 2: 11; 3: 6,10,11; 4: 12; 6: 3,5,7,12; 7: 7,10; 8: 13; 9: 1,13,14; 10: 4*) and in Layer SE 138 in the area of Burial Enclosure 1 (*Pl. 11: 15c–f*). Some hobnails survive with a pattern of tiny dots on the underside (*Pl. 3: 6; 4: 12* [not visible on the drawing]; *7: 7c* [not visible on the drawing]; *7: 7d,10b; 8: 13a–c*). The hobnails from the graves at Žirje show that such a pattern was characteristic of the 1st century.⁴⁴ The hobnails with patterns of larger dots have a broader span (*Pl. 3: 10a*).⁴⁵ Hobnails are common finds in the cemeteries of western Slovenia in the 1st and 2nd centuries, indicating that hobnailed footwear was common.⁴⁶ They are rare in the graves of Emona.⁴⁷

Tools

Three graves held iron plates with one of the longer sides forming a cutting edge and the opposite side bearing two holes (*Pl. 2: 10; 5: 10; 8: 8*). The plate from Grave 2 has the opposite side

rolled into a tube (*Pl. 2: 10*). The associated goods date these objects to the Early Imperial period. The form suggests a tool – blade or scraper.⁴⁸ In the graves at Marof, these objects occur together with knives.

Similar plates came to light at Straža above Šmartno near Cerklje and at Stična, unfortunately not in closed contexts.⁴⁹

The closest parallel for the plates with two holes is a rectangular scraper from Pompeii. The tannery owned by M. Vesonius Primus (I, 5, 2)⁵⁰ revealed several tools associated with different tanning processes: carrier's knife, with a handle at each end,⁵¹ half-moon knife⁵² and bronze rectangular scraper. The last of these, which resembles the examples from Marof, is believed to have been used for finely scraping or splitting the hide. Rectangular scrapers are very rare. Gaitzsch believes they could have been replaced by other kinds of iron or bronze scrapers or knives, such as the half-moon knives.⁵³ The plates from Marof may thus have been used as tanning scrapers.

In general, not much is known of Roman tanneries and the tools they used. They were located at the outskirts of settlements, near a source of water, their buildings and structures were similar to those of the fulleries and the tools not specific to tanning. The procedures and basic tool forms have remained unchanged in the traditional tanning practice to the modern times.⁵⁴

At Marof, the knives from the same graves that held the plates or scrapers have a tang that continues into the blade back. They have a different blade form and size (*Pl. 2: 9; 5: 9; 8: 7*).

³⁹ Riha 1990, 62 (Type 26.3).

⁴⁰ Bavdek 2005, Pl. 6: 2; 7: 1; iron bracelet: Pl. 4: 7.

⁴¹ Istenič 1987, Pl. 7: 1; Tratnik 2014, 274–275, Pl. 17: 129.

⁴² Oldenstein 1976, 218, Pl. 79: 1048–1055.

⁴³ Breščak 2015, 80–81, Grave 84, Pl. 17: 8.

⁴⁴ Bavdek 2005, Pl. 5: 2; 8: 10; 10: 4; Bernardini et al. 2018, 10–11, Fig. 5 (Group E).

⁴⁵ Bernardini et al. 2018, 10 (Group D); Istenič 2019, 276 (Type C).

⁴⁶ Corrosion often prevents the identification of the pattern. E.g. Ajdovščina near Rodik (Istenič 1987, 107–108, Pl. 4: 9; 6: 9; 8: 4; 10: 10; 13: 4; 15: 6,8; 16: 6; 17: 4). Most na Soči (Mlinar 2020, 82, Pl. 16–18). Vipava (Tratnik 2014, 276, Pl. 9: 64; 14: 112; 15: 116). Žirje (Bavdek 2005, Pl. 4: 1; 5: 2; 8: 10).

⁴⁷ Emona, the Kozolec cemetery, inhumation Grave 29 with a complete set of hobnailed shoes, 2nd century (Miškec et al. 2020, 114–117).

⁴⁸ Slightly different in form and size are the curved Late Antique mounts with two holes, the function of which is unclear (Božič, Ciglenečki 1995, 260–262). From their position at Tonovcov grad, Tina Milavec suggests they were part of building fittings (Milavec 2011, 51–52).

⁴⁹ Gabrovec 1994, Pl. 14: 9; Horvat 2015, 181, Pl. 3: 11–14.

⁵⁰ *Officina coriarius*; Blümner 1912, 271–273, Fig. 85; Gaitzsch 1980, 67; Leguilloux 2004a, 17–18, 44–50.

⁵¹ Typical tanning tool for removing hair and meat. Blümner 1912, 272–273, Fig. 85: b; Gaitzsch 1980, 66–70 (*Haareisen*), Pl. 25: 132.

⁵² Tool for cutting hide in tanning and leather workshops. Blümner 1912, 272–273, Fig. 85: c; Gaitzsch 1980, 67.

⁵³ Blümner 1912, 272–273, Fig. 85: a; Gaitzsch 1980, 70–71, 355, Pl. 24: 127 (*Blanchiermesser, Schlichtmesser*) [size 16.5 × 4 cm; item from Pompeii is now lost, different drawings survive]; Leguilloux 2004a, 17–18.

⁵⁴ Blümner 1912, 263–273; Gaitzsch 1980, 63–64; Leguilloux 2004a; Leguilloux 2004b; Baratta 2008, 208–210; Pesavento Mattioli 2011, 371–373.

Two graves held iron razors with a characteristic triangular blade and an offset flat tang for a small grip that is missing (*Pl. 3: 2; 8: 10*).⁵⁵ Razors are a rare find in the Roman graves of the south-eastern Alpine area.⁵⁶

Oil lamps

The volute oil lamp from Grave 21 (*Pl. 8: 6*), possibly also two less well-preserved examples (*Pl. 1: 9,11*), can be identified as the Loeschcke Ib type after Elena Di Filippo Balestrazzi.⁵⁷ The Loeschcke Ib or Ib/c⁵⁸ oil lamps were produced in northern Italy in the second half of the 1st and also in the 2nd century. An important centre of production was in Aquileia.⁵⁹ They were exported in large quantities, also to north-eastern markets. Many were found in the 1st and 2nd century graves at Emona, with those of inferior quality believed to be locally produced.⁶⁰ At Ig, fragments of volute oil lamps of indeterminable types also came to light in the pit with funerary architecture (*Pl. 12: 12a,b*) and outside graves (*Pl. 13: 9*).

Firmalampen (*Pl. 4: 11; 5: 6*) are represented with two examples of the Loeschcke Xa/b type. The same type may be ascribed to two fragments (*Pl. 9: 7; 11: 12*). These are high-quality oil lamps that were either imported or made in local workshops. Most date to the 2nd and first half of the 3rd century.⁶¹ This type was also manufactured by the pottery workshops in Emona.⁶²

The *Firmalampe* from Grave 3 (*Pl. 3: 1*) is pear-shaped and of a poorer quality, hence the Loeschcke Xc type. This form is usually dated to the second half of the 3rd, 4th and 5th centuries.⁶³

An oil lamp was also found in Grave 7, but could not be typologically identified (*Pl. 4: 6*).

⁵⁵ Garbsch 1975, 73–81.

⁵⁶ Verdun: Breščak 2015, Pl. 25: 3. Cerknica: Urleb 1983, Pl. 16: 7.

⁵⁷ Di Filippo Balestrazzi 1988, 153–156, 173–176.

⁵⁸ On the difficulties in distinguishing between the Loeschcke Ib and Ic types: Di Filippo Balestrazzi 1988, 153–156; cf. Istenič 1999, 161.

⁵⁹ Di Filippo Balestrazzi 1988, 173–176.

⁶⁰ Perko 2012, 27–32; Žerjal 2020a, 226.

⁶¹ Istenič 1999, 155–157.

⁶² Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 90; Žerjal 2020a, 226–228.

⁶³ Žerjal 2020a, 228.

Glassware

The globular jar with an everted rim that is rolled in and then bent out and up (*Pl. 2: 1*) belongs to the 7.2.4 group after Irena Lazar, who dates it to the second half of the 1st and the 2nd century.⁶⁴ A fragment of a similar jar also came to light in the pit with funerary architecture (*Pl. 12: 14*).

The beaker on *Pl. 7: 2* has a cylindrical body, an everted, slightly concave and flat cut rim, as well as a thicker, slightly concave base. The form corresponds fairly closely with one of the variants of Late Roman beakers – either AR 63.2 or AR 64.1 – that date to the late 3rd and 4th centuries.⁶⁵

The toilet bottle on *Pl. 5: 7* ranks among the toilet bottles with a flattened body, of the 8.6.10 type after Lazar, where the base is broader than the rim. Lazar dates them from the second half of the 1st to the first half of the 3rd century.⁶⁶

The small handle with a thumb-rest (*Pl. 9: 9*) belonged to a small globular jug, most likely of the 5.1.5, 5.2.3 or 5.2.4 type after Lazar that together span the 2nd and 3rd centuries.⁶⁷

The cylindrical beaker with a vertical thickened rim (*Pl. 9: 10*) may be ascribed to the 3.6.1 or 3.6.2 type after Lazar, attributable to the 2nd and 3rd centuries.⁶⁸

Pottery

Thin-walled ware

The cup from the upper part of Grave 2 (*Pl. 1: 8*) has a simple decoration of leaves in high relief, as well as an everted rim. The clay is mottled light brown and grey (secondarily burnt), the surface bears the remains of a dark brown slip. The cups from the cemeteries of Emona with the decoration executed in high relief all have a more or less vertical rim,⁶⁹ and include a single parallel for the example from Marof: a cup with a slightly everted rim (oxidation firing, dark brown slip) from Grave 27 dating to the 2nd century.⁷⁰ A similar form of a cup with barbotine and an everted rim can also

⁶⁴ Lazar 2003, 164–166.

⁶⁵ Rütli 1991, 102–103, Pl. 64: 1390–1395; 65: 1396–1400; Fünfschilling 2015, 127–130, 337–338.

⁶⁶ Lazar 2003, 187–188.

⁶⁷ Lazar 2003, 129–130 (5.1.5 form), 136–138 (5.2.3, 5.2.4 forms).

⁶⁸ Lazar 2003, 102–104.

⁶⁹ Plesničar-Gec 1977, 17, Pl. 1.

⁷⁰ Petru 1972, Pl. 3: 15.

be seen in the sherd from a pit located next to a pottery kiln at Emona; the grey fineware with a dark slip points to an import from Italy, while the fill of the pit has been dated to the second half of the 1st or first half of the 2nd century.⁷¹ Cups of a very similar form and ornament were produced in southern Pannonia, presumably Sirmium. They also have an everted rim, are either undecorated (the Brukner 16 type) or only bear stylised plant motifs executed in barbotine (the Brukner 16a type), fired in an oxidising atmosphere and can have a thin orange or brown slip. This pottery group from Mursa has been dated to the late 1st and early 2nd centuries.⁷²

The cup with a rouletted band (*Pl. 8: 5*) was fired in an oxidising atmosphere with a dark slip. Similar forms occur in the cemeteries of Emona in the 1st and early 2nd centuries, though they are mostly grey and probably imported from Italy.⁷³ The thin-walled ware fired in an oxidising atmosphere is more characteristic of areas south of the Po and the production of central Italy.⁷⁴

Beakers

In the shape of its body, the beaker on *Pl. 4: 10* resembles the oval beakers with an everted rim produced in the workshops of Emona in the second half of the 1st and first half of the 2nd century.⁷⁵

The cordoned beakers such as the one surviving in the sherd on *Pl. 11: 11* are imitations of Aegean cooking ware that the workshops of Emona made in the second half of the 1st and 2nd century.⁷⁶

The graves at Marof revealed several other beakers (or small jars), but these could not be typologically identified in detail (*Pl. 1: 3; 2: 3; 3: 4; 4: 3,4; 5: 5; 7: 6*).

Fineware jars

A parallel for the jar or beaker with three grooves on the neck (*Pl. 5: 4*) is known from a pottery workshop in Emona and dated to the second half

of the 1st and first half of the 2nd century.⁷⁷ Similar piriform jars with grooves in the upper part also occur in Emona's cemeteries of the second half of the 1st and the 2nd century.⁷⁸

Piriform jars with cordons on the neck such as those on *Pl. 1: 5* and *Pl. 3: 7* are known in Emona's cemeteries in the second half of the 1st and the 2nd century.⁷⁹

The pottery that likely came from the workshops in the territory of Emona also includes globular fineware jars (*Pl. 10: 10; 11: 8*) from the second half of the 1st and first half of the 2nd century.⁸⁰

Pithoi with the characteristic decoration of horizontal grooves and a wavy line (*Pl. 10: 12*) occur in the cemeteries of Emona in the 2nd century.⁸¹

Jugs

The jug with a slender body (*Pl. 1: 2*) has a parallel in the example from Grave 17 in Cerknica, dated to the second half of the 1st or the 2nd century.⁸²

The globular jugs (*Pl. 2: 2; 7: 5*) have parallels in the cemeteries of Emona, where they occur in the 1st and 2nd centuries.⁸³ They were also made at Emona.⁸⁴ The graves at Marof yielded two other jugs with a constricted neck, but a slightly different body form (*Pl. 4: 5; 5: 2*). Also belonging to jugs are the rim (*Pl. 10: 9; 12: 8*), neck (*Pl. 10: 5*), handle (*Pl. 10: 11*) and at least some ring-base sherds (*Pl. 6: 1,4; 8: 1,2; 9: 2; 10: 6–8*).

The Emona production included single-handled biconical jugs with a wide mouth (*Pl. 5: 3*), made towards the end of the 1st and in the first half of the 2nd century.⁸⁵ Examples of these also came to light in the graves of this time in Emona⁸⁶ and Cerknica.⁸⁷

⁷¹ Istenič, Plesničar-Gec 2001, 144, Fig. 7: 2.

⁷² Šuljug, Filipović 2018, 653, Fig. 2; Brukner 1981, 36–37, 152, 180, Pl. 57: 64–65.

⁷³ Plesničar-Gec 1977, 18–20, 74–76, Pl. 1: 54–58, 61–66; Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 88.

⁷⁴ Sena Chiesa 1985, 424–425; Istenič 1999, 109–111; Gervasini 2005, 303–305.

⁷⁵ Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 89–90, Fig. 3: 2–3; Plesničar-Gec 1977, 47–48, Pl. 6: 1–4.

⁷⁶ Istenič, Schneider 2000, 346, Fig. 3: 4–6; Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 90, Fig. 3: 4–6; Plesničar-Gec 1977, 48, Pl. 6: 6–15.

⁷⁷ Istenič, Plesničar-Gec 2001, 142, Fig. 6: 4–5.

⁷⁸ Plesničar-Gec 1977, 44, Pl. 5: 6–8.

⁷⁹ Plesničar-Gec 1972, Pl. 99: 13; 177: 14; Petru 1972, Pl. 14: 2; 45: 17; 51: 27; 81: 8.

⁸⁰ Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 89, Fig. 3: 10; Plesničar-Gec 1977, 44, 82, Pl. 5: 13–17 (moulded or only everted rim).

⁸¹ Plesničar-Gec 1977, 45, Pl. 5: 22–23; Krajšek, Stergar 2008, 255.

⁸² Urleb 1983, Pl. 9: 3; dated on the basis of a glass cup with a tubular rim, the 2.4.4 type: Lazar 2003, 75–76.

⁸³ Plesničar-Gec 1977, 30, Pl. 3: 13–15.

⁸⁴ Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 88–89, Fig. 3: 7.

⁸⁵ Istenič, Plesničar-Gec 2001, 142, Fig. 6: 3; Istenič, Daszkiewicz, Schneider 2003, 88–89, Fig. 3: 8.

⁸⁶ Plesničar-Gec 1977, 32, Pl. 3: 29.

⁸⁷ Urleb 1983, Pl. 14: 5.

Bowls and dishes

In form, decoration and fabric, two dishes (*Pl.* 4: 1–2) resemble an example of Emonian production unearthed in a pottery kiln (second half of the 1st and first half of the 2nd century).⁸⁸ Dishes of a similar rim form are otherwise rare in the cemeteries of Emona.⁸⁹ Parallels in form, but with a red slip and without the feather rouletting decoration, are known from the Beletov vrt cemetery in Novo mesto, in two graves from the 2nd century.⁹⁰

Five graves at Marof held biconical two-handled dishes (*Pl.* 2: 5; 3: 5,9; 8: 4; 10: 2), all of depurated orange clay without a slip. Five such examples came to light in the cemetery at Cerknica, three of them with a dark brown slip. Of the five burials with these dishes, Grave 37 could be as early as the second half of the 1st century, others are most likely from the 2nd century.⁹¹ Such dishes from Logatec were found in habitation layers dated to the late 1st and first half of the 2nd century.⁹² Numerous examples were found on Ulaka.⁹³ In Emona, such dishes are rare and have been found in the graves of the second half of the 1st and first half of the 2nd century.⁹⁴ The above suggests that these dishes were the products of local workshops and popular in the areas of Emona and the Notranjska region.

Around the graves in the southwestern part of the cemetery and in the pit with funerary architecture, several pink to pale brown bowls (*Pl.* 11: 10; 13: 10) and dishes (*Pl.* 11: 3–7; 12: 9–11; 13: 12) came to light that are made of depurated clay in some cases with sparse large white or grey inclusions or crushed pottery. The bowls (*Pl.* 11: 10; 13: 10) may be imitations of the Drag. 33 sigillata form.⁹⁵ The dishes have different shapes of rims, either everted or horizontal, and mimic the Consp. 39, 40, 43, 44 Italian sigillata forms. This pottery belongs to the group of tableware that Tina Žerjal defined as *Emonian Slip Ware*, with the distinction that the examples from Marof have no slip. Emonian Slip Ware is a local production of fine tableware dated from the Flavian period

to the first half of the 3rd century.⁹⁶ In Emona, sherds of such dishes have often been found in the fills of grave pits.⁹⁷

A special find is a small tripod (*Pl.* 2: 4) of coarse cooking ware, hand-built and with a specific leg form.

Plates

The plates (*Pl.* 9: 5,6; 11: 1,2) belong to the K1 or K1/4 form. The K 1 form already began to be produced in the mid-1st century. All the different forms (K1–K4) were simultaneously in use throughout the 2nd and 3rd centuries.⁹⁸

Coarse cooking ware

The coarseware jars used as urns (*Pl.* 1: 1; 5: 1; 9: 4) were either made or finished by hand and bear gentle combing. In the Emona area, they represent a typical and enduring form, in use from the 1st century AD onwards.⁹⁹ Two undecorated jars were also hand-built (*Pl.* 7: 1; 8: 3).

The coarseware from Grave 14 is wheel-thrown. The rim sherd of a jar (*Pl.* 6: 8) shows a broad everted rim with a flat cut lip, with parallels in the Type 1 jars from Tonovcov grad near Kobarid or the Type 2 jars from Korinjski hrib. This is an enduring form common from the 4th to the 6th century.¹⁰⁰ The base sherds (*Pl.* 6: 10) bear a ring with an inscribed cross in relief, which is a frequent feature of jars from the 6th century.¹⁰¹ The high lid or dish sherd bears horizontal combing and a single wavy line incised over it (*Pl.* 6: 9). In Tonovcov grad, such a form has been identified as Type 1 dish, and it is also similar to the Type 2 dishes from Korinjski hrib. Modrijan writes that such form already appears in the 4th, but is particularly popular in the 6th century. The decoration of a wavy line appears towards the end of the 4th and is most frequent in the 5th and 6th centuries.¹⁰²

The pit with funerary architecture revealed the remains of at least seven jars (*Pl.* 12: 1–7). All have a rather broad everted rim that continues into a curved neck, decorated with horizontal brushing

⁸⁸ Istenič, Plesničar-Gec 2001, 142, Fig. 6: 12.

⁸⁹ Petru 1972, Pl. 21: 1.

⁹⁰ Knez 1992, Pl. 28: 7; 29: 1.

⁹¹ Urleb 1983, Pl. 3: 1; 13: 4; 18: 2; 21: 6; 27: 1 (Grave 37).

⁹² Šinkovec 2020, 85–86, Fig. 6.

⁹³ Gaspari 2020, 163–164, Fig. 15.

⁹⁴ Plesničar-Gec 1977, 53, Pl. 7: 10–11.

⁹⁵ Cf. Križišče near Spodnje Škofije, Grave 8 from the early 2nd century: Novšak, Bekljanov Zidanšek, Žerjal 2019, 190–193, Cat. Nos. 48–50.

⁹⁶ Žerjal 2018, 283–284, Fig. 8: 1–11; Plesničar-Gec 1977, 52–53, 84–85, Pl. 7: 1–9.

⁹⁷ E.g. Plesničar-Gec 1972, Grave 7 (Pl. 2), Grave 31 (Pl. 8), 42 (Pl. 11) and others.

⁹⁸ Krajšek, Stergar 2008, 252.

⁹⁹ Plesničar-Gec 1977, 37.

¹⁰⁰ Modrijan 2011, 184–186; Modrijan 2020, 109–111.

¹⁰¹ Modrijan 2011, 203–204.

¹⁰² Modrijan 2011, 172–173, 197–200; Modrijan 2020, 113–114.

and single wavy lines, in some cases both. These are the Type 3 jars as defined for Korinjski hrib. The form is very rare in the 4th and 5th, popular in the 6th century. They differ from the similarly shaped early medieval jars in fabric and decoration. The wavy line decoration also dates them from the late 4th century onwards.¹⁰³ The number of these jars in the pit and the uniformity of their shape indicates that the pit was most likely filled towards the end of the 4th century or later.

FUNCTION OF GRAVE GOODS

Urns

Graves 1, 8, 15 and 25 held urns that took the shape of hand-built coarseware cooking jars, the one from Grave 2 was a glass jar. In Graves 7 and 21, the cremated remains were not placed in an urn. The presence of urns in all other graves is uncertain, particularly given that we cannot reliably distinguish between robbed and intact burials.

In Emona as well, the most common urns were coarseware cooking jar either made or finished by hand. Glass urns were also frequent.¹⁰⁴

Items of costume

These are relatively common finds in the graves at Marof and comprise belt buckles (Graves 1, 21), fibulae (Graves 2, 8, 20, 22), finger rings (Graves 8, 21), necklace (Grave 2), bracelet (Grave 21), glass beads (Graves 7, 11, 14, 18), silver (Grave 2) and gold ornaments (Grave 29) and numerous hobnails.

For the small pieces or fragments, it is not possible to distinguish between those that originally formed part of the burial and those that came to the grave from a common ustrinum and thus possibly associated with other burials. Problematic in this sense are individually occurring glass beads (*Pl. 4: 7; 6: 6,13,14; 7: 8*), pieces of fibulae (*Pl. 1: 10; 5: 8; 7: 9; 9: 3*) and globules of melted silver. The last items in different graves may all originate from a single burial, i.e. Grave 2 with more substantial remains of half-melted silver ornaments (*Table 1–2*). Single or few hobnails may also not have formed the original content of a grave: single examples came to light in Graves 4, 9, 10 and 32, two in Graves 11, 12, 14, 20, 22

and 29. The hobnails that can be viewed as original components are those recovered in Graves 2 (8 items), 5 (6 items), 18 (5 items), 21 (10 items) and possibly Grave 6 (4 items). For comparison, the cemetery at Ajdovščina near Rodik, where the graves were not robbed, regularly revealed hobnails in graves, in numbers ranging from one to twenty – as incomplete sets.¹⁰⁵

Numerous hobnails from graves had a grey patina, indicating exposure to fire. The same can be said of the silver fibula and ornaments from Grave 2 (*Fig. 16–18; Pl. 2: 6,7*), as well as the iron rings with missing intaglios (*Pl. 5: 11; 8: 12*).

The few anthropologically identified burials¹⁰⁶ show that the graves of men (Graves 1, 2, 8, 21) held belt buckles, fibulae, signet rings, silver necklace and hobnails. The lack of sexed burials and the probable grave looting (see *Disturbed graves*) prevents us from associating these items with men only. In contrast, as much can be said of the two razors (Graves 3, 21).

In the graves of Emona, items of jewellery and costume, including hobnails, are relatively rare finds.¹⁰⁷ The jewellery and fibulae from Marof connect the cemetery with that at Šmartno near Cerklje, also on the territory of Emona.¹⁰⁸ In the graves in Dolenjska (territory of Neviodunum), fibulae are fairly common, whereas jewellery is scarce.¹⁰⁹ Jewellery regularly occurs in the cemeteries of western Slovenia,¹¹⁰ where hobnails are also relatively common¹¹¹ and probably represent characteristic items of the costume worn in the countryside of western Slovenia and the Ig area.

Offerings of vessels and oil lamps

The position close to the present-day surface left many objects heavily damaged. The recovered goods were usually found on the bottom of the grave pit, only in Grave 2 was part of them de-

¹⁰⁵ Istenič 1987, 107–108.

¹⁰⁶ Toškan, Kovač, Tolar 2022.

¹⁰⁷ An exceptional burial is that in Grave 29 at the Kozolec site, which held hobnailed shoes: Miškec et al. 2020, 114–117.

¹⁰⁸ Tomažinčič, Josipovič 2020, 220–226.

¹⁰⁹ E.g. Knez 1992.

¹¹⁰ Urleb 1983; Istenič 1987; Bavdek 2005.

¹¹¹ Vrhnik (Mulh, Černe 2018, Pl. 3: 14–38), Ajdovščina near Rodik (Istenič 1987, 107–108, Pl. 4: 9; 6: 9; 8: 4; 10: 10; 13: 4; 15: 6,8; 16: 6; 17: 4), Most na Soči (Mlinar 2020, 82, Pl. 16–18), Vipava (Tratnik 2014, 276, Pl. 9; 14–15), Žirje (Bavdek 2005, Pl. 4: 1; 5: 2; 8: 10), Socerob (Dugulin 2002, 127).

¹⁰³ Modrijan 2020, 111.

¹⁰⁴ Plesničar-Gec 1972; Plesničar-Gec 1977, 37; Plesničar-Gec 1985, 154.

posited higher up, after the pit had already been partially filled (*Pl. 1: 5–11*).

Of the pottery remains, the group of grave goods identified as offerings comprises all the ceramic vessels surviving to at least 20% and not used as urns. Such remains came to light in eleven burials (Graves 1, 2, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 18, 21, 28).¹¹² Most vessels were made of depurated clay and belong to common and fine tablewares. Graves predominantly contained single, rarely two jugs accompanied by one or two beakers. Cups came to light in two graves, dishes in three and plates in one. With the exception of the small tripod (*Pl. 2: 4*), these vessels do not include coarse cooking ware. With the possible exception of two thin-walled cups (*Pl. 1: 8; 8: 5*), all ceramic vessels and oil lamps are likely local or regional in origin.

Seven graves held an oil lamp (Graves 2, 3, 7, 8, 9, 21, 28), three held tools (Graves 2, 8, 21), two a coin (Graves 7, 21), three glass vessels (Graves 8, 15, 29) and two a razor (Graves 3, 21).

The only item reliably identified as an offering in Grave 15 is a glass beaker. Heavily damaged Grave 29 also only held glassware. Standing apart as the only burial with offerings that do not include vessels is Grave 3, which contained an oil lamp and a razor.

Fourteen graves revealed no offerings; these burials, however, should most likely be seen as robbed or otherwise disturbed (Graves 4–6, 12, 17, 19, 20, 22–25, 30–32). Heavily damaged Grave 25 only held a vessel presumably used as an urn.

Offerings of tools

A knife and a presumed tanning scraper (*Pl. 2: 9,10; 5: 9,10; 8: 7,8*) were offered in three graves that the anthropological analysis revealed as the burials of adult men (Graves 2, 8, 21). The grey patina shows that the tool from Grave 2 was exposed to fire.

Weapons and tools frequently occur as goods in pre-Roman graves of the south-eastern Alpine area. The graves of the Late La Tène Posočje group, for example, hold weapons, agricultural and artisan's tools, as well as a variety of utilitarian objects. The custom of such offerings survived to the Augustan period, when Roman weapons replaced the Late La Tène forms.¹¹³ Graves with Roman military equipment, sometimes also tools

from the Augustan period and the first half of the 1st century are also known from Emona and its wider area, even along the lower reaches of the River Krka. These are believed to be the burials of soldiers or veterans of local origin who fought in the Roman army.¹¹⁴ The most recent in this group is Grave 1 from Bobovek, which probably dates to the Flavian period or first half of the 2nd century at the latest, containing a sword and tools comprising four knives (or possibly two knives and shears?) and either a chisel or a scraper.¹¹⁵

The 2nd century graves from Bobovek, a cemetery with twenty graves known thus far, fairly frequently contained tools: a large knife in five graves (4, 9, 10, 11, 16) and spindle whorls in two (2, 5).¹¹⁶ The graves at Mengeš, altogether nine from the 2nd–3rd centuries, held knives in four and spindle whorls in one grave.¹¹⁷ Three of the known four graves from Šentpavel, dated from the mid-1st to the early 2nd century, held knives, one of these together with a spindle whorl.¹¹⁸ Large knives, as well as spindle whorls thus seem to be a common item in the graves of the Emonian countryside. In most cases, the two items do not occur together. The frequency of knives suggests they may have been perceived as pieces of costume.

At the same time, knives are rare and sometimes occur together with typical female attributes in the graves of Emona.¹¹⁹ Even the items that can be linked to women, such as jewellery, mirrors, hairpins, distaffs, spindle whorls and needles, are relatively rare in Emona.¹²⁰

The graves of men in the Beletov vrt cemetery in Novo mesto (territory of Neviodunum) dated to the 1st century BC and the Augustan period still contain weapons and tools, such as spearheads, knives, whetstones, while the contemporary graves of women hold spindle whorls.¹²¹ After the Augustan

¹¹⁴ Istenič 2013.

¹¹⁵ Petru, Valič 1958–1959, 134–135, Pl. 1–4 (knives or shears Pl. 4: 2–5; chisel Pl. 4: 7). Istenič 2013, 26, Fig. 8; 9. For the chisel or scraper: Dolenz 1998, 201–204, 211.

¹¹⁶ Petru, Valič 1958–1959; several graves revealed flat or slightly curved rectangular iron plates, which are heavily corroded (Pl. 10: 2; 14: 2; 15: 1; 17: 6; 18: 6; 20: 6; 21: 4); they may have been implements.

¹¹⁷ Sagadin 1999, 69–72, Cat. Nos. 63, 65, 67, 69, 71.

¹¹⁸ Novšak 2012, 28–31, 40–47.

¹¹⁹ Knives: Plesničar-Gec 1972, Graves 32, 34, 86, 110, 114, 134, 135, 169, 171, 275, 314, 330, 344, 368, 371, 377, 531, 539, 557, 564, 581, 588, 590, 594, 601, 645, 651, 720, 795.

¹²⁰ Stemberger 2014, 74–77.

¹²¹ Knez 1992; Božič 2008, 111–114.

¹¹² The large pieces of Late Antique pottery probably did not originally form part of Grave 14.

¹¹³ Guštin 1991, 52–73.

tan period, weapons and tools including spindle whorls largely disappear from graves, with only here and there a burial with a knife.¹²² In the 2nd and 3rd centuries, graves with knives also occasionally occur in other cemeteries in Dolenjska.¹²³

In western Slovenia, the most extensively investigated cemetery is that at Cerknica, where knives were found in 18 of the 44 graves. Knives are thus common goods in presumably male burials. Most are of a specifically local form: curved with an upturned tip. Only Grave 10 held a tool – awl – in addition to two knives.¹²⁴

Grave 1 at Ajdovščina near Rodik, dated to the 2nd century, contained a knife for cutting leather.¹²⁵ This cemetery stands apart in that weapons also occur in late graves: a spearbutt in Grave 2 from the second half of the 1st and a spearhead in Grave 3 from the first half of the 2nd century.¹²⁶

At Žirje, two graves dated to the middle or second half of the 1st century held tools. In Grave 15, which held the remains of an adult woman or a young man, contained two awls and a flat chisel. Grave 16 held a knife, a gouge and two awls. Found outside graves were a knife, a flat chisel and a gouge. Flat chisels and gouges were used in woodworking, awls for making holes in either wood or leather.¹²⁷

In the south-eastern Alpine area, the pre-Roman custom of offering weapons and tools in graves mainly ceases during the first half of the 1st century. In the countryside of Emona and in Notranjska, only burials with knives are relatively common from the mid-1st century onwards, which may indicate a traditional costume. The graves from Marof that contained knives and scrapers can primarily be related to the exceptional burials containing different tools and are known from areas west of Emona (Graves 15 and 16 from Žirje, Grave 1 from Ajdovščina near Rodik, Grave 10 from Cerknica). These very rare graves probably mark a specific profession of the deceased individual.

Crushed vessels

The fill of most graves (except in Graves 1, 8, 9) revealed small pottery sherds (surviving to less

than 20%), of both depurated and coarse cooking wares. Some show traces of fire. There is also a small number of sherds belonging to glass vessels. Some of the pottery or glass sherds come from graves that were positively identified as neither robbed nor otherwise disturbed (Graves 2, 7, 21). The upper part of the fill of Grave 2, for example, held a considerable number of heavily damaged and burnt objects that were deposited once the pit had already been partly filled (*Pl. 1: 5–11*). The fragments from the fills include several characteristic forms that are also present among the offerings or urns (*Pl. 1: 5–7,11; 3: 3–5,7–9; 7: 1,4; 8: 3; 9: 2,4,9,10; 10: 1–3*).¹²⁸

Small pottery sherds in graves are believed to be linked to rituals performed at the cremation site or just before the burial itself and were transferred into the grave together with the remains of the pyre. Only rarely are the broken pieces the result of grave robbing or other destructive processes (as is certain for Grave 29).

The southwestern part of the cemetery, i.e. the area of Burial Enclosure 1 and the pit with funerary architecture, revealed numerous pieces of broken pottery, several of which show traces of fire damage. They include sherds of jugs (*Pl. 10: 5–9,11; 12: 8*) and plates (*Pl. 11: 1,2*) that resemble those found in the graves. Also recovered were forms not present in the graves: fineware jars (*Pl. 10: 10,12*), dishes and bowls (*Pl. 11: 3–7,10; 12: 9–11*) and a cordoned beaker (*Pl. 11: 11*). There is a significant absence of thin-walled ware, beakers, cordoned fineware jars and two-handled dishes, which are common forms in the graves. It appears to have been a group of sherds, partly different from that found in graves, that can be related to rituals taking place in the area of Burial Enclosure 1. In contrast, there was no crushed pottery found outside the graves in the north-eastern part of the cemetery.

Crushed cups, dishes and plates, often damaged in fire, also occur in the fills of the graves at Emona.¹²⁹ At Podlipoglav as well, pottery sherds were found in the fills of the graves and in their vicinity.¹³⁰ A surface with different types of finds was unearthed around the graves at Šmartno pri Litiji, a site that probably lies on the territory of Neviodunum. These finds mainly comprise pot-

¹²² Knez 1992, Pl. 26: 8; 29: 9; 31: 8; 32: 2; 76: 12.

¹²³ E.g. Draga near Bela Cerkev: Križ 2003, 50, 55, 59, 62, 64, 67.

¹²⁴ Urleb 1983, Pl. 7: 3–5.

¹²⁵ Istenič 1987, 107, Pl. 2: 13; outside graves – Pl. 18: 8; cf. Dolenz 1998, 213–218.

¹²⁶ Istenič 1987, 107, Pl. 4: 8; 6: 7.

¹²⁷ Bavdek 2005, 244–245, Pl. 6: 2–5; 7: 6–8; 10: 1–3.

¹²⁸ The pottery sherds from Grave 14 are probably unrelated to the primary burial (*Pl. 6: 8–10*).

¹²⁹ Plesničar-Gec 1977, 52–53; Žerjal 2020a, 228–233.

¹³⁰ Sivec, Županek 2013, 16.

tery that, similarly as at Marof, differs from the pottery offerings from graves.¹³¹

ANIMAL AND PLANT REMAINS

Only four or five graves revealed individual animal bones or teeth, the position of which either on the bottom of the pit or in the urn suggests they were intentionally placed in the grave. The contents of the urn in Grave 2 included three burnt bird bones, one of them belonging to a cormorant. Placed in Grave 21 were a burnt pig scapula and radius. Unburnt, but likely intentionally placed were also a pig astragalus in Grave 9, dog mandible in Grave 4 and possibly a caprovid tooth in Grave 10. Other animal bones were relatively weathered and recovered from fills, suggesting they came into the grave unintentionally during backfilling.¹³²

The graves yielded poorly surviving plant remains that mainly reflect the expected natural vegetation in the area. Individual, predominantly charred seeds of cultural plants were found in Graves 8 (lentil), 29 (millet) and 30 (barley, grapevine), in Layer SE 138 (barley, grapevine) and in Fill SE 165 of the pit with funerary architecture (wheat, millet). A few uncharred fig seeds were recovered in the area of Burial Enclosure 1, more precisely in Graves 28, 29 and 30, Pits SE 241 and SE 250, and in Layer SE 138.¹³³

A fig tree is not native to the area. It is possible that a fig tree was planted in Burial Enclosure 1, it is also possible that figs were offered in Graves 28, 29 and 30 or used in the mortuary ritual (traces in SE 138). The same may be inferred for the grapevine seeds, which also came to light in the area of Burial Enclosure 1 (Grave 30 and SE 138).¹³⁴

ORGANISATION OF THE CEMETERY

The road that led from northwest to southeast divided the cemetery in two parts. In the southwest, two walled burial enclosures lined the road. The north one (Burial Enclosure 1) has been investigated, the south one (Burial Enclosure 2) detected

during a geophysical survey. The two enclosures are roughly the same size (Enclosure 1 measuring 7.65×7.75 m) and northerly orientation (18° westward deviation), located some 6 m apart. Enclosure 2 was offset by some 2 m further to the east, so that they likely lay at the same distance from the road. Enclosure 1 held two burials and further two on the exterior side of its north wall. A third burial enclosure, similar to the first two, was presumably located on the opposite, east side of the road (*Fig. 15; 20; App. 1*).

The north-eastern part of the cemetery extended in a 7–8 m wide strip investigated in the length of roughly 35 m. The orientation of the maximum density of burials shows a slight deviation from true north (around 10° westward) and did not follow the line of the road. It is likely that this part of the cemetery was intentionally aligned with the stream that delimits the area in the east (*Fig. 20; App. 1*).

Four groups of graves (A–D) have been observed in the northeastern part of the cemetery, with even distances of 9.5–10 m from the centres of individual groups. The comparison with Burial Enclosure 1 suggests that each group lies within its own square plot measuring some 7.7×7.7 m, separated by roughly 2 m wide passages. Groups A and D held eight burials, Groups B and C four. This layout suggests the burials of four families (*Fig. 20; App. 1*). The graves did not disturb each other, suggesting they were probably marked. The postholes excavated between Groups C and D, in Group C and between Groups A and B, could be the remains of cemetery markings (*App. 1*).

Similar orientations of the south-western and north-eastern parts of the cemetery (deviation of 18° or 10° westward of true north), which differ from the direction of the road, may indicate the orientation of land division in the wider area.

The location along the road, the burial enclosures and the stone funerary monuments are all features associated with the Roman way of life.¹³⁵ They can be connected with either immigration from Italy or the adoption of Roman customs.¹³⁶ With the exception of Ig, tombstones are rare in the countryside of Emona.¹³⁷ Also rare (or rarely identified) in the countryside are walled burial enclosures. Apart from Ig, a square burial enclosure (4.1×4.1 m) was found at Šmartno near Cerklje

¹³¹ Stergar, Kovačič 2017.

¹³² Toškan, Kovač, Tolar 2022.

¹³³ Toškan, Kovač, Tolar 2022. One fig seed was found in Grave 28, six in Graves 29 and 30, one in Pit SE 241 (Fill SE 240), one in Pit SE 250 (Fill SE 249), two in Layer SE 138.

¹³⁴ Toškan, Kovač, Tolar 2022.

¹³⁵ Burial enclosures in Emona: Županek 2020, 269.

¹³⁶ Istenič 2002, 167–169.

¹³⁷ Šašel Kos 1997; Horvat, Sagadin 2017, 216.

that held two burials from the middle or second half of the 1st century. This cemetery also lined a road, with the enclosure to the north of it and most other burials to the south.¹³⁸ This duality in the manner and location of burial at both Marof and Šmartno may reflect two distinct groups of population.

Graves

The graves include 27 cremations and one inhumation, the latter the burial of a child in Grave 15 of Group C in the north-eastern part of the cemetery.

The grave pits were rectangular with rounded corners. Most were 0.65–1.10 m long and 0.5–0.85 m wide. Four (Graves 8, 15, 19 and 30) were more elongated (length 1.2–1.45, width 0.55–0.75 m); these include the only inhumation burial – Grave 15. Standing out are the very small pit of Grave 25 (diameter 0.34 m) and four large pits of Graves 20, 21, 29 and 31 (length 1.55–1.85, width 1.15–1.4 m).¹³⁹

Most pits were lined with cobbles, in some cases also brick fragments. For two pits we presume a tegula (Grave 10) or stone slab cover (Grave 11). The piece of worked marble found in Grave 29 may have formed part of the lining.

Simple rectangular or oval grave pits with cremation burials, sometimes lined with stones or brick, are common at Emona (38.5%),¹⁴⁰ but largely dominate in the countryside of Emona, for example at Šmartno near Cerklje,¹⁴¹ Bobovek,¹⁴² Mengeš¹⁴³ and Podlipoglav.¹⁴⁴

The cemeteries of Emona have other forms of cremation burials as well; there are numerous examples of burials in cists of tegulae (33.7%), while those in amphorae, in pits lined with stone slabs, masonry tombs, stone vessels or cinerary urns are less frequent. These forms are either rare or absent in the countryside.¹⁴⁵ A stone ash chest was found

in the Marof area, but in secondary position (*Fig. 1: 8; 3*),¹⁴⁶ a cist of stone slabs was found in Iška vas.¹⁴⁷ A round masonry tomb is known from Šmartno near Cerklje,¹⁴⁸ a cist of tegulae and a stone ash chest from Mengeš.¹⁴⁹ In addition to simple grave pits, Podlipoglav revealed cists of stone slabs or tegulae, as well as masonry tombs.¹⁵⁰

Cremation burial in cists of stone slabs, but also masonry tombs, which are rare at Emona and its countryside, can be linked to the Dolenjska region, i.e. the administrative territory of Neviodunum. At Beletov vrt in Novo mesto, for example, simple pits are characteristic of the Late La Tène and Early Roman periods and cists of stone slabs appear in the mid-1st century AD.¹⁵¹ From this time onwards, stone cists and masonry tombs, often holding multiple burials, are very popular.¹⁵²

The area to the west of Emona shows a slightly different picture. Nauportus, located on the main line of communication, revealed simple grave pits, as well as pits lined with stones and cists of stone slabs or tegulae.¹⁵³ Simple oval or rectangular grave pits lined with stones are common at Cerknica.¹⁵⁴ In western Slovenia, administratively forming part of the territory of Tergeste (Ajdovščina near Rodik, Žirje, Socerb), cists of stone slabs are particularly common.¹⁵⁵

Sex and age

The sex of the deceased could be anthropologically identified for four burials, the age for nine. Four graves with rich goods belong to adult men – *adultus / maturus* (Graves 1, 2, 8, 21). Adult individuals of undetermined sex were buried in Graves 5, 7 and 11. Grave 15 held the remains of a child (*infans I*), Grave 9 the remains of a child and an adult individual.¹⁵⁶

Burial rite

The globules of melted silver ornaments from twelve graves most likely came there from a com-

¹³⁸ Tomažinčič, Josipovič 2020, 220–226, Fig. 2.

¹³⁹ The remains of the stone lining are taken as the outer perimeter of Grave 21 (*Pl. 8*).

¹⁴⁰ Plesničar-Gec 1972, 11–12, 151–152, Pl. 212–216; Plesničar-Gec 1985, 154.

¹⁴¹ Tomažinčič, Josipovič 2020, 220–226.

¹⁴² Petru, Valič 1958–1959.

¹⁴³ Sagadin 1999, 42–43, 69–72.

¹⁴⁴ Sivec, Županek 2013, 14.

¹⁴⁵ Plesničar-Gec 1972, 11–12, 151–152, Pl. 212–216; Plesničar-Gec 1985, 154–155.

¹⁴⁶ Grahek, Ragolič 2020, 179–181.

¹⁴⁷ Pleterski, Vuga 1987, 147–148, Pl. 3.

¹⁴⁸ Tomažinčič, Josipovič 2020, 220–226.

¹⁴⁹ Sagadin 1999, 42–43, 69–70.

¹⁵⁰ Sivec, Županek 2013, 14.

¹⁵¹ Božič 2008, 111–112.

¹⁵² Horvat 1999, 228–229, 254; Knez 1992, 84–86; Križ 2003.

¹⁵³ Mulh, Černe 2018, 206–207.

¹⁵⁴ Urleb 1983.

¹⁵⁵ Istenič 1987; Bavdek 2005; Dogulin 2002.

¹⁵⁶ Toškan, Kovač, Tolar 2022.

mon ustrinum (Table 1–2). The transfer of cremated remains from a common funeral pyre may also help explain the remains of two individuals recorded in Grave 9 (*infans* I, *adultus* / *maturus*), as well as the small fragments of bronze fibulae, individually occurring glass beads and hobnails in several graves. A common ustrinum was unearthed at Šmartno near Cerklje, located at a distance of 27 m from the wall of the burial enclosure.¹⁵⁷

The only inhumation burial, in Grave 15, contained goods from the late 3rd or the 4th century. The shift from cremation to inhumation was a gradual one at Emona. At the Kozolec site, which forms part of Emona's northern cemetery, cremations date to the 1st and 2nd centuries with the first inhumations appearing in the 2nd and gradually coming to predominate during the 3rd century.¹⁵⁸ It is likely that the predominance of inhumation came later in the countryside. In Cerknica, for example, cremations date as late as the second half of the 3rd century,¹⁵⁹ while the cemetery at Javor near Dolnji Zemon includes cremations even towards the end of the 3rd century with the contemporaneous presence of the first inhumation.¹⁶⁰

Disturbed graves

There is only a handful of burials at Marof that appear to be intact, namely Graves 1, 2, 7, 8, 15 and 21. For the small graves with few goods, it is not possible to be certain whether it is simply a modest burial or a disturbed grave. Grave 28 was damaged in modern times.

The position very close to the turf, modest goods and broken items suggest that the graves could have suffered from the agricultural activities in the area. However, no broken items were observed around the graves in the north-eastern part of the cemetery, while the composition of the finds from Layer SE 138 in and around Burial Enclosure 1 do not point to an origin from the graves (see *Crushed vessels*). This suggests that the possible agricultural activities did not considerably disturb the graves.

The rare and heavily damaged goods may also be the result of grave robbing. This is particularly relevant for the large graves at Marof. One of these

is Grave 29, in the centre of Burial Enclosure 1 that only contained fragments of objects, among them a piece of a gold ornament (Fig. 19; Pl. 9: 11) indicating an originally rich burial. The other, smaller Grave 30 of Enclosure 1 was also almost empty. Two large graves in the north-eastern part of the cemetery (Graves 20 and 31) were almost devoid of goods, only large Grave 21 held an abundance of artefacts.

Robbing presumably rich graves was fairly widespread on the territories of Emona and Neviodunum. It has been recorded in the cemeteries of Emona, particularly for masonry tombs.¹⁶¹ Robbing at Podlipoglav has been recorded for masonry tombs and graves with a more prominent stone lining.¹⁶² It has been observed in the cemetery at Vrhnika,¹⁶³ in numerous instances also across the Dolenjska region.¹⁶⁴

If modest goods are taken as an indication, it is possible that as much as three quarters of the graves (21 of the total of 28) at Marof had already been robbed in the Roman period.

Chronology of burial

The dating of the burials relies on the coins and the typo-chronology of other goods (Table 1). For the graves with modest goods, indirect evidence is used.

The urn and fill of Grave 2 from the second half of the 1st century held half-melted silver ornaments in the total weight of 12.88 g (Fig. 17; 18). Individual silver globules as the remains of melted ornaments were found in eleven other graves of the north-eastern part of the cemetery (Graves 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 14, 19, 20, 24) and in Grave 32 in the south-western part. It is presumed that these silver globules came into different graves during the transfer of the cremated remains from the common ustrinum; there may even be a single source of silver, namely the burial in Grave 2.

Four of the graves with silver globules can independently be dated similarly as Grave 2: Grave 20 to the 1st century, Grave 4 to the second half of the 1st century, Graves 5 and 32 to the second half of the 1st / first half of the 2nd century. Silver globules also came to light in Grave 7 from the second half of the 2nd and Grave 3 from the second half of the 3rd or early 4th century. This points

¹⁵⁷ Tomažinčič, Josipovič 2020, 226, Fig. 2.

¹⁵⁸ Inhumation burial from the 2nd century: Plesničar-Gec 1972, Grave 19. Coin-dated inhumation burials from the second half of the 3rd century: Plesničar-Gec 1972 (Graves 187, 189, 213, 214, 219, 222). Županek 2020, 271–279.

¹⁵⁹ Urleb 1983, Graves 40 and 41, Pl. 27–29.

¹⁶⁰ Horvat, Žbona Trkman 2016, 114.

¹⁶¹ Plesničar-Gec 1972, 12, 152.

¹⁶² Gaspari 2001; Sivec, Županek 2013, 14.

¹⁶³ Mulh, Černe 2018, 207–209.

¹⁶⁴ E.g. Knez 1992, 84, 86.

either to a long period of using the same spot for the funeral pyre or to the presence of silver goods in different burials. The dating of the burial in Grave 2 and the dating of four other graves (Graves 4, 5, 20, 32) containing silver globules indirectly points to a more narrow attribution of the burials more challenging in terms of dating. We could assume that the silver from Graves 6, 11, 12, 14, 19 and 24 came from the burial in Grave 2 and thus set them to roughly the same time, i.e. second half of the 1st or first half of the 2nd century (*Table 1*).

Burial at Marof is believed to have begun in the second half of the 1st century at the latest and ceased probably towards the end of the 3rd or in the 4th century at the latest. The first half of this span (second half of the 1st and first half of the 2nd century) is presumably the dating for fifteen burials, four can be dated to the 2nd or 3rd century, one to the second half of the 3rd or early 4th century, one possibly later in the 4th century. Seven burials cannot be dated more precisely (*Tables 1; 2*).

Groups of graves

Burial Enclosure 1

Above the underlying geology, the first cultural layer to be deposited in Burial Enclosure 1 was SE 138 that contained pieces of partly burnt pottery dated from the Flavian period to the first half of the 3rd century (*Table 3; Pl. 11*). It is possible that the remains from this layer are related to mortuary rituals in the area; part of the small finds may be the remains of recurring rituals chronologically unrelated to individual burials. We presume that Layer SE 138 was being deposited over a prolonged period.

The foundations for the burial enclosure and funerary monument cut through Layer SE 138. With this activity, pottery sherds arrived into the foundations (*Pl. 10: 5–12*) that include one of a jar (*Pl. 10: 10*) from the second half of the 1st or first half of the 2nd, as well as a fragment of a pithos (*Pl. 10: 12*) from the 2nd century (*Table 3*). This suggests that we can date the construction of the burial enclosure in the time when the Layer SE 138 already partly formed, probably into the first half of the 2nd century. The remains of an equine skull and tooth, probably belonging to the same animal, were found in Layer SE 138 and in Layer SE 171 directly above it, as well as in the foundations of the enclosure; they may be the remains

of a ritual associated with the burial enclosure construction.¹⁶⁵

The burial enclosure had four pits in each of the four interior corners and further two nearer the centre. The pits may have served as postholes, though the plant remains recovered in the enclosure suggest they may have been planted with shrubs or trees (*Fig. 7*).¹⁶⁶

Located in the centre of the burial enclosure was Grave 29 (*Fig. 7; 8; 20; App. 1*). Its pit was large (1.57 × 1.19 m) and contained a worked piece of marble that may have been used in the lining. The recovered goods were modest, though a fragment of a gold ornament (*Fig. 19; Pl. 9: 11*) indicates that the burial was originally rich and robbed later in the Roman period. Its central location and substantial size suggest it was the first burial of the enclosure (*Tables 1; 2*) that can be correlated with the time of its construction. The construction of the burial enclosure could be dated to the first half of the 2nd century, while the glassware from the grave is attributable roughly to the 2nd–3rd century, showing that Grave 29 can be set to the first half of the 2nd century. In consequence, we can infer that the other three graves (28, 30, 32) in and beside the enclosure do not predate the first half of the 2nd century (*Table 2*). Graves 30 and 32 were probably robbed.

The inscription on the tombstone found in the nearby pit of SE 263 (*Fig. 14*) mentions the burial of a husband and wife, Petto and Cotiu. Subsequently carved were the names of their sons, Rusticus and Firmus.¹⁶⁷ The number of individuals on the tombstone inscription and the number of burials of Enclosure 1 correspond, though this is not sufficient evidence to positively connect the two.

North-eastern part of the cemetery

The graves in this part of the cemetery appear to form four groups (A–D) in four equally-sized burial plots (*Table 2; Fig. 20*). In contrast to the area of Burial Enclosure 1, there was no crushed pottery between the graves.

Group A comprised eight burials. Two were undamaged (Graves 7, 8), others robbed, presumably already in the Roman period. Seven burials date from the second half of the 1st to the late 2nd century. The only anthropologically identified burial, Grave 8 from the first half of the 2nd

¹⁶⁵ Toškan, Kovač, Tolar 2022, Tab. 6–7.

¹⁶⁶ Toškan, Kovač, Tolar 2022.

¹⁶⁷ Ragolič 2016.

Grave	Chronology	Basis for dating
1	1 st –3 rd cent.	cremation
2	second half of 1 st cent.	fibula (<i>Pl. 2: 6</i>) (silver)
3	second half of 3 rd – beginning of 4 th cent.	oil lamp (<i>Pl. 3: 1</i>) (silver globules) cremation
4	second half of 1 st cent.	hobnail (<i>Pl. 3: 6</i>): 1 st cent. dish (<i>Pl. 3: 5</i>): second half of 1 st – first half of 2 nd cent. (silver globule)
5	second half of 1 st – first half of 2 nd cent.	dish (<i>Pl. 3: 9</i>): second half of 1 st – first half of 2 nd cent. (silver globules)
6	1 st –3 rd cent. (second half of 1 st – first half of 2 nd cent.?)	cremation silver globules: second half of 1 st – first half of 2 nd cent.?
7	second half of 2 nd cent.	coin (<i>Antoninus Pius</i> , 145) (silver globule)
8	first half of 2 nd cent.	jug (<i>Pl. 5: 3</i>): late 1 st – first half of 2 nd cent. Loeschcke Xa/b oil lamp (<i>Pl. 5: 6</i>): 2 nd – first half of 3 rd cent.
9	first half of 2 nd cent.	hobnail with a pattern of tiny dots (<i>Pl. 4: 12</i>): 1 st cent. Loeschcke Xa/b oil lamp (<i>Pl. 4: 11</i>): 2 nd – first half of 3 rd cent.
10	1 st –3 rd cent.	cremation
11	1 st –3 rd cent. (second half of 1 st – first half of 2 nd cent.?)	cremation silver globules: second half of 1 st – first half of 2 nd cent.?
12	1 st –3 rd cent. (second half of 1 st – first half of 2 nd cent.?)	cremation silver globules: second half of 1 st – first half of 2 nd cent.?
14	1 st –3 rd cent. (second half of 1 st – first half of 2 nd cent.?)	cremation silver globules: second half of 1 st – first half of 2 nd cent.? [pottery (<i>Pl. 6: 8–10</i>): late 4 th –6 th cent. (<i>unrelated to burial</i>)]
15	late 3 rd – 4 th cent.	3.9.1 glass beaker (<i>Pl. 7: 2</i>): late 3 rd – 4 th cent. inhumation
17	1 st –3 rd cent.	cremation
18	1 st cent.	hobnail (<i>Pl. 7: 7d</i>)
19	1 st –3 rd cent. (second half of 1 st – first half of 2 nd cent.?)	cremation silver globule: second half of 1 st – first half of 2 nd cent.?
20	1 st cent.	hobnail (<i>Pl. 7: 10b</i>) (silver globules)
21	late 1 st – beginning of 2 nd cent.	coin (<i>Titus</i> , 80–81)
22	second half of 1 st – 2 nd cent.	fibula (<i>Pl. 9: 3</i>)
23	1 st –3 rd cent.	cremation
24	1 st –3 rd cent. (second half of 1 st – first half of 2 nd cent.?)	cremation silver globule: second half of 1 st – first half of 2 nd cent.?
25	1 st –3 rd cent.	cremation
28	2 nd cent. – first half of 3 rd cent.	Loeschcke X a/b oil lamp (<i>Pl. 9: 7</i>) after construction of Burial Enclosure 1: from 2 nd cent. on
29	first half of 2 nd cent.	glass vessels (<i>Pl. 9: 9–10</i>): 2 nd –3 rd cent. contemporary with construction of Burial Enclosure 1: first half of 2 nd cent.
30	2 nd –3 rd cent.	cremation after construction of Burial Enclosure 1: from 2 nd cent. on
31	1 st –3 rd cent.	cremation
32	first half of the 2 nd cent.	dish (<i>Pl. 10: 2</i>): second half of 1 st – first half of 2 nd cent. after construction of Burial Enclosure 1: from 2 nd cent. on (silver globule)

Group of graves	Grave	1 st cent.	2 nd cent.	3 rd cent.	4 th cent.
Burial Enclosure 1	29				
	32		●		
	28				
	30				
A	25				
	6	●	●		
	24	●	●		
	4	●			
	5	●	●		
	8				
	9				
	7			●	
B	1				
	10				
	2	●			
	3				●
C	11	●	●		
	12	●	●		
	14	●	●		
	15				
D	18				
	20	●			
	19	●	●		
	17				
	23				
	31				
	22				
	21				

● = globules of silver. Colour: light (broad dating); dark (narrow dating)

Tab. 2: Marof at Ig. Dating of graves according to groups.

Layers	Chronology	Basis for dating
Foundations of Burial Enclosure 1	first half of 2 nd cent.	jar (Pl. 10: 10): second half of 1 st – first half of 2 nd cent.; jar (Pl. 10: 12): 2 nd cent.
Area of Burial Enclosure 1 - Layer SE 138	second half of 1 st – first half of 3 rd cent.	Emonian Slip Ware (Pl. 11: 4–7,10); cordoned beaker (Pl. 11: 11)
Road	Roman period	jar (Pl. 12: 18)
Pit with funerary architecture	late 4 th –6 th cent.	jars (Pl. 12: 1–7)

Tab. 3: Marof at Ig. Dating of layers.

←

Tab. 1: Marof at Ig. Dating of graves using the typo-chronology of the goods and burial rite. Narrow dating based on indirect evidence (in brackets)

century, belonged to an adult man interred with tools believed to have been used in tanning.

Group B consisted of four graves. Anthropological analysis has shown that a man was buried in undamaged Graves 1 and 2. The latter had rich goods that include tanning tools and can securely be dated to the second half of the 1st century. Grave 3 can be attributed to the second half of the 3rd or early 4th century.

Group C comprised four graves, three of them (11, 12, 14) probably already robbed in the Roman period. The small globules of silver allow us to date Graves 11 and 12 to the second half of the 1st or first half of the 2nd century. The probably undamaged inhumation burial of a child (Grave 15) was located slightly further away, attributable to the late 3rd or the 4th century. Grave 14 also contained globules of silver, as well as pottery sherds datable from the late 4th to the 6th century (*Pl. 6: 8–10*); it is either a very late cremation burial or, which is more plausible, the pottery came into the fill of the grave at a later time and is unrelated to the burial. This pottery may even be related to activities contemporary with the deposition of Late Antique pottery in the pit with funerary architecture.

Group D comprised eight graves. Only Grave 21, with a large pit, was left intact, two of the largest graves (20, 31) were almost certainly robbed, other five, smaller ones were presumably also robbed (17, 18, 19, 22, 23). Grave 21, set to the late 1st or early 2nd century, held the remains of an adult man with tools believed to have been used in tanning. The dating of other graves is uncertain. Two (18, 20) may date to the 1st or more precisely second half of the 1st century, Grave 19 to the second half of the 1st or first half of the 2nd century and Grave 22 to the second half of the 1st or the 2nd century. Three graves cannot be dated more accurately.

The graves of Groups A, B and D, probably also C, reveal a roughly contemporaneous beginning of burial in the second half of the 1st or early 2nd century. Most burials probably date to the 2nd century. Standing out are the late cremation Grave 3 and inhumation Grave 15 from the second half of the 3rd or the 4th century.

A location not directly beside the street and a division into four groups show that the northeastern part represented the burial ground of a particular community, possibly composed of four families. This is supported by three graves of men with

the goods including tools presumably linked to tanning, i.e. tools of a trade. Each of these three graves lies in its own group (A, B, D) and belongs to the early period of burial – second half of the 1st or first half of the 2nd century. It is uncertain whether other such burials were present in this cemetery as many graves were heavily damaged or robbed.

PIT WITH FUNERARY ARCHITECTURE

A pit (SE 263) was dug into the side of the Roman road (Phase 3) and a tombstone, as well as other pieces of funerary architecture thrown into it (*Fig. 11–13*).¹⁶⁸

Found in the fill of this pit were large fragments of at least seven jars (*Pl. 12: 1–7*) dated from the late 4th to the 6th century, indicating the time the pit was filled. Mostly in the lower part, there were also numerous bones deposited in a relatively fresh and complete condition. Together with the pottery, they likely represented the waste material used to fill the pit.¹⁶⁹

The fill also contained different and mainly crushed Roman artefacts of an earlier date (*Pl. 12: 8–12, 14–16*), which came into the pit through the disturbance of earlier layers (such as SE 138 from the area of Burial Enclosure 1). The stone arrowhead (*Pl. 12: 13*) is the trace of human habitation in an early prehistoric period.

Late Antique pottery (*Pl. 6: 8–10*), dated from the late 4th century onwards, also came to light in cremation Grave 14. The chronological difference of a hundred years or more between the general abandonment of cremation and the date of the pottery is too great for the latter to be considered the original contents of the grave; it is likely related to an event similar to the deposition of the stone monuments.

The burial of the stone monuments may reflect the increasing influence of Christianity from the late 4th century onwards that was occasionally accompanied by a deliberate destruction of pagan depictions.¹⁷⁰

¹⁶⁸ Ragolič 2016, 286–288, 295–296.

¹⁶⁹ Toškan, Kovač, Tolar 2022, Tab. 8.

¹⁷⁰ Ragolič 2016, 286–288, 295–296.

CONCLUSION

The cemetery at Marof is associated with the Roman settlement at Ig, which is believed to have been organised as a *vicus* that administratively belonged to the territory of Emona.¹⁷¹ A particular feature of this settlement is its wealth of funerary monuments of stone. The inscriptions on them reveal a peregrine community that spoke an autochthonous northern Adriatic language. The inscriptions and relief depictions also reveal that the community practised stonemasonry, smithcraft and wood processing.¹⁷² The colony of Emona, located only some 11 km away, must have represented an important factor in the economic prosperity of the *vicus*.

Vast burial grounds were located and partly investigated west of the settlement. The graves unearthed at Marof presumably represent their northern edge.

The area investigated at Marof was traversed by a Roman gravel road of a northwest–southeasterly orientation presumably leading towards the settlement. The excavations revealed roadside ditches, ruts and at least four repairs of the road.

On either side of the road, excavations unearthed 28 burials in rectangular pits with rounded edges, stone lining and either with or without an urn. This is the most common form of burial in the countryside of Emona. Coarseware cooking jars were used as urns, in one instance a glass jar. The grave goods were diverse. The pottery intentionally placed into the grave mostly consists of drinking vessels (jugs and beakers), with fewer bowls and dishes. There were also some oil lamps. Pieces of jewellery and costume were common, similarly as in other cemeteries of Emona's countryside and in western Slovenia, but contrary to the cemeteries at Emona, where they are very rare. Three quarters of the graves at Marof were heavily damaged, probably mostly robbed, which is a common phenomenon in the countryside cemeteries of Emona and also neighbouring Neviodunum.

The cemetery at Marof also revealed three walled burial enclosures, on both sides of the road. Burial Enclosure 1, which is the only one to be excavated, was constructed in the first half of the 2nd century at the latest. On the side facing the road, the enclosure included the foundations for a funerary monument. The pits in all four

corners of the enclosure may have been planted with trees. Two burials were found inside the enclosure, further two along its exterior wall. All date roughly to the 2nd–3rd century, with central Grave 29 probably the earliest and dating to the first half of the 2nd century. The gold ornament from Grave 29 indicates that the burial originally held rich goods. A considerable amount of crushed pottery was found in and around the enclosure, which probably represent the remains of mortuary rituals. The remains of an equid skull and tooth, found on the surface and in the foundations of the enclosure, may also be linked to such rituals. The walled burial enclosures with the foundations for a funerary monument indicate that more affluent members of the local community were buried here.

The other, slightly separated part of the cemetery with 24 excavated graves was located northeast of the walled burial enclosures and at a greater distance from the road. It extended in an up to 8 m wide strip along the bend of a stream; it was investigated in the length of 35 m. There were no traces of mortuary rituals (crushed pottery) around the graves. These were arranged in four groups (A–D), each comprising four or eight burials. We presume these were burials within unwalled burial plots that appear to be of a similar shape and size as Burial Enclosure 1 (roughly 7.7 × 7.7 m; *Fig. 20*). Individual groups of graves may have belonged to individual families. The earliest burial dates to the second half of the 1st, the latest from the late 3rd or 4th century.

Standing out in this part of the cemetery are three relatively rich burials of men from the second half of the 1st or first half of the 2nd century, i.e. the initial period of burial. They were found to contain similar tools, namely a knife and scraper that indicate the deceased men were tanners. The silver jewellery and signets rings further reveal a special status of the men within their community. There are no graves with goods marking a tanner's occupation known to us in the Roman Empire. In the south-eastern Alpine area, even Roman graves with tools are extremely rare, those that could potentially be associated with a distinguishing activity of an individual. As graves with the same types of tools occur in three of the groups in the north-eastern part of the cemetery, these may mirror a craft practised by the small community buried here.

The cemetery at Marof can thus be divided into two parts. One lined the road and consisted of walled burial enclosures with funerary monuments and traces of mortuary rituals around the graves.

¹⁷¹ Horvat, Sagadin 2017.

¹⁷² Grahek, Ragolič 2020.

The other group is located slightly further away and includes four unwallied burial plots without traces of rituals in the surrounding area; the deceased in this group may be associated with tanning activities. The poor preservation of the graves prevents us from observing other potential differences. Nevertheless, the separate locations, differences in funerary architecture and ritual (presence or absence of crushed pottery around the graves) suggests that the two parts of the cemetery reflect two different social groups.

The burial plots and the strip of graves in the north-eastern part of the cemetery share a roughly similar orientation (18° or 10° westward deviation from true north), which differs from that of the road; these differences in orientation may be the result of the land division in the wider area (Fig. 20).

Towards the end of the 4th, though possibly even much later, in the 5th or even the 6th century, one of the tombstones and fragments of funerary architecture most plausibly originating from the cemetery at Marof were buried into a pit. This act may be linked to the removal of pagan monuments that took place with the rise of Christianity.

ADDENDUM

The cemetery at Banija

During the archaeological investigations at Marof, earthworks in advance of parking space construction in the Zagorica village, at the Banija site (in parts of lot Nos. 1857/17 and 1858/13, both Ig cadastral municipality; Fig. 1: 11), disturbed archaeological layers without authorisation. Archaeologists were subsequently able to clean most of the machine-excavated area and document the situation.

In the southeastern part there was the top of the cut containing pipelines, to the north of which were traces of a surface paved with small-sized rubble and pebbles (SE 47; Fig. 22); these were either the foundations of a substantial funerary structure or a road. Further north, we were able to record

numerous cuts into a layer of grey silty sand (SE 3), presumably grave pits (Graves 1–21; Fig. 22). Many small finds were collected near these cuts (Pl. 13: 18–31), including a fragment of a small altar (Fig. 21). Some of the artefacts could directly be linked to Graves 5, 8 and 20 (Fig. 22; Pl. 13: 13–17). Layer SE 3 and the fills of the pits were covered by a thin layer of grey-brown silt with pebbles (SE 2) and that by a layer with turf (SE 1).

The small finds collected around the presumed graves are attributable to the Roman period. The fragment of a high ring base of a sigillata plate (Pl. 13: 23) dates to the middle or second half of the 1st century (Consp. B 2.7 or B 2.8 form),¹⁷³ the biconical two-handled dish (Pl. 13: 14) to the late 1st or 2nd century,¹⁷⁴ the fragment of a *Firmalampe* (Pl. 13: 29) points to a dating from the second half of the 1st to the 4th century.¹⁷⁵ The amphora knob (Pl. 13: 28) belongs to the small Dressel 6b oil amphorae dated from the 1st to the 4th century.¹⁷⁶ The stone tools (Pl. 13: 31) and glass beads (Pl. 13: 30) are chronologically undiagnostic.

The recorded evidence suggests that another part of the extensive Roman burial grounds was unearthed in western Ig, some 230 m southeast of Marof (Fig. 1: 11).

Acknowledgements

Primož Pavlin, Lucija Lavrenčič, Andreja Dolenc Vičič, Tamara Korošec and Dragotin Valoh, colleagues at the Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, helped in the preparation of the contribution. Janka Istenič (Narodni muzej Slovenije) reviewed the text and proposed a number of improvements. Andreja Maver translated the text into English.

Translation: Andreja Maver

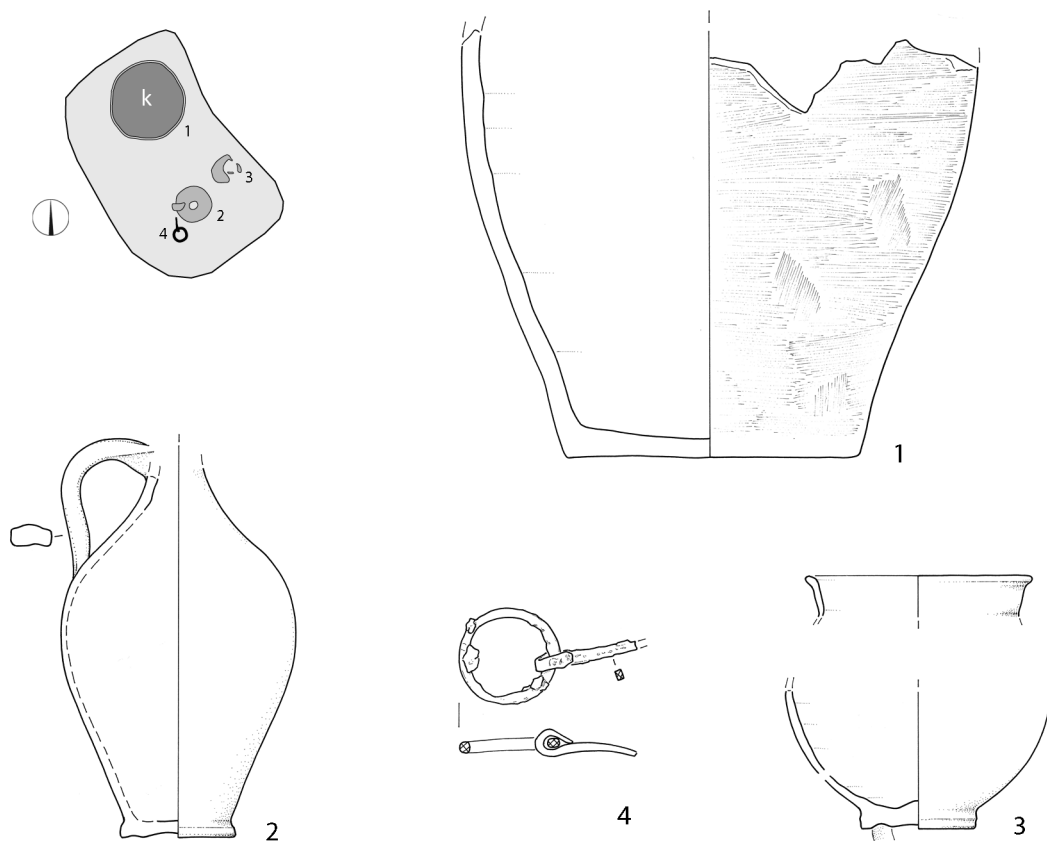
¹⁷³ Conspectus 2002, 153, 156–157.

¹⁷⁴ Šinkovec 2020, 85–86, Fig. 6.

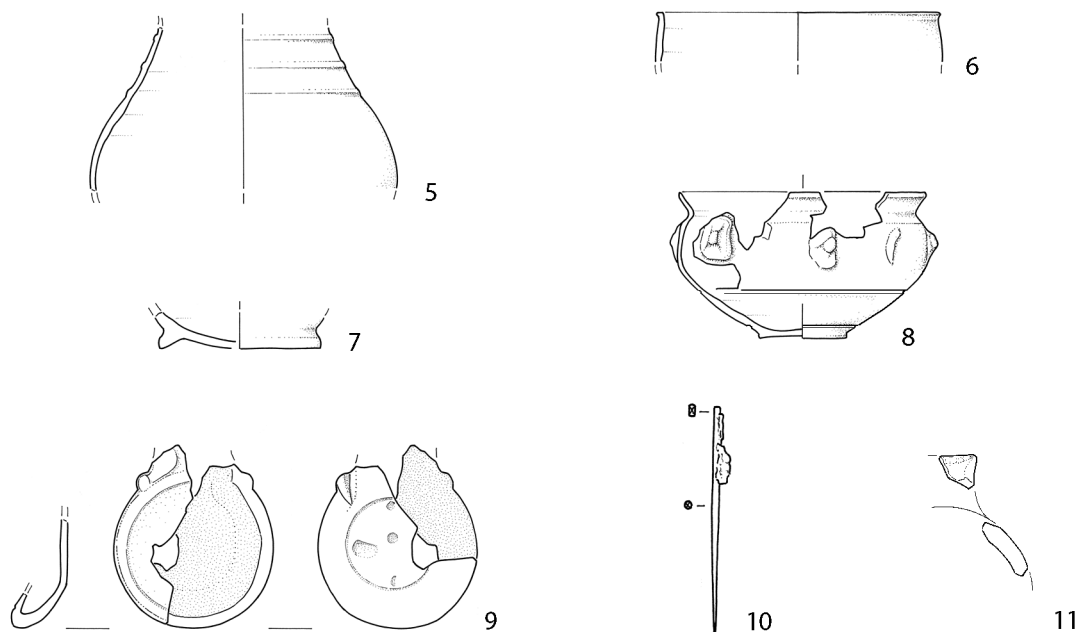
¹⁷⁵ Istenič 1999, 149–160.

¹⁷⁶ Gaddi, Maggi 2017, 286–308; Žerjal 2020b, 193.

Gr. 1

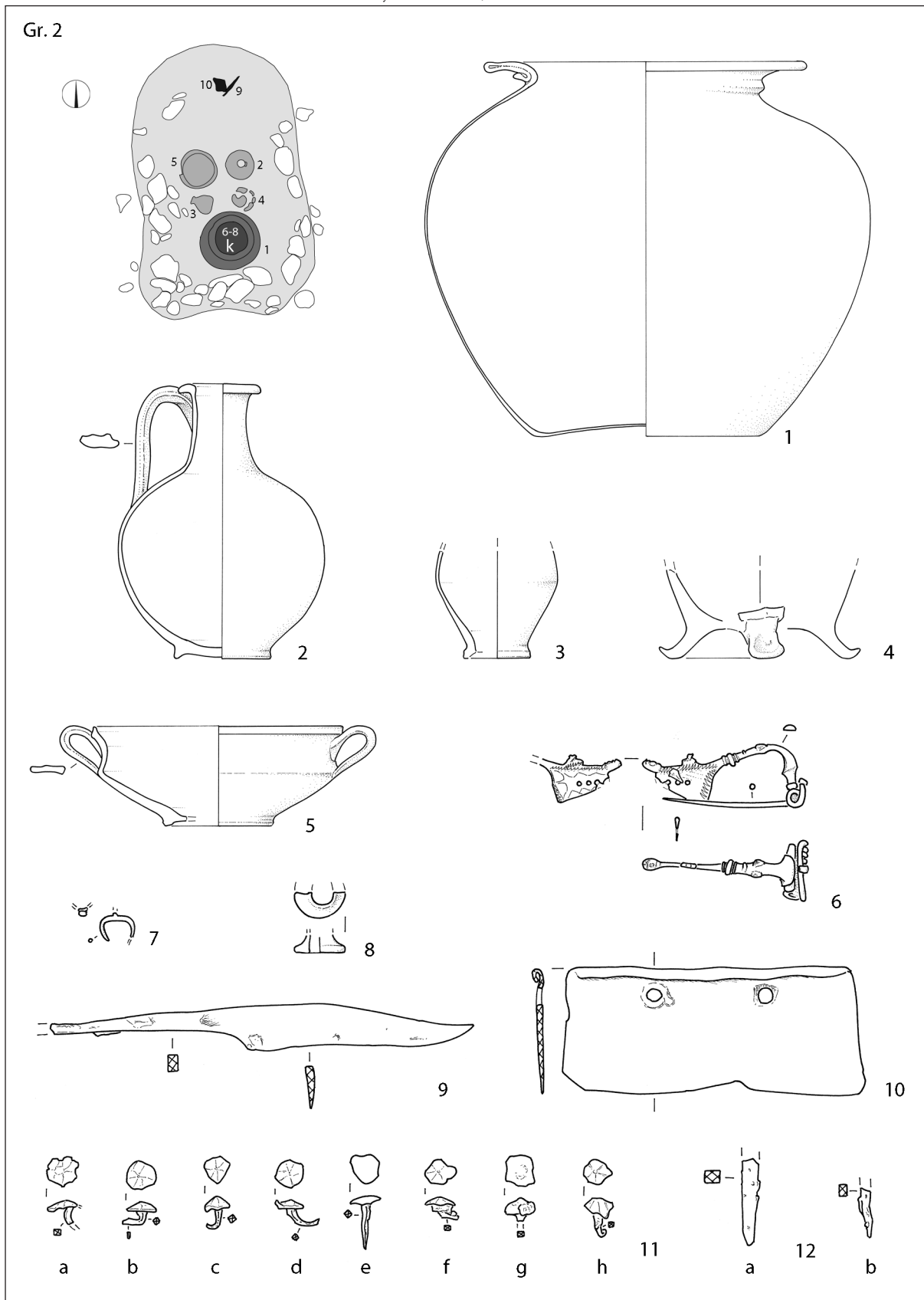

Gr. 2

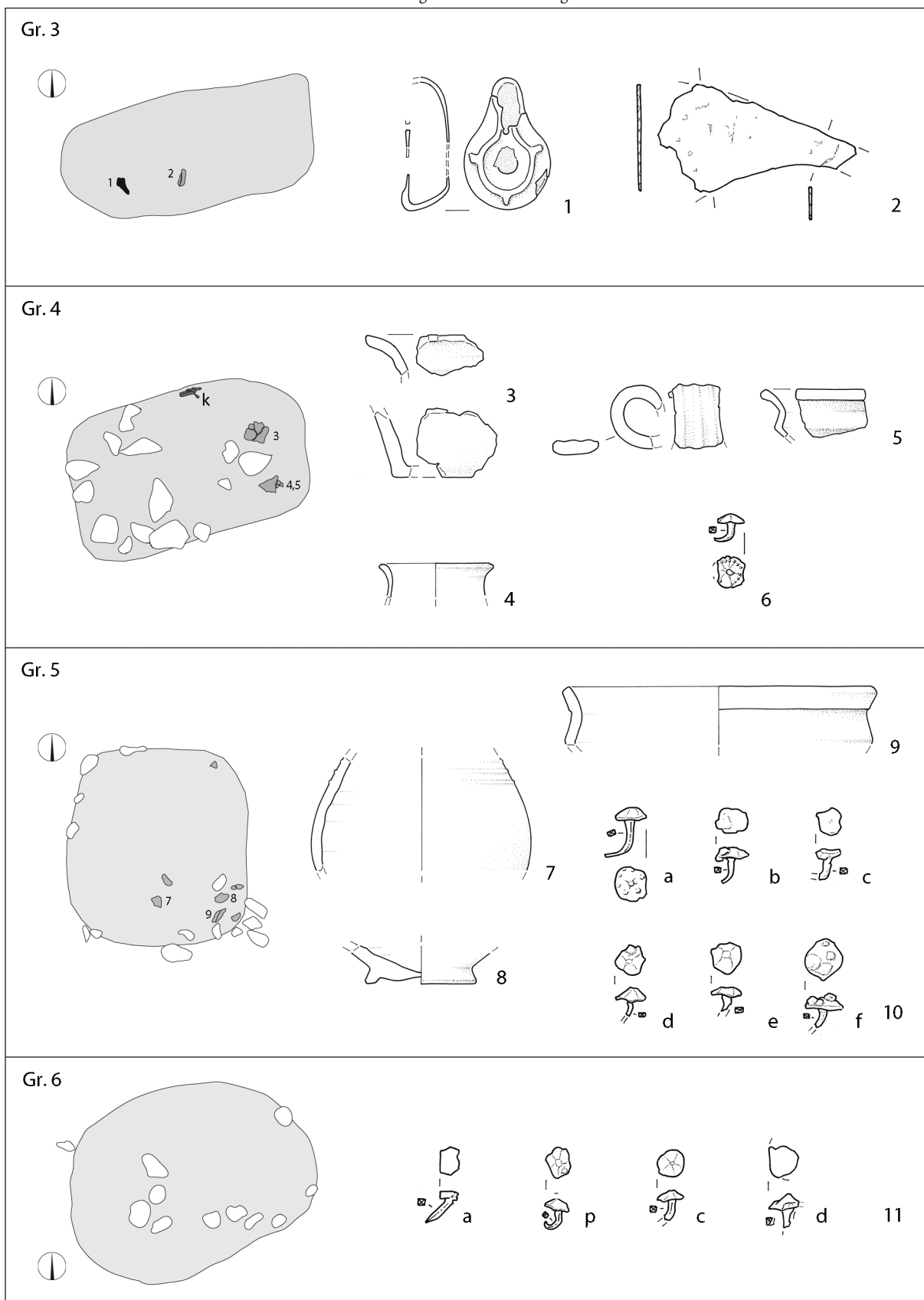
T. 1: Marof na Igu. Grob 1 in zgornji del groba 2. 1-3,5-9,11 keramika; 4,10 železo; k kost. M. = 1:20 (tloris); 1-3,5-9,11 = 1:3; 4,10 = 1:2.

Pl. 1: Marof at Igu. Grave 1 and upper part of Grave 2. 1-3,5-9,11 pottery; 4,10 iron; k bone. Scale = 1:20 (plan); 1-3,5-9,11 = 1:3; 4,10 = 1:2.

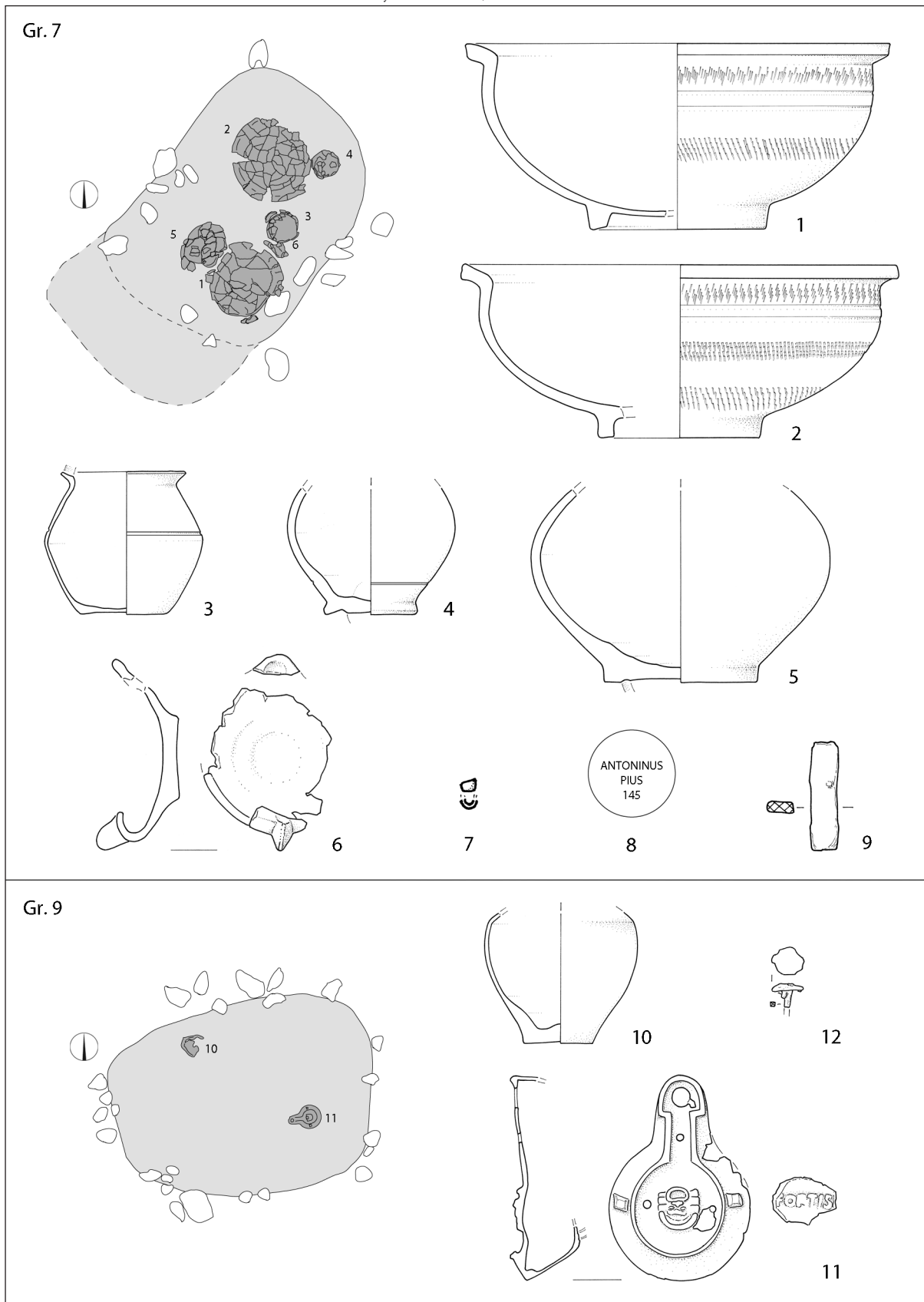
T. 2: Marof na Igu. Grob 2, spodnji del. 1 steklo; 2-5 keramika; 6-7 srebro; 9-12 železo; 8,k kost. M. = 1:20 (tloris); 1-5 = 1:3; 6-12 = 1:2.

Pl. 2: Marof at Igu. Grave 2, lower part. 1 glass; 2-5 pottery; 6-7 silver; 9-12 iron; 8,k bone. Scale = 1:20 (plan); 1-5 = 1:3; 6-12 = 1:2.

T. 3: Marof na Igu. Grobovi 3, 4, 5, 6. 1,3-5,7-9 keramika; 2,6,10,11 železo; k kost. M. = 1:20 (tlorisi); 1,3-5,7-9 = 1:3; 2,6,10,11 = 1:2.

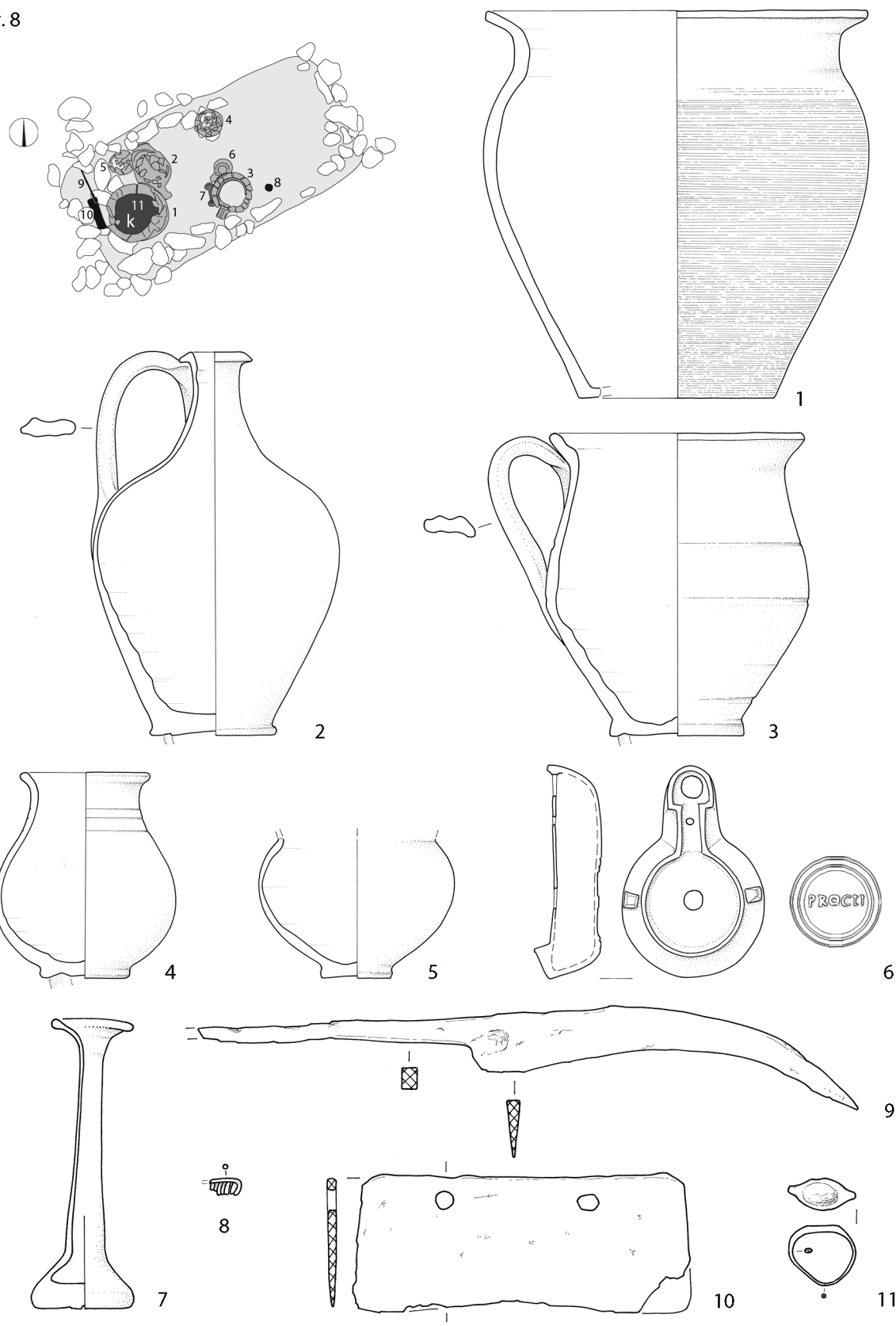
Pl. 3: Marof at Igu. Graves 3, 4, 5, 6. 1,3-5,7-9 pottery; 2,6,10,11 iron; k bone. Scale = 1:20 (plans); 1,3-5,7-9 = 1:3; 2,6,10,11 = 1:2.

T. 4: Marof na Igu. Grobova 7 in 9. 1-6,10,11 keramika; 7 steklo; 8 bakrova zlitina; 9,12 železo. M. = 1:20 (tlorisa); 1-6,10,11 = 1:3; 7 = 1:1; 9,12 = 1:2.

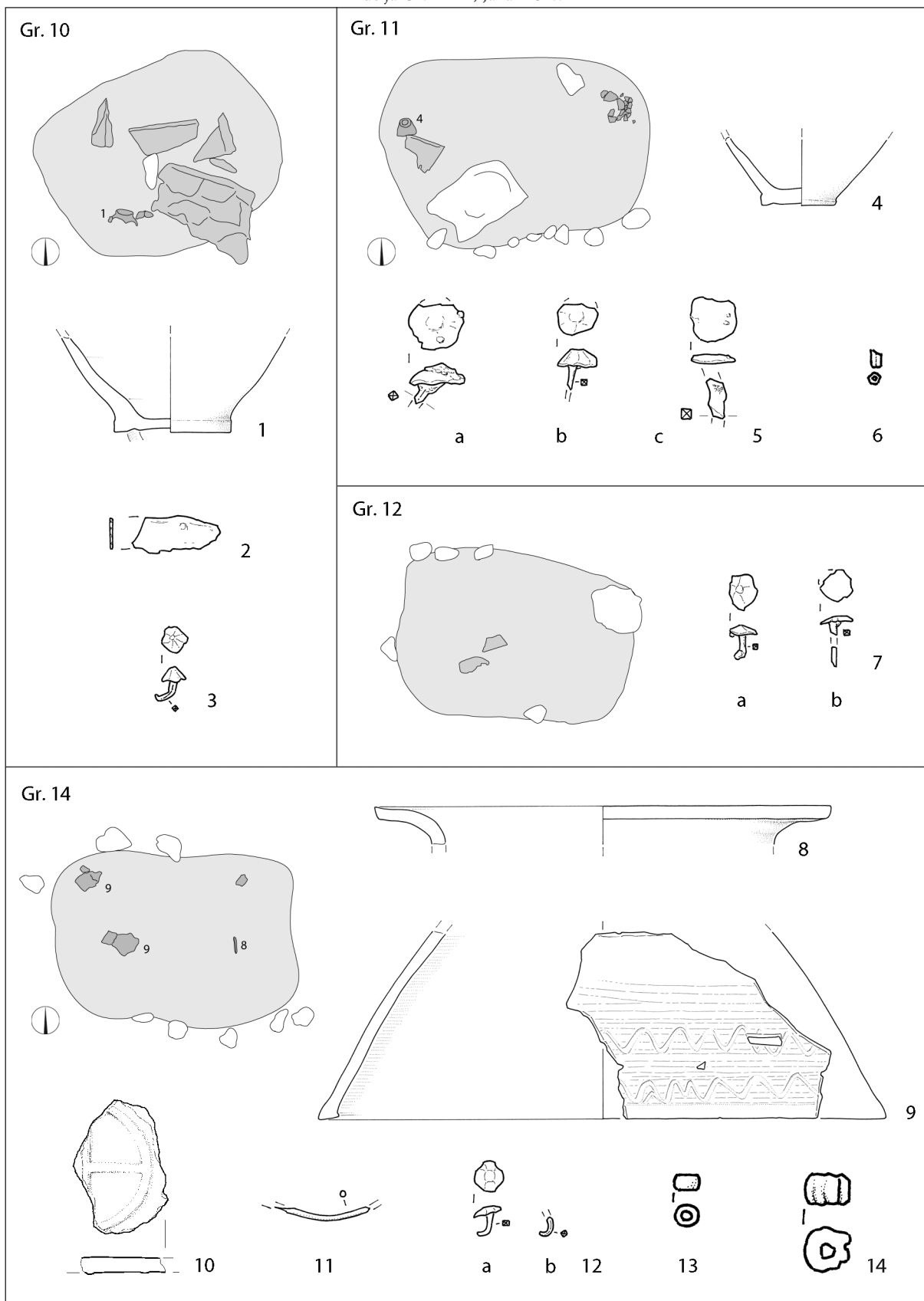
Pl. 4: Marof at Ig. Graves 7 and 9. 1-6,10,11 pottery; 7 glass; 8 copper alloy; 9,12 iron. Scale = 1:20 (plans); 1-6,10,11 = 1:3; 7 = 1:1; 9,12 = 1:2.

Gr. 8

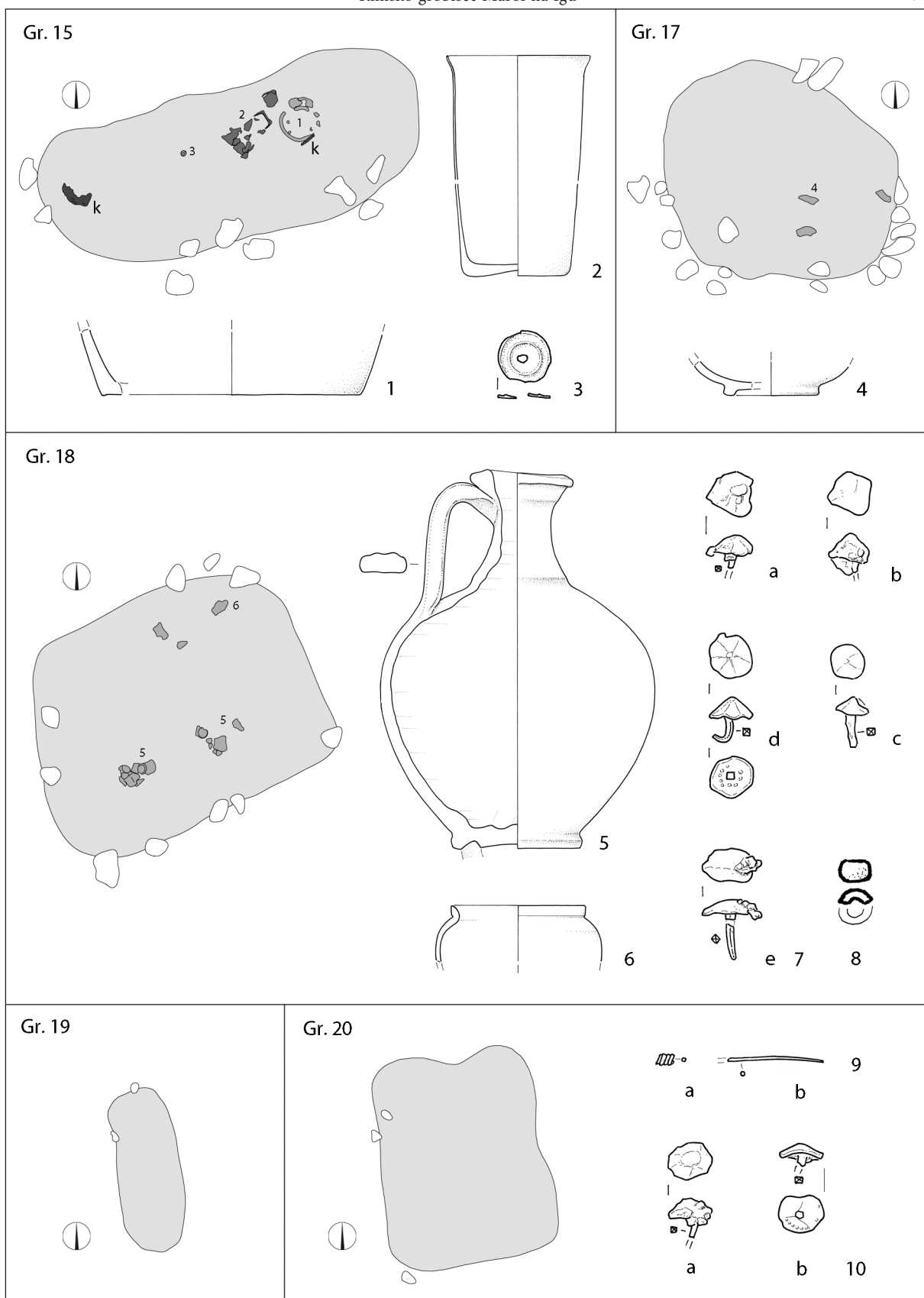
T. 5: Marof na Igu. Grob 8. 1–6 keramika; 7 steklo; 8 bakrova zlitina; 9–11 železo; k kost. M. = 1:20 (tloris); 1–6 = 1:3; 7–11 = 1:2.

Pl. 5: Marof at Ig. Grave 8. 1–6 pottery; 7 glass; 8 copper alloy; 9–11 iron; k bone. Scale = 1:20 (plan); 1–6 = 1:3; 7–11 = 1:2

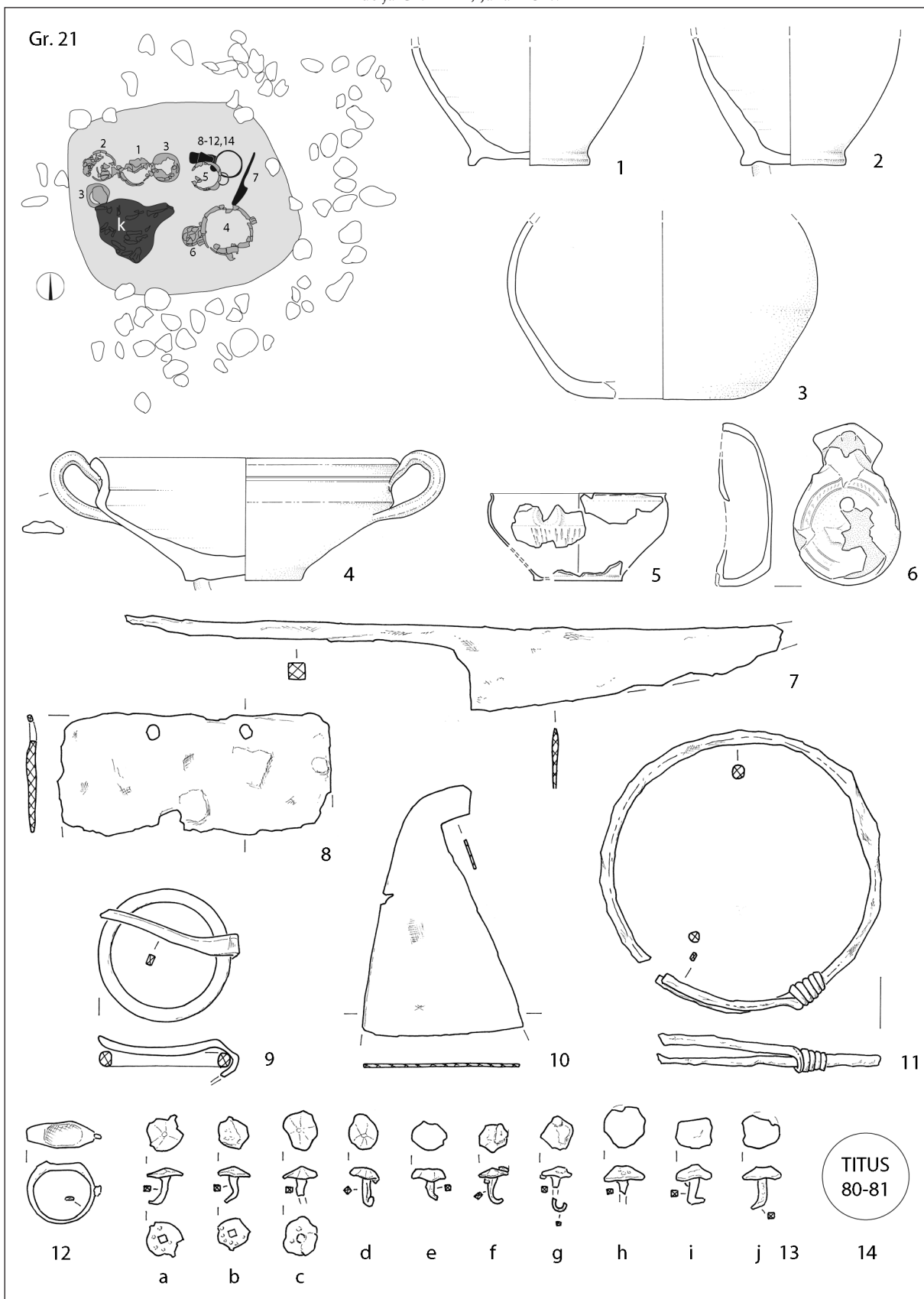
T. 6: Marof na Igu. Grobovi **10**, **11**, **12**, **14**. 1,4,8,9,10 keramika; 2,3,5,7,12 železo; 6,13,14 steklo; 11 bakrova zlitina. M. = 1:20 (torlasi); 1,4,8,9,10 = 1:3; 2,3,5,7,11,12 = 1:2; 6,13,14 = 1:1.

Pl. 6: Marof at Igu. Graves **10**, **11**, **12**, **14**. 1,4,8,9,10 pottery; 2,3,5,7,12 iron; 6,13,14 glass; 11 copper alloy. Scale = 1:20 (plans); 1,4,8,9,10 = 1:3; 2,3,5,7,11,12 = 1:2; 6,13,14 = 1:1.

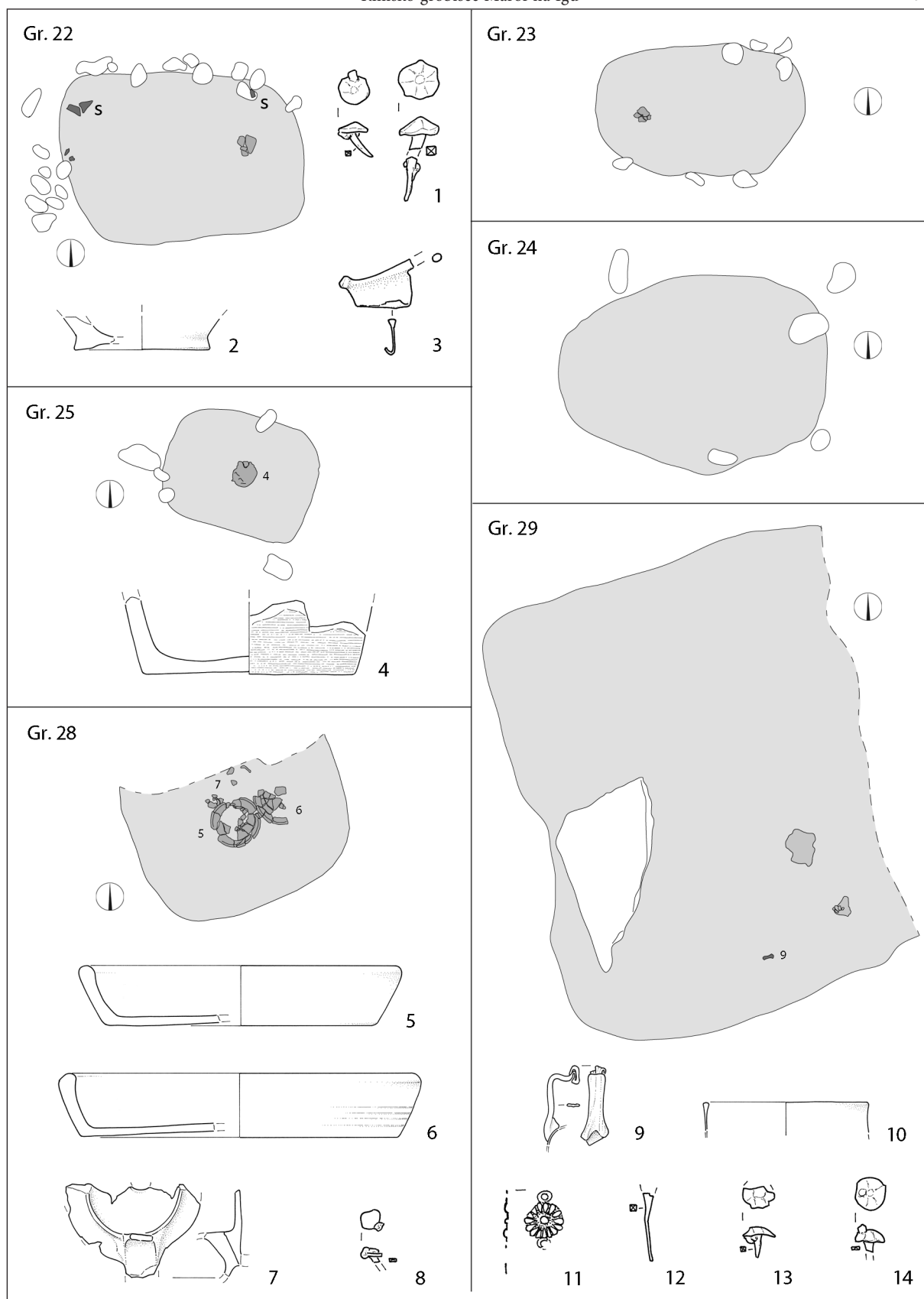
T. 7: Marof na Igu. Grobovi 15, 17, 18, 19, 20. 1,4-6 keramika; 2,8 steklo; 3,9 bakrova zlitina; 7,10 železo; k kost. M. = 1:20 (tlorisi gr. 15, 17, 18), 1:50 (tlorisi gr. 19, 20); 1,2,4-6 = 1:3; 3,7,9,10 = 1:2; 8 = 1:1.

Pl. 7: Marof at Igu. Graves 15, 17, 18, 19, 20. 1,4-6 pottery; 2,8 glass; 3,9 copper alloy; 7,10 iron; k bone. Scale = 1:20 (plans Gr. 15, 17, 18), 1:50 (plans Gr. 19, 20); 1,2,4-6 = 1:3; 3,7,9,10 = 1:2; 8 = 1:1.

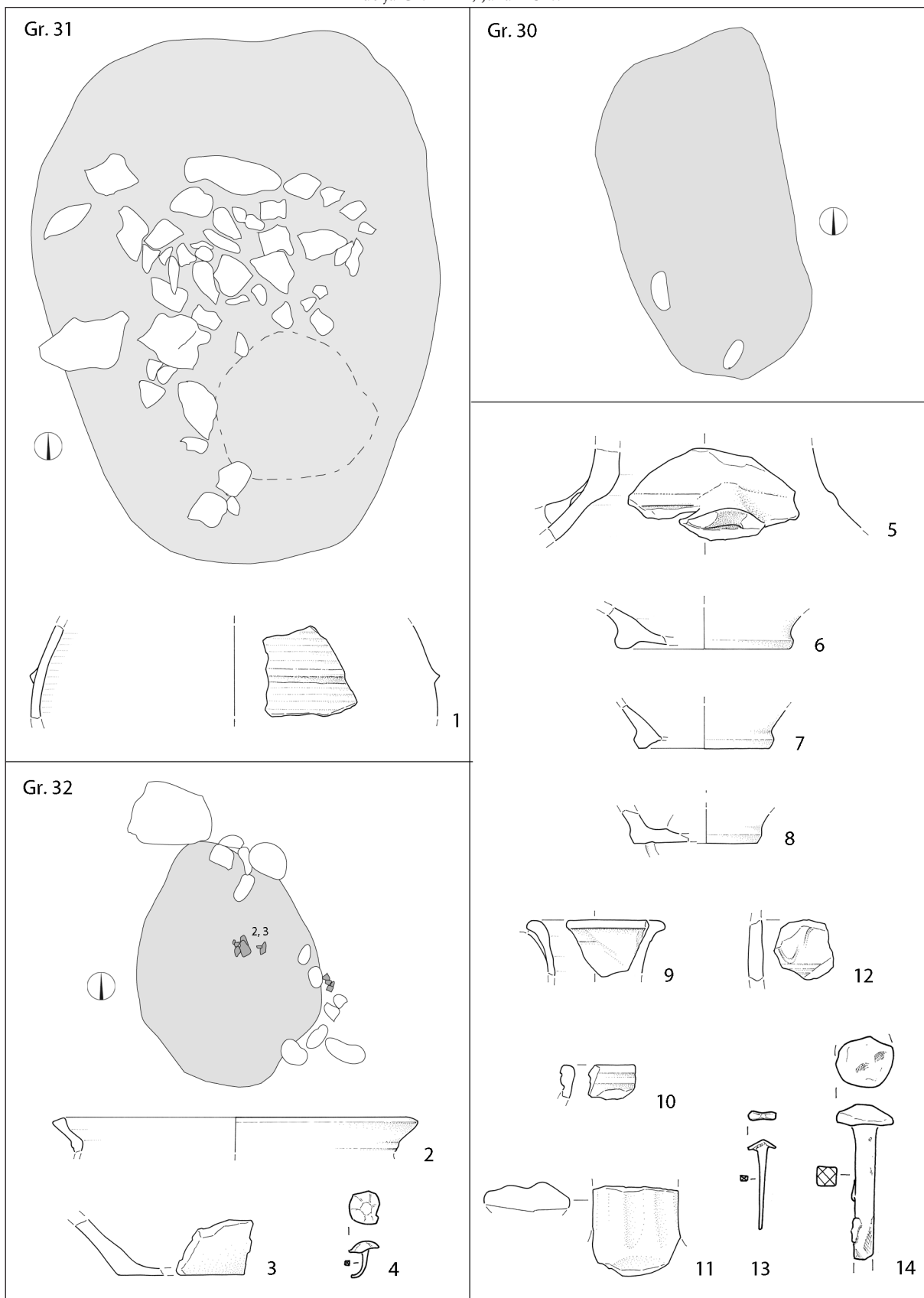
T. 8: Marof na Igu. Grob 21. 1-6 keramika; 7-13 železo; 14 bakrova zlitina; k prežgane kosti. M. = 1:20 (tloris); 1-6 = 1:3; 7-13 = 1:2.

Pl. 8: Marof at Ig. Grave 21. 1-6 pottery; 7-13 iron; 14 copper alloy; k burnt bones. Scale = 1:20 (plan); 1-6 = 1:3; 7-13 = 1:2.

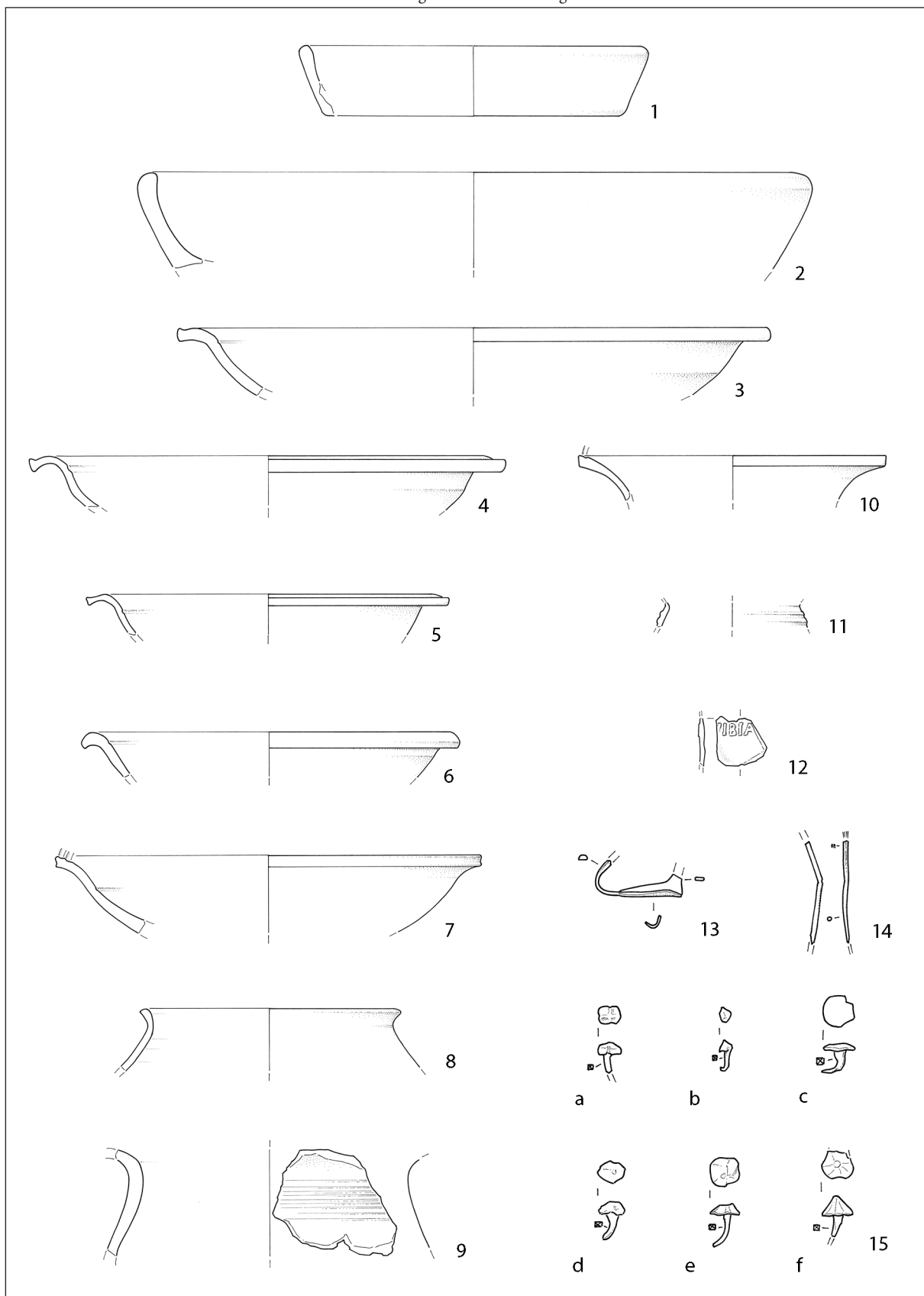
T. 9: Marof na Igu. Grobovi 22, 23, 24, 25, 28 in 29. 2,4-7 keramika; 1,8,12-14 železo; 3 bakrova zlitina; 9,10,s steklo; 11 zlato. M. = 1:20 (tolrisi); 2,4,5-7,9,10 = 1:3; 1,3,8,12-14 = 1:2; 11 = 1:1.

Pl. 9: Marof at Ig. Graves 22, 23, 24, 25, 28, 29. 2,4,5-7 pottery; 1,8,12-14 iron; 3 copper alloy; 9,10,s glass; 11 gold. Scale = 1:20 (plans); 2,4,5-7,9,10 = 1:3; 1,3,8,12-14 = 1:2; 11 = 1:1.

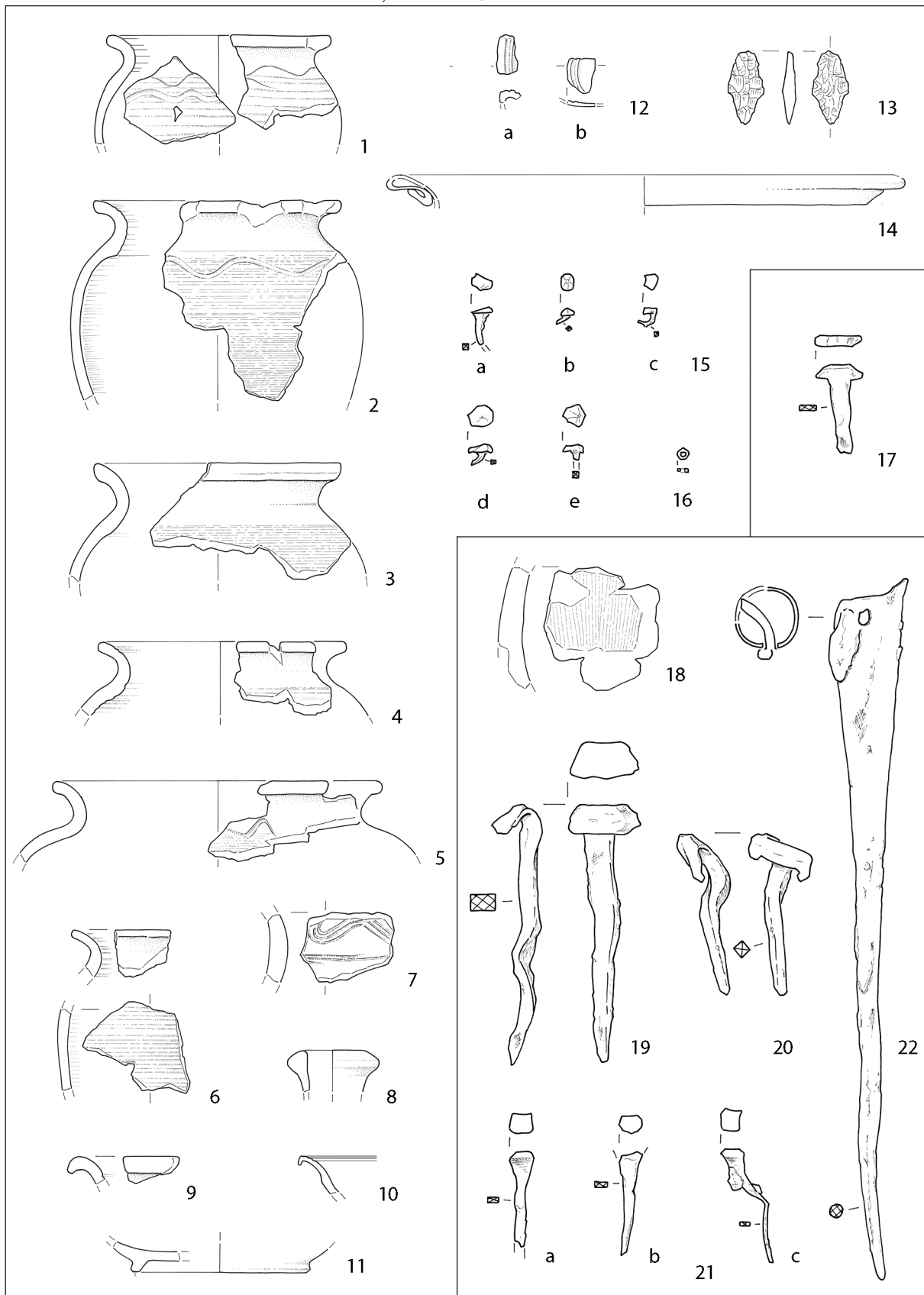
T. 10: Marof na Igu. Grobovi 30, 31, 32 (1-4). Temelji grobne parcele 1 (5-14). 1-3,5-12 keramika; 4,13,14 železo. M. = 1:20 (torisi); 1-3,5-12 = 1:3; 4,13,14 = 1:2.

Pl. 10: Marof at Igu. Graves 30, 31, 32 (1-4). Foundations of Burial Enclosure 1 (5-14). 1-3,5-12 pottery; 4,13,14 iron. Scale = 1:20 (plans); 1-3,5-12 = 1:3; 4,13,14 = 1:2.

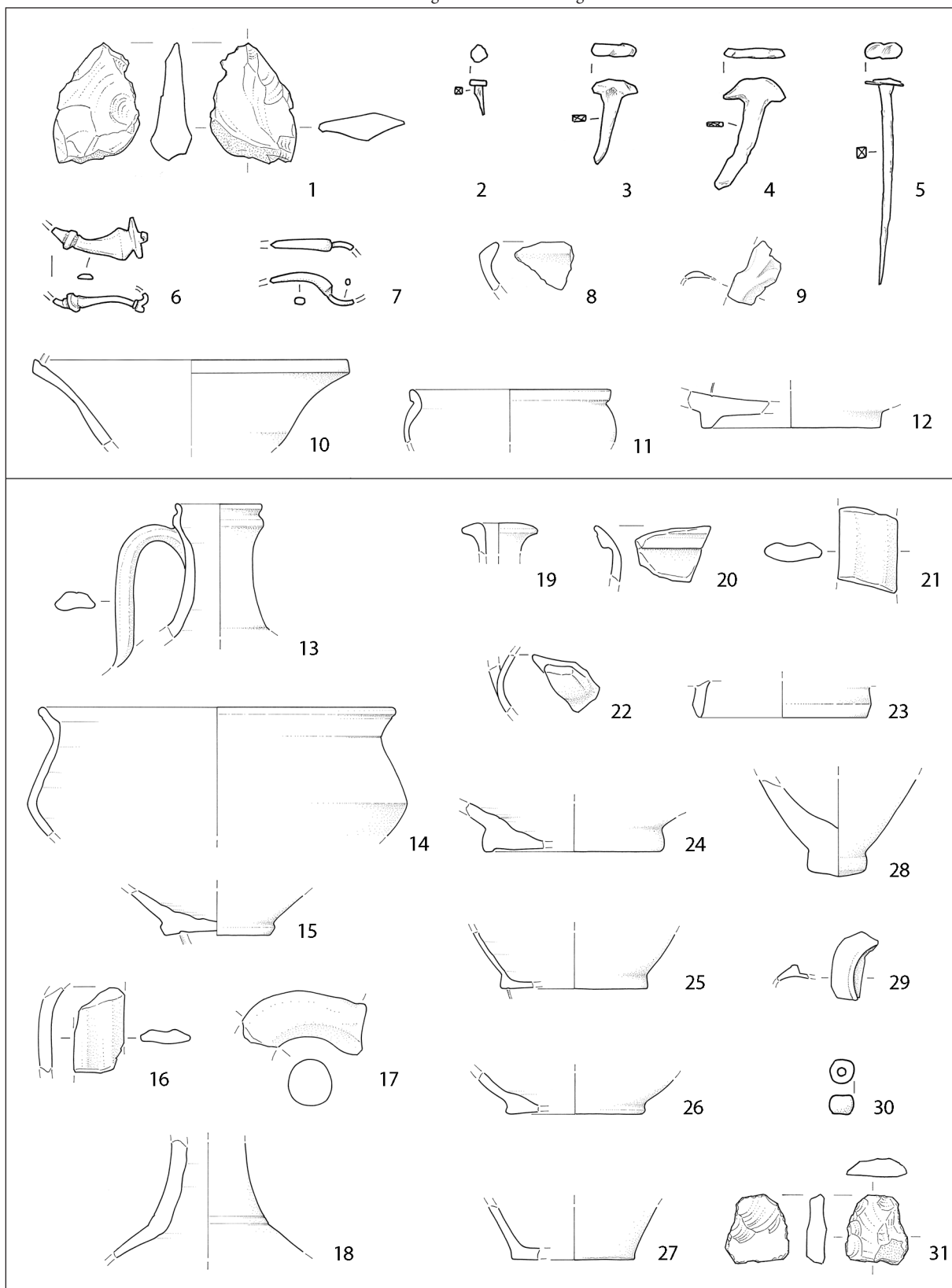
T. 11: Marof na Igu. Plast SE 138. 1-12 keramika; 13,14 bakrova zlitina; 15 železo. M. 1-12 = 1:3; 13-15 = 1:2.

Pl. 11: Marof at Ig. Layer SE 138. 1-12 pottery; 13,14 copper alloy; 15 iron. Scale 1-12 = 1:3; 13-15 = 1:2.

T. 12: Marof na Igu. Jama z nagrobnikom (SE 165, 327) (1–16); cesta (SE 136) (17); plast SE 171 (18–22). 1–12,18 keramika; 13 kamen; 14 steklo; 15–17,19–22 železo. M. 1–12,14,18 = 1:3; ostalo 1:2.

Pl. 12: Marof at Ig. Pit with funerary architecture (SE 165, 327) (1–16); road (SE 136) (17); Layer SE 171 (18–22). 1–12,18 pottery; 13 stone; 14 glass; 15–17,19–22 iron. Scale 1–12,14,18 = 1:3; other 1:2.

T. 13: **Marof** na Igu (1–12): premešane plasti in novodobne jame (SE 1, 2, 22, 130, 242, 283). – **Banija** v Zagorici (13–31): najdbe iz uničenih grobov (13[gr. 5], 14,15[gr. 8], 16,17[gr. 20]). 1–3,9 železo; 4,10 bakrova zlitina; 12,31 kamen; 30 steklo; ostalo keramika. M. 5–8,11,13–29 = 1:3; ostalo 1:2.

Pl. 13: **Marof** at Ig (1–12): mixed layers and post-medieval pits (SE 1, 2, 22, 130, 242, 283). – **Banija** at Zagorica (13–31): goods from destroyed graves (13[Gr. 5], 14,15[Gr. 8], 16,17[Gr. 20]). 1–3,9 iron; 4,10 copper alloy; 12,31 stone; 30 glass; other pottery. Scale 5–8,11,13–29 = 1:3; other 1:2.

Lucija Grahek
Znanstvenoraziskovalni center SAZU
Inštitut za arheologijo
Novi trg 2
SI-1000 Ljubljana
lucija.grahek@zrc-sazu.si
<https://orcid.org/0000-0002-4055-0627>

Jana Horvat
Znanstvenoraziskovalni center SAZU
Inštitut za arheologijo
Novi trg 2
SI-1000 Ljubljana
jana.horvat@zrc-sazu.si
<https://orcid.org/0000-0002-5512-6407>

Slikovno gradivo: Sl. 1, 2, 4–7, 9–12, 14, 15, 20, 22, pril. 1 (risba: Drago Valoh, ZRC SAZU, IZA). – Sl. 16–19 (foto: D. Valoh). – Sl. 3, 8, 13 (foto: Matija Lukić).

Illustrations: Figs. 1, 2, 4–7, 9–12, 14, 15, 20, 22, App. 1 (drawing: Drago Valoh, ZRC SAZU, IZA). – Figs. 16–19 (photo: D. Valoh). – Figs. 3, 8, 13 (photo: Matija Lukić).

Članek je nastal v okviru raziskovalnega programa Arheološke raziskave (P6–0064), ki ga je sofinancirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.

The authors acknowledge the financial support from the Slovenian Research Agency (research core funding No. P6–0064).